

ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΟΡΓΑΝΟΝ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΘΥΑΤΕΙΡΩΝ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ
Έτος Ίδρύσεως 1964 Τρίτη Περίοδος Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2003 Ἀριθμός Τεύχους 180 - 181

PROCESSED

JUL 18 2006

GTU LIBRARY

ΟΡΘΩΝ

ΜΙΧΑΗΛ

RECEIVED

JAN 22 2004

P.A.O.I. LIBRARY

Ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαήλ

Ἐκκλησία Ἀγίου Δημητρίου Παραλιμνίου

ΟΡΘΟΔΟΞΟΣ ΚΗΡΥΞ

Έτος Ίδρύσεως 1964

Τρίτη Περίοδος

Αριθμός Τεύχους 180-181

Σεπτέμβριος-Οκτώβριος 2003

Έτησία Συνδρομή £10

Διευθύνεται από Συντακτική Έπιτροπή

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

ORTHODOX HERALD

OFFICIAL PUBLICATION OF THE ARCHDIOCESE
OF THYATEIRA AND GREAT BRITAIN

5 CRAVEN HILL, LONDON W2 3EN

TEL: 020-7723 4787

FAX: 020-7224 9301

First Published 1964

Third Period

September-October 2003

No.: 180-181

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

3 - 5	Έγκύκλιοι Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων
καί Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου, (α) για την
έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς, (β) για
την εθνική επέτειο της 28ης Οκτωβρίου
1940, (γ) για την έναρξη μαθημάτων της
Σχολής Βυζαντινής Μουσικής &
Ψαλμωδίας.
6 - 7	Όμιλία του Προέδρου της Κυπριακής
Δημοκρατίας Τάσσου Παπαδόπουλου, "Η
Εθνική Επέτειος της 28ης Οκτωβρίου
1940"
8	Τά 75χρονα του Σεβ. Αρχιεπισκόπου
Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ. Γρηγορίου.
9-15	Χάρη Μεττή, "Τά Ποιητάρικα Τραγούδια-
Πηγές της Κυπριακής Μετανάστευσης"
(τέταρτο και τελευταίο μέρος).
16-19	"Ιάσων Λουκιανός (22/11/1917-29/9/2003)".
20	"Jason Loukianos".
21	Encyclical Letter of His Eminence Archbishop
Gregorios of Thyateira & Gt. Britain for the
beginning of the New School Year.
22-28	"Saint Gregory of Nazianzus, the Theologian
(329-389)".
29-32	Χρονικό Σεβ. Αρχιεπισκόπου Θυατείρων &
Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου
(Έλληνιστί καί Άγγλιστί).

Ο Ιερός Ναός

ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΔΩΔΕΚΑ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

εις Brookman's Park (Hatfield, Hertfordshire)

ΠΑΡΑΚΑΛΕΙΣΘΕ Ν' ΑΝΑΝΕΩΣΕΤΕ ΤΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΣΑΣ
ΣΤΟΝ ΟΡΘΟΔΟΞΟ ΚΗΡΥΚΑ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Σεβασμ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων καί Μ. Βρετανίας κ.κ. Γρηγορίου

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ

Ἀγαπητοί μας Ὁμογενεῖς,

Μέ τή βοήθεια τοῦ Ἁγίου Θεοῦ καί χάρι
στούς κόπους, τίς προσπάθειες καί τόν
ένθουσιασμό πού ἐπιδεικνύουν ὅλοι,
ὅσοι ἐνδιαφέρονται γιά τήν καλλιέργεια τῶν
Ἑλληνικῶν καί Χριστιανικῶν Γραμμάτων,
ἀρχίζουν καί φέτος τή λειτουργία τους τά
Ἑλληνικά Σχολεῖα τῆς Ὁμογένειας τοῦ
Ἡνωμένου Βασιλείου. Τό δέ εὐχάριστο καί
φιλογενές αὐτό γεγονός χαροποιεῖ, ἀλλά καί
πρέπει νά προβληματίζει ὅλους μας, ἕκαστος δέ
ἐξ ἡμῶν ἔχει χρέος νά συμβάλλει τό κατά
δύναμη στήν κανονική καί καρποφόρο
λειτουργία τους.

Ἀπευθύνουμε, λοιπόν, τήν παροῦσαν ἀφ' ἐνός
γιά νά χαιρετίσουμε καί νά ἐπευλογήσουμε τήν
ἐναρξη τῆς νέας σχολικῆς χρονιάς. Νά
εὐχηθοῦμε δέ σέ ὅλους - στά παιδιά, τοὺς
γονεῖς, στοὺς δασκάλους καί στοὺς λοιπούς
ἐργάτες καί χορηγούς πού προστατεύουν κι
ἐνισχύουν παντοιοτρόπως τά Σχολεῖα μας -
ὕγεια καί δύναμη ὥστε τά φυτώρια αὐτά τῆς
Ἑλληνοπρεποῦς Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς
Παιδείας νά προσφέρουν τοὺς καρπούς τους
εὐχymous καί ἀποδοτικούς στοὺς μαθητές καί
τίς μαθήτριες ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ὁμογένειας στήν
ὀλότητά της.

Ἀφ' ἐτέρου, ὅμως, γιά νά τονίσουμε γιά
πολλοστή φορά τήν ἀνάγκη ὅπως ἀναληφθεῖ μιά
ἀδιάκοπη ἐκστρατεία ὥστε ὅλα ἀνεξαιρέτως τά
παιδιά τῆς Ὁμογένειας νά φοιτοῦν στά Σχολεῖα
μας καί ὄχι μόνο ὁ σχετικὰ πολύ μικρός ἀριθμός
πού σήμερα ἀποτελεῖ τόν μαθητικό τους κόσμο.
Ὁ κάθε γονιός καί ὁ κάθε φίλος τῆς Ἑλληνικῆς
Ὁρθόδοξης Χριστιανικῆς Παιδείας ἔχουμε
καθῆκον νά πείσουμε καί τοὺς γονεῖς καί τά
παιδιά πού συναποτελοῦν τήν Ὁμογένεια
Ἡνωμένου Βασιλείου ὅτι ἡ ἐκμάθηση τῆς
ἐλληνικῆς γλώσσας καί τῶν θρησκευτικῶν καί
πολιτιστικῶν μας Παραδόσεων ἐμπλουτίζει καί
ὀλοκληρώνει τόν πνευματικό καί ψυχολογικό
κόσμο τῆς νέας γενεᾶς τῆς Ὁμογένειας.
Ἰδιαίτερα δέ στίς μέρες μας, πού τόσο ἡ Ἑλλάδα
ὅσο καί ἡ Κύπρος βρίσκονται ἐνταγμένες στήν
μεγάλη οἰκογένεια τῆς Εὐρωπαϊκῆς "Ενωσης", ἡ
Ἑλληνοπρεπής καί Ὁρθόδοξη Χριστιανική
κατάρτιση τῶν παιδιῶν καί τῆς νεολαίας θ'
ἀποτελέσει ἓνα ἐπιπρόσθετο καί ἰσχυρότατο
προσόν γιά τήν ἐνδυνάμωση τῆς φωνῆς τῆς

Πατρίδας μας στό ἐξωτερικό.

Γά νά ἐπιτευχθοῦν, ὅμως, τά ποθούμενα
ἀποτελέσματα ἀπαιτεῖται ἀπό ὅλους μας πολλή
καί σκληρή δουλειά, χρειάζεται στενότερη
συνεργασία καί ὁμόνοια, ἀλλά καί ἀπόλυτη πίστη
καί ἀφοσίωση κι ἐνθουσιασμός καί θυσιές γιά τόν
ἐπιδιωκόμενο στόχο. Πού δέν εἶναι, ἀσφαλῶς,
ἄλλος ἀπό τήν καλλιέργεια καί τήν ἐνδυνάμωση
τῶν δεσμῶν τῆς νέας γενεᾶς ἀποδήμων μέ τίς
πατροπαράδοτες καί ἱστορικά καταξιωμένες
ἀρχές καί τά ἰδανικά τοῦ Γένους καί τῆς
Ὁρθοδοξίας.

Υπογραμμίζουμε ἐδῶ, ἐπίσης, καί τό γεγονός
ὅτι ἡ Ὁμογένεια σήμερα διαθέτει, σὺν τοῖς
ἄλλοις, καί τρία ἡμερήσια Ἐκπαιδευτήρια, στά
ὁποῖα διδάσκονται - πλὴν τοῦ καθαρά γλωσσικοῦ
μαθήματος τῶν Νέων Ἑλληνικῶν - τόσο ἡ
Ἑλληνική Ἱστορία καί Πολιτισμός ὅσο καί ἡ
Ὁρθόδοξη Ἰσως Πίστη καί Παράδοση. Τά δέ
Σχολεῖα μας αὐτά, δηλαδή τό Ἑλληνικό Κολλέγιο
Λονδίνου, ἡ Ἑλληνική Σχολή τῆς Πρεσβείας καί
τό Ἡμερήσιο Ὁμολογιακό μας Σχολεῖο "Ἅγιος
Κυπριανός" προσφέρουν ὀλοκληρωμένη παιδεία
σέ σύγκριση μέ τά σαββατιανὰ καί τά
ἀπογευματινὰ μας Σχολεῖα πού περιορίζονται κατ'
ἀνάγκη στήν σχεδόν ἀποκλειστική γλωσσική
διδασκαλία.

Ὅσοι, λοιπόν, γονεῖς ἔχετε τή δυνατότητα,
ἀλλά καί σκοπεύετε νά ἐπαναπατριθεῖτε, σᾶς
συμβουλευοῦμε πατρικά νά ἐκμεταλλευθεῖτε τήν
ὑπαρξη τῶν ἡμερησίων αὐτῶν Σχολείων αὐτῶν
καί νά στέλλετε τά παιδιά σας σ' αὐτά. Ἐπίσης νά
συστήσετε καί σέ γνωστοὺς καί φίλους σας νά
στελνοῦν τά παιδιά τους ἐκεῖ, ἐπειδή τό ὄφελος
εἶναι διπλό : Καί θά τὰ κρατήσουν κοντά στήν
Ὁμογένεια, ἀλλά ἐπαναπατριζόμενοι θά
μπορέσουν τά παιδιά τους νά ἐνταχθοῦν στίς
ἀνάλογες τάξεις τῶν Σχολείων τῆς Πατρίδος
χωρίς μεγάλες δυσκολίες καί προβλήματα.

Ἐνα ἄλλο σημεῖο, πού θά θέλαμε νά θίξουμε,
εἶναι ὁ τακτικός ἐκκλησιασμός τῶν παιδιῶν τῶν
Σχολείων μας. Καί ὁ ἐκκλησιασμός αὐτός πρέπει
νά θεωρεῖται - ὅπως καί εἶναι - ἀναπόσπαστο
μέρος τοῦ Ἀναλυτικοῦ Προγράμματος τῶν
Σχολείων καί ὅπωςδήποτε ὀλοκληρώνει τήν
κανονική καί φυσιολογική ἐπιμόρφωση τῆς
μαθητιώσης νεολαίας μας. Δέν πρέπει, συνεπῶς,
νά τόν παραμελοῦμε καί νά νομίζουμε, μερικοί,
ὅτι εἶναι δῆθεν χαμένος χρόνος τό μάθημα τῶν
θρησκευτικῶν καί ἡ γνωριμία τῶν παιδιῶν μας μέ
τήν Ὁρθόδοξη Πίστη καί Λατρεία. Οἱ Γονεῖς, οἱ
ἱερεῖς καί οἱ Δάσκαλοι ἔχουμε μεγάλη εὐθύνη

στό κεφάλαιο της Χριστιανικής Παιδείας των παιδιών μας.

Συμβουλευόμαστε, επίσης, πατρικά όπως μέ την έναρξη της νέας σχολικής χρονιάς και σέ εύθετο χρόνο νά γίνεται ὁ ἐπίσημος Ἀγιασμός και σ' αὐτόν νά προσκαλοῦνται και οἱ γονεῖς και οἱ φίλοι τῶν Σχολείων μας ὥστε ἡ παρουσία τους νά ἐνθαρρύνει τά παιδιά και νά τά ποδηγετεῖ στήν γνωριμία τους μέ τά δρώμενα στόν Ἑλληνικό Ὁρθόδοξο Ναό μας.

Χαιρετίζουμε, λοιπόν, και πάλιν τήν έναρξη τῆς νέας Σχολικῆς Χρονιάς. Εὐχόμεθα δέ σέ ὅλους σας ὑγεία και δύναμη γιά ν' ἀποβεῖ και ἡ φετινὴ χρονιά ἐπιτυχημένη. Καί διατελοῦμε μετ' εὐχῶν θερμῶν και τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Λονδῖνο, Σεπτέμβριος 2003.

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΕΤΕΙΟ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

“Ἡ ἱστορία εἶναι μάρτυρας τῶν ἐποχῶν, λαμπάδα τῆς ἀλήθειας και ζωῆ τῆς μνήμης”. Κικέρων.

“Ἡ ἱστορία συνηθίζει νά διδάσκει τά πάντα, ἀκόμη και τό μέλλον” Λαμαρτίνος.

Ἀγαπητοί μου,

Τίς πρωινές ὥρες τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940 χτύπησε τίς πόρτες τῆς Ἑλληνικῆς Ἱστορίας τό θράσος, ἡ ὑπεροψία, ὁ ἐγωϊσμός και τό κατακτητικό μῖσος τοῦ φασισμού τῆς γείτονος Ἰταλίας. Καί ἀπαίτησε γῆν και ὕδωρ ἀμαχητί, ὡς ἐάν ἐπρόκειτο ἡ Ἑλλάδα νά κατοικεῖτο ἀπό ἠθικά και πνευματικά νάνους. Καί ἡ θρασύδειλη ἐκείνη ἀπαίτηση συνεντρίβη κι ἐξευτελίσθη ἀπό τά ἡρωϊκά παιδιά και τήν ἡγεσία τῶν πανελλήνων, ἀποδεικνύοντας γιά πολλοστή φορά τό μέγα και μονοσήμαντο δίδαγμα τῆς Ἱστορίας μας, ὅτι δηλαδή ἡ μεγαλοσύνη στά Ἕθνη δέν μετρίεται μέ τό στρέμμα, ἀλλά μέ τῆς καρδιάς τό πύρωμα και μέ αἶμα, ὅπως τόσο χαρακτηριστικά τό διατύπωσε ὁ ἐθνικός μας ποιητής.

Ἡ ἑλληνική ἐκείνη νίκη στά χιονισμένα βουνά τῆς Βορείου Ἠπείρου - τῆς τραγικῆς αὐτῆς ἑλληνικῆς περιοχῆς πού οἱ ἀντίξοες πολιτικές σκοπιμότητες τήν κρατᾶνε δέσμια σέ ξένα χέρια - δέν ὑπῆρξε γεγονός τυχαῖο και παράδοξο γιά τοὺς Ἕλληνες. Ἀπλᾶ και καθαρά και ξάστερα ἐπικύρωσε τήν πολυχιλιετὴ ἐτυμηγορία τῆς Ἱστορίας μας ὅτι ὁ Ἑλληνισμός λάμπει σάν πολυτιμότερο ἀριστούργημα σέ στιγμές πού ἀπειλεῖται ἡ ἐλευθερία και ἡ ἀξιοπρέπεια του. Θριαμβεῦει στή μάχη γιά ἐπιβίωση. Καί ἀψηφᾷ τήν ὑλική και τήν ἀριθμητική ὑπεροπλία τῶν ἀντιπάλων του ἀκριβῶς ἐπειδὴ πιστεύει στίς ἀρετές και στίς ἀρχές πού τοῦ κληροδότησαν τόσοι αἰῶνες ἀγῶνων πνευματικῶν και

ἀνατάσεων και ὁραματισμῶν ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου και τοῦ πολιτισμοῦ.

Νά γιατί “ἡ ἱστορία εἶναι μάρτυρας τῶν ἐποχῶν και λαμπάδα τῆς ἀλήθειας και ζωῆ τῆς μνήμης”. Καί νά γιατί ἐμεῖς οἱ νεώτεροι Ἕλληνες ἔχουμε ὑπέρτατο καθήκον νά μελετοῦμε τήν Ἱστορία μας σ' ὅλες τίς πτυχές και τίς λεπτομέρειές της, ἐπειδὴ ἀκριβῶς “ἡ ἱστορία μας συνηθίζει νά διδάσκει τά πάντα, ἀκόμη και τό μέλλον”. “Ἐνα μέλλον, γιά τό ὁποῖο μοχθοῦμε κι ἀγωνιζόμαστε καθημερινά νά εἶναι λαμπρό, ἐνδοξο, καταξιωμένο και γιομάτο ἐλπίδες και προοπτικές, ὥστε και τά παιδιά μας κι ἡ νεολαία μας νά νοιώθουν τό ἴδιο ὑπερήφανοι γιά μᾶς, ὅπως κι ἐμεῖς ὑπερηφανευόμαστε γιά τοὺς τιμημένους μαχητές τοῦ 1940, τοῦ 1912-1913, τοῦ 1821 και, βέβαια, τῶν τροπαιοφόρων χρόνων τῆς πολυχιλιετοῦς τρισένδοξης ἱστορικῆς πορείας τοῦ Γένους τῶν Ἑλλήνων.

Καλοῦμαστε, λοιπόν, και πάλιν, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, νά συνεορτάσουμε μαζί μέ τόν ὑπόλοιπο Ἑλληνισμό τήν ἐπέτειο τῆς ἡρωϊκῆς θυσίας και τῆς λαμπρότατης νίκης τῶν μαχητῶν τῆς Πίνδου και τῶν ἑλληνικῶν ἐδαφῶν τῆς Βορείου Ἠπείρου. Καί οἱ ἐορτασμοὶ αὐτοὶ γίνονται, ὅπως πάντα, ὄχι μέ πνεῦμα πολεμοχαρές και μίσους ἐναντίον τῶν τότε κατακτητικῶν δυνάμεων τοῦ Ἄξονος - τῆς Ἰταλίας και τῆς Γερμανίας - ἀλλά γιά νά προβάλλουμε πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις τό μεγάλο δίδαγμα τῆς Ἱστορίας μας : Ἡ τυφλή φασιστικὴ βία κι ἐπεκτατικότητα ὄλων τῶν ἐποχῶν κι ὁποθενδῆποτε προερχόμενη, εἶναι καταδικασμένη σέ πλήρη ἀποτυχία κι ἐξευτελισμό, ἀρκεῖ ὁ ἄνθρωπος νά ὑψώνει τό ἠθικό και πνευματικό του ἀνάστημα και νά βροντοφωνάζει “ΟΧΙ”. Καί νά εἶναι ἔτοιμος νά θυσιάσῃ ὑπὲρ τῶν πατρογονικῶν του ἀξιών, ἐστίων και παραδόσεων.

Εἶναι δέ αὐτό τό διαχρονικὸ μήνυμα πού καλοῦμαστε κι ἐμεῖς οἱ Ἀπόδημοι νά μεταδίδουμε στά παιδιά και τὴ νεολαία μας. Γι' αὐτό και συμβουλευόμαστε πατρικά ὅλους, ὅσοι μέ τόν ἑναν ἢ τόν ἄλλο τρόπο ὑπηρετεῖτε τά κοινά - τοὺς ἱερεῖς, τοὺς δασκάλους, τοὺς Προέδρους και τά Μέλη τῶν διαφόρων ὁμογενειακῶν Ἐπιτροπῶν, Συλλόγων και Ὁργανώσεων και τά Μέσα Μαζικῆς Ἐνημέρωσης, νά προβάλλετε, ὁ καθένας ἀπὸ τὴ δικιά του θέση, τό μεγαλεπήβολο αὐτὸ μήνυμα.

Στίς Ἐκκλησίες και στά Σχολεῖα νά γίνουν ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις και πάνδημα μνημόσυνα γιά τοὺς πεσόντες μαχητές τοῦ 1940 και τῆς Γερμανικῆς Κατοχῆς, ὥστε ἡ ἱστορικὴ μνήμη νά παραμένει ζωντανή και νά τροφοδοτεῖται και μεταλαμπαδεύεται ἀπὸ τίς παγκοινοτικές αὐτές δραστηριότητες.

Ευχόμαστε δέ σέ όλους υγεία καί δύναμη στά φιλογενή καί φιλόθεα ἔργα σας. Καί διατελοῦμε μετ' εὐχῶν θερμῶν καί τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης.

Λονδῖνο, Ὀκτώβριος 2003.

→ @ ←

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΚΑΙ ΨΑΛΜΩΔΙΑΣ

Ἀγαπητοί μας Συνεργάτες στὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου,

Μέ μεγάλη χαρά ἀναγγέλλουμε τὴν ἐναρξη καί πάλιν τῶν μαθημάτων τῆς ΣΧΟΛΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ & ΨΑΛΤΙΚΗΣ, τῆς Ἱερᾶς μας Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας γιά τό τρέχον Σχολικό ἔτος 2003-2004. Οἱ ἐγγραφές ἄρχισαν τή Δευτέρα, 22 Σεπτεμβρίου 2003 καί τά μαθήματα τή Δευτέρα 29 Σεπτεμβρίου 2003. Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος εὐλόγησε τό ἔργο τῆς Σχολῆς μέ τόν καθιερωμένο Ἀγιασμό, τήν Τετάρτη, 8-10-2003, καί ὥρα 7.30 μ.μ., στούς χώρους τῆς Σχολῆς, στήν Κοινότητα Ἀποστόλου Βαρνάβα στό Wood Green, Trinity Road, London N22 8LB.

Ἡ Σχολή λειτουργεῖ, ὅπως καί στό παρελθόν, κάτω ἀπό τή διεύθυνση τοῦ Μουσικοδιδασκάλου Οἰκονόμου Ἰωσήφ Παλιούρα, καί μέ τή συνεργασία ἐμπειρῶν προσοντούχων μουσικοδιδασκάλων καί ἱεροψαλτῶν. Ἡ Ἐπιτροπή τῆς Σχολῆς διευθύνεται ἀπό τόν διεθνοῦς φήμης μουσικό κ. Μάριο Παπαδόπουλο, μέ τή βοήθεια ἐκλεκτῶν συνεργατῶν πού φροντίζουν οἰκονομικά τήν

Σχολή. Ἡ φοίτηση εἶναι δωρεάν, γι'αυτό κάθε οἰκονομική ὑποστήριξη εἶναι εὐπρόσδεκτη καί ἀναγκαῖα γιά τήν πρόοδο καί τή βελτίωση τοῦ ἔργου τῆς Σχολῆς.

Συμβουλευόμαστε πατρικά καί παροτρύνουμε ὅλους, ὅσοι ἀγαποῦν κι ἐνδιαφέρονται γιά τήν Βυζαντινὴ Μουσική καί Ψαλτική, νά ἐγγραφοῦν στίς τάξεις τῆς Σχολῆς καί νά γίνουν γνώστες τῆς πατρώας ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς παράδοσης, ὥστε νά μάθουν, νά φυλάξουν, νά διατηρήσουν καί νά μεταλαμπαδεύσουν τήν Ἱερή μας Μουσική καί Ψαλμωδία. Στή Σχολή μποροῦν νά ἐγγραφοῦν ὡς μαθητές καί νά παρακολουθήσουν τά μαθήματα ἄνδρες καί γυναῖκες ἀπό ἡλικίας 12 ἐτῶν καί ἄνω. Παρακαλοῦνται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νά ἐπικοινωνήσουν μέ τήν Γραμματέα τῆς Σχολῆς κα. Γεωργία Λαζάρου, στή Διεύθυνση 22 Trinity Road, London N22 4LB, καί στό τηλέφωνο τῆς Σχολῆς 020-8881 4740, καθημερινά ἀπό 6.00 μ.μ. - 8.30 μ.μ.

Παρακαλοῦνται, ἐπίσης, οἱ ἐφημέριοι τῶν ἱερῶν Ναῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς νά ἀναγνώσουν ἀπό Ἀμβωνος τοῦτο τό γράμμα, νά ὑπενθυμίσουν δέ κατ' ἐπανάληψη στούς πιστούς, καί ἰδιαίτερα στούς μαθητές καί στίς μαθήτριες τῶν Ἑλληνικῶν καί Κατηχητικῶν Σχολείων, νά ἐγγραφοῦν στίς τάξεις τῆς Σχολῆς, γιά νά οἰκειωθοῦν καί νά γνωρίσουν αὐτή τή μοναδική ἐκκλησιαστική καί πνευματική μας κληρονομιά.

Ευχόμενοι υγεία καί τήν ἐπιστασία τοῦ Χριστοῦ στά ἔργα σας, διατελοῦμε μετὰ πολλῆς ἀγάπης καί εὐχῶν.

Στιγμιότυπο ἀπό ἐμφάνιση τῆς χορωδίας στὸν ἑορτασμό τῶν 75 χρόνων τοῦ Σεβασμιωτάτου κ. Γρηγορίου, στήν ὁποία εἰκονίζεται, μεταξύ ἄλλων, ὁ διευθυντὴς αὐτῆς, Αἰδεο. π. Ἰωσήφ Παλιούρας, διευθύνων, καί ὁ Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Μιχαηλίδης.

Στιγμιότυπο ἀπὸ τὴν εὐχαριστήρια ὁμιλία τοῦ Σεβασμιωτάτου στὴ διάρκεια τοῦ Δείπνου, πού παρέθεσε πρὸς τιμὴν του ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων Μ. Βρετανίας. Καθήμενοι, ἀπὸ ἀριστερά, ὁ Προεδρικός Ἐπίτροπος Κύπρου, Πολάκης Σαρῆς, ἡ Ὑπᾶτη Ἀρμοστής τῆς Κύπρου στό Λονδίνο, Μίρνα Κλεόπα, καί ὁ Ἐπίσκοπος Τροπαίου Ἀθανάσιος. Ὁρθοί, ἀπὸ ἀριστερά, οἱ Ἀκτῆς Ἰωαννίδης, Κύπρος Νικόλας καί Γεώργιος Γιακουμῆ, τρεῖς ἀπὸ τοὺς ἰθύνοντες τοῦ Συνδέσμου. 28.10.2003.

Η ΕΘΝΙΚΗ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΗΣ 28ης ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1940

Τοῦ Προέδρου τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Τάσσου Παπαδόπουλου

Ὁ κυπριακός ἑλληνισμός τιμᾷ καί φέτος τήν ἐπέτειο τῆς 28ης Ὀκτωβρίου, πού ἀποτελεῖ, ἴσως, τή λαμπρότερη σελίδα τῆς σύγχρονης ἑλληνικῆς ἱστορίας. Τό 1940 ὁ ἑλληνικός λαός σύσσωμος εἶπε τό μεγάλο ΟΧΙ στόν ἰταλικό φασισμό. Χωρίς ἀμφιταλαντεύσεις, χωρίς μικρόψυχους ὑπολογισμούς, ἐπέλεξε τό δρόμο τῆς τιμῆς καί τό δρόμο τῆς ἀξιοπρέπειας.

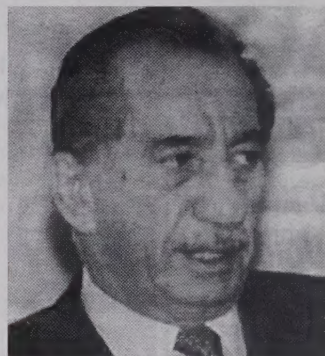
Ἡ 28η Ὀκτωβρίου τοῦ 1940 εἶναι ἕνας κρίκος στή μακρά ἀλυσίδα ἀγώνων καί θυσιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὁ ἑλληνικός λαός, κάτω ἀπό ἀντίθετες συνθήκες, ἀντιστάθηκε καί ἀγωνίστηκε ἐναντίον τοῦ ναζισμοῦ καί τοῦ φασισμοῦ καί ἀπέδειξε ἔμπρακτα μέ μοναδικό σθένος καί αὐταπάρνηση πῶς εἶναι ἄξιος ἱστορικός συνεχιστής τῶν Μαραθωνομάχων καί τῶν Σαλαμινομάχων, τοῦ τελευταίου αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, καί τῶν ἡρώων καί τῶν μαρτύρων τῆς ἐξέγερσης τοῦ γένους τό 1821.

Ὁ ἐπικός ἀγώνας τῶν Ἑλλήνων ἐναντίον τοῦ χιτλεροφασισμοῦ ἀποτελεῖ ἀναμφισβήτητη μαρτυρία τοῦ γεγονότος ὅτι ὅταν ἕνας λαός διαθέτει πίστη στό δίκαιο καί στόν ἀγῶνα του μπορεῖ νά τά βάλει με ἀριθμητικά ὑπερτεροῦσες δυνάμεις. Ἡ συμβολή τῆς Ἑλλάδας στίς προσπάθειες τῆς ἀνθρωπότητας νά τερματίσει τίς φρικαλεότητες τῶν δυνάμεων τοῦ ἄξονα, πού προκαλοῦσαν ἀνείπωτο πόνο καί ἐξευτέλιζαν τόν πυρῆνα τῆς ἀνθρώπινης ἀξιοπρέπειας, ἦταν καθοριστικές καί κίτριες σημασίας. Τό 1940 ὁ Ἑλληνικός λαός κατόρθωσε τό ἀκατόρθωτο καί ἔδωσε σέ ὁλόκληρη τήν ἀνθρωπότητα παράδειγμα ἀγώνων γιά τήν προάσπιση τῶν πανανθρώπινων ἀξιών, τῆς ἐλευθερίας καί τῆς δημοκρατίας. Διέψευσε μέ τό αἷμα καί τή θυσία του τίς ὑπεροπτικές ἐκτιμήσεις καί τοὺς ἀλαζονικούς βερμπαλισμούς τῶν "ἐπίδοξων σωτήρων" τῆς ἀνθρωπότητας. Τό εὖρος τῆς ἀντίστασης καί τό μεγαλεῖο τῆς ψυχῆς τῶν Ἑλλήνων προκάλεσε τόν παγκόσμιο θαυμασμό, γεγονός πού ὁδήγησε τόν τότε Πρωθυπουργό τῆς Ἀγγλίας Winston Churchill νά πεῖ μέ θαυμασμό ὅτι στό μέλλον δέν θά λέμε ὅτι "οἱ Ἕλληνες πολεμοῦν σάν ἥρωες ἀλλά οἱ ἥρωες πολεμοῦν σάν Ἕλληνες".

Ὁ κυπριακός λαός δέν ἔμεινε ἀμέτοχος, οὔτε ἐπέλεξε τήν ἐπιτήδεια οὐδετερότητα. Ἀντίθετα, ἔδωσε δυναμικά τό παρόν του καί εἶχε τή δική του ἐνέργο καί οὐσιαστική συμβολή στίς προσπάθειες γιά ἀπελευθέρωση τῆς Ἑλλάδας ἀπό τήν μπότα τοῦ κατακτητῆ καί τήν τελική ἧττα τῆς χιτλεροφασιστικῆς λαίλαπας.

Τριάντα χιλιάδες Κύπριοι ἐθελοντές, Ἑλληνοκύπριοι καί Τουρκοκύπριοι, ἔδωσαν τό παρόν τους στά πεδία τῶν μαχῶν στό πλευρόν συμμαχικῶν δυνάμεων. Πρόκειται γιά τή μεγαλύτερη συμμετοχή ἐθελοντῶν ἀνάμεσα σέ ὅλα τά ἔθνη ἀναλογικά μέ τόν πληθυσμό τῆς Κύπρου. Ἐξακόσιοι πενήντα ἀπό τοὺς μαχητές μας θυσίασαν τή ζωή τους καί οἱ τάφοι τους

βρίσκονται σέ στρατιωτικά κοιμητήρια 15 διαφορετικῶν κρατῶν. Δυόμισι χιλιάδες συμπατριῶτες μας ὑπέστησαν τὰ πάνδεια σέ στρατόπεδα συγκεντρώσεως ἀίχμαλῶτων πολέμου καί μέγανος εἶναι ὁ ἀριθμός ἐκείνων πού πληγώθηκαν καί ταλαιπωρήθηκαν ἀπό τίς κακουχίες.

Ὁ κυπριακός λαός σέ αὐτή τήν κρίσιμη καί καθοριστική χρονική συγκυρία, γιά τή φυσική καί ἐθνική ἐπιβίωσή του, ἀντλεῖ δύναμη, θάρρος καί διδάγματα ἀπό τοὺς ἀγῶνες καί τίς θυσίες τοῦ ἑλληνισμοῦ. Τό ἀνεπανάληπτο ἔπος τοῦ 1940 ἀποτελεῖ γιά μᾶς ὅλους ἐδῶ στήν Κύπρο φωτεινό φάρο καί καθοδηγητική πυξίδα γιά τή συνέχιση τοῦ ἀγῶνα μας ἐναντίον τῆς ἐπεκτατικῆς πολιτικῆς τῆς Τουρκίας, τῆς συνεχιζομένης κατοχῆς καί τῆς ἐπανένωσης τοῦ τόπου καί τοῦ λαοῦ μας.

Ἀντλοῦμε δύναμη καί ἐμπνευση ἀπό αὐτοὺς πού ἔδωσαν τό πολυτιμότερο τῶν ἀγαθῶν, τήν ἴδια τους τή ζωή, ἀγωνιζόμενοι γιά πανανθρώπινα ἰδανικά καί ἀκατάλυτες ἀξίες. Θά προσπαθήσουμε νά δικαιώσουμε τή δική τους θυσία καί νά δικαιωθοῦμε ἐναντί τῆς ἱστορίας μας. Εἶναι ἡ ὥρα πού θά πρέπει νά μετρήσουμε τό μπόι μας μέ τήν ἱστορία. Εἶναι ἡ ὥρα πού θά πρέπει νά ἐπανατοποθετήσουμε στίς σωστές του διαστάσεις τό χρέος μας ἐναντί τῆς ἱστορικῆς παρακαταθήκης ἀλλά καί τῶν μελλοντικῶν γενιῶν.

Μέ αὐτή τήν εὐκαιρία, ἐπαναβεβαιώνουμε τήν ἀμετάκλητη ἀπόφασή μας νά μὴ δεχθοῦμε τή μονιμοποίηση καί τή νομιμοποίηση τῶν τετελεσμένων τῆς εἰσβολῆς καί τῆς κατοχῆς πού θά χαράσσει σύνορα, πού θά ἐγκαθιδρύει ἐθνικά ἀμιγεῖς περιοχές στήν Κύπρο καί πού θά παραγράψει τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα καί τίς βασικές ἐλευθερίες ὁλόκληρου τοῦ λαοῦ μας. Θά συνεχίσουμε τίς προσπάθειές μας γιά τή διακρίβωση τῆς τύχης τῶν ἀγνοουμένων μας καί δέν θά φεισθοῦμε κόπων καί μόχθων γιά τή διασφάλιση τοῦ ἀναφαίρετου δικαιώματος τῶν προσφύγων νά ἐπιστρέψουν στίς πατρογονικές τους ἐστίες.

Μέσα στίς σημαντικές, ἀπό πολλές ἀπόψεις, ἱστορικές καί πολιτικές στιγμές πού διέρχεται σήμερα ἡ πατρίδα μας, ἡ ἐνότητα ἀποτελεῖ τόν ἀκρογωνιαῖο λίθο πάνω στόν ὁποῖο θά στηρίξουμε τόν ἀγῶνα μας γιά ἐλευθερία καί ἀποκατάσταση τῶν ἀπαράγραπτων δικαιῶν καί δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ μας. Ἡ ἐνότητα δέν εἶναι

σχήμα λόγου ούτε εύκαιριακό σύνθημα αλλά μόνιμη έγνοια και σταθερή επιδίωξη της πολιτικής συμπεριφοράς μας. Ή επιθυμητή, όμως, ένότητα δεν πρέπει και ούτε μπορεί να οικοδομηθεί στη λήθη και στην πλαστογράφηση της Ιστορίας. Διαφορετικά, η απόδοση της όφελιόμενης τιμής θα είναι λειψή και η μνήμη έπιλεκτική-και κολωβωμένη.

Ή από μέρους μας αποδοχή του Σχεδίου Ανάν ως βάση για διαπραγμάτευση και αναζήτηση συνολικής λύσης, δηλώνει την ειλικρινή μας πρόθεση να καταλήξουμε σέ ένα δίκαιο, έντιμο και αξιοπρεπή συμβιβασμό. Έλπίζουμε και προσδοκούμε, μέσω διαπραγματεύσεων, πού τις επιζητούμε και τις επιδιώκουμε, χωρίς όρους και προϋποθέσεις, να πετύχουμε βελτιώσεις πού θα καταστήσουν τη λύση του κυπριακού πιό λειτουργική και, άρα, βιώσιμη. Μιά λύση πού να μπορεί να άντέξει στο χρόνο, στα πλαίσια της μεγάλης εύρωπαϊκής οικογένειας.

Δέν επιδιώκουμε να άνατρέψουμε τό πλαίσιο, τη φιλοσοφία και τις παραμέτρους του Σχεδίου, ούτε να αφαιρέσουμε τά δικαιώματα και τά προνόμια πού τό Σχέδιο προσφέρει στους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας. Πιστεύουμε, όμως, ακράδαντα, πώς ένα πιό λειτουργικό Σχέδιο έξυπηρετεί και τά συμφέροντα και επιδιώξεις των Τουρκοκυπρίων, πού επιθυμούν την ένταξή τους στην Εύρωπαϊκή Ένωση ως ίσοτίμων πολιτών της, στά πλαίσια μιās επανενωμένης Κύπρου.

Ή έλληνοκυπριακή πλευρά μέ συνέπεια, σύνεση και αποφασιστικότητα θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για επανένωση του λαού και της χώρας μας, κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών, άποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και των έποίκων, διασφάλιση των θεμελιωδών έλευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατοχύρωση των βασικών προϋποθέσεων για όμαλή και εύρυθμη λειτουργία ενός εύρωπαϊκού κράτους.

Λίγοι μήνες χωρίζουν την Κυπριακή Δημοκρατία μέχρι την τυπική ολοκλήρωση της ένταξης της στην μεγάλη εύρωπαϊκή οικογένεια των 500 εκατομμυρίων κατοίκων. Μιά τριαντάχρονη συλλογική και κοπιδής προσπάθεια, μέ απρόβλεπτους και πολλές φορές περιπετειώδεις ένδιάμεσους σταθμούς, φθάνει μέ έπιτυχία στο τέλος της.

Ή ύλοποίηση του τόσο σημαντικού αυτού στρατηγικού στόχου, πού, άναμφίβολα, έγκαινιάζει μία νέα εποχή και άνοίγει νέους έλπιδοφόρους όρίζοντες, δέν πρόκειται να μάς οδηγήσει στην άδιαφορία ούτε και θα μάς παρασύρει σέ άλαζονικά σύνδρομα. Αντίθετα, μάς πεισμώνει να συνεχίσουμε τις προσπάθειές μας για λύση του κυπριακού μέχρι την 1η Μαΐου 2004. Ή Εύρωπαϊκή Ένωση, σήμερα όσο ποτέ άλλοτε, έχει και λόγο και ρόλο σέ σχέση μέ την πορεία εξέλιξης του κυπριακού.

Στην ουσία και στην πράξη, τό κυπριακό πρόβλημα άνακτά τώρα την εύρωπαϊκή διάσταση και προοπτική του, όχι ως άπεχθές βάρος, αλλά ως θέμα άναφοράς και ως άντικείμενο ένδιαφέροντος. Μιά βιώσιμη και λειτουργική λύση του κυπριακού προβλήματος, μία Κυπριακή

Δημοκρατία πού να άνταποκρίνεται πλήρως στις βασικές άρχές του κοινοτικού κεκτημένου, ένα Κράτος πού θα μπορεί να λειτουργεί όμαλά, απρόσκοπτα και άρμονικά μέσα στους κόλπους της Εύρωπαϊκής Ένωσης, γίνεται τώρα έπιθυμία, άπαίτηση και στόχος της ένωμένης Εύρώπης. Μέ την ένταξη της Κύπρου στην Εύρωπαϊκή Ένωση, δέν εισάγεται στην Ένωση ένα ξενο πρόβλημα. Εισάγεται μία ήθική και πολιτική ύποχρέωση της Εύρωπαϊκής Ένωσης, να συμβάλει στην επίλυση ενός προβλήματος πού θα έπρεπε κανονικά να την άπασχολεί, άκόμη και αν η Κυπριακή Δημοκρατία δέν ήταν μέλος της. Και στην προσπάθεια επίλυσης του κυπριακού προβλήματος, οι παράνομες πραγματικότητες της εισβολής και κατοχής δέν μπορεί να βαραίνουν περισσότερο από την πραγματικότητα και την άπαίτηση του κοινοτικού κεκτημένου.

Όπως είχα την εύκαιρία μέ σαφή και κατηγορηματικό τρόπο να δηλώσω στη διάρκεια της διαδικασίας ύπογραφής της Συνθήκης Προσχώρησης της Κύπρου στην Εύρωπαϊκή Ένωση στην Αθήνα, η έλληνοκυπριακή πλευρά θα παραμένει προσηλωμένη στη δέσμευσή της να συνεχίσει να εργάζεται τό ίδιο έποικοδομητικά και θετικά μέ τόν Γενικό Γραμματέα των Ήνωμένων Έθνών στη βάση του Σχεδίου του, για την επίτευξη μιās λειτουργικής και βιώσιμης λύσης του κυπριακού. Μιās λύσης πού να έπιτρέπει σέ όλους τους νόμιμους κατοίκους της Κυπριακής Δημοκρατίας να απολαύσουν τά πλεονεκτήματα πού άναμένουμε να άποκτήσουμε μέ την ένταξή μας στην Εύρωπαϊκή Ένωση, στα πλαίσια μιās επανενωμένης Κύπρου. Μιās λύσης πού να έγγυάται ένα σταθερό, ειρηνικό και άσφαλές περιβάλλον, άναγκαίο για την εύημερία, την πρόοδο και την προκοπή όλόκληρου του κυπριακού λαού.

Σ' αυτή τη νέα μας προσπάθεια προσβλέπουμε και πάλι στον ένεργό ρόλο του άπόδημου έλληνισμού και ιδιαίτερα όλων εσάς πού ζείτε και δραστηριοποιείστε στο Ήνωμένο Βασίλειο. Όπως πριν, έτσι και τώρα, ό άπανταχού έλληνισμός δικαιούται να έχει και λόγο και ρόλο στα διαδραματιζόμενα του κυπριακού. Ή συμβολή σας θα συνεχίσει να είναι καιρία σημασίας για την ύλοποίηση των κοινών στόχων και σκοπών μας, πού δέν είναι άλλοι από την επανένωση της Κύπρου και την κατίσχυση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών έλευθεριών για όλους τους νόμιμους κατοίκους της Κύπρου μας, Έλληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Άρμενίων και Λατίνων.

Σάν κατακλείδα, πέρα από την έκφραση των εύχαριστιών και της εύγνωμοσύνης του κυπριακού έλληνισμού πρόσ όλους εσάς, πού μέ άφοσίωση και άνιδιοτέλεια για χρόνια προσφέρετε άνεκτίμητες υπηρεσίες στην έθνική ύπόθεση, θα ήθελα να σας άπευθύνω μήνυμα αισιοδοξίας και προοπτικής. Έχω την ειλικρινή πεποίθηση πώς μέ ένότητα και συλλογικότητα, πιστοί στα ιδανικά και στις άξίες πού χαρακτηρίσαν τους άγώνες του έλληνισμού, θα πετύχουμε να άνατείλει και πάλι ό ήλιος πάνω από τό μαρτυρικό μας νησί.

ΤΑ ΕΒΔΟΜΗΝΤΑ ΠΕΝΤΑΧΡΟΝΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΔΕΙΠΝΟ ΠΟΥ ΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ ΠΡΟΣ ΤΙΜΗΝ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΕΛΛΗΝΟΡΘΟΔΟΞΩΝ
ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΕΓΑΛΗΣ ΒΡΕΤΑΝΙΑΣ, ΤΗΝ ΤΡΙΤΗ, 28 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 2003

ΣΤΟ ROYAL NATIONAL HOTEL ΤΟΥ ΛΟΝΔΙΝΟΥ

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ κ. ΤΑΣΣΟΥ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Παρά τή μεγάλη μου επιθυμία να παρευρεθώ στο δείπνο προς τιμή του Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγορίου, με την ευκαιρία της 75ης επέτειου των γενεθλίων του, δυστυχώς, προκαθορισμένες, από πολλού, δεσμεύσεις μου στην Κύπρο, δεν μου τὸ ἐπιτρέπουν.

Δέν είναι τόσο ἀπλό νά μιλήσει κάποιος γιά τόν Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων και Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγόριο γιατί μέσα σέ λίγες γραμμές είναι δύσκολο νά συμπυκνωθεῖ ἡ μεγάλη προσφορά του στήν Ἐκκλησία καί στό ποίμνιο, οἱ ἀρετές του καί τὸ ἀξιόλογο ἔργο του.

Μπορῶ, ὅμως, νά ἐπιβεβαιώσω καί ἐγώ τὸ πανθομολογούμενός τεράστιο καί ἀνεκτίμητο ἔργο του ἱεράρχη, τὸ ἐντιμὸν πατριώτη, καί ἐνός ἀδολοῦ ἀνθρώπου τοῦ κύρους καί τῆς ἐμβέλειας τοῦ Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου κ. Γρηγορίου.

Εἶχα τήν τιμή καί τὸ προνόμιο νά γνωρίσω ἀπό κοντά καί νά συνεργασθῶ μέ τόν Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγόριο καί, μάλιστα, σέ καιροὺς δυσκόλους καί χαλεπούς. Περίοδους ἐντονῆς δραστηριότητος γιά τὸ κυπριακό, ὅταν δυσκόλες ἀποφάσεις ἔπρεπε νά ληφθοῦν καί χρειαζόταν ἡ συνδρομή ἀνθρώπων μέ νηφάλια καί τεκμηριωμένη σκέψη καί εὐρεῖς πνευματικὸς ὁρίζωντες.

Αὐτά τὰ χαρακτηριστικά, σέ συνδυασμό μέ τὸ ἀκέραιο τὸν χαρακτήρα του, τὸ ἀδιαμφισβήτητο ἦθος, τὴ σεμνότητα, τὴ διακριτικότητα, τὴν ἐμψυτὴ εὐγένεια καί τὸ προσήγορο τὸν χαρακτήρα του, συνθέτουν τὸ πορτραῖτο αὐτῆς τῆς ἐξέχουσας προσωπικότητος τῆς Ὁρθοδόξιας.

Ὅταν τὸ 1988, τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο Κωνσταντινουπόλεως ἐξέλεξε παμψηφεί τόν Ἐπίσκοπο Τροπαιοῦ εἰς Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας, στήν ἐνθρόνισή του στόν Καθεδρικό Ναό τῆς Ἁγίας Σοφίας τοῦ Λονδίνου, μιά λαοθάλασσα συνέρχουσε γιά νά τὸν υποδεχθεῖ, νά τὸν ἀγκαλιάσει καί νά ἐναποθέσει στό πρόσωπό του τίς ἐλπίδες τῆς παροικίας γιά ἡρεμία, γαλήνη καί πρόοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας. Δέν τοὺς διάψευσε. Πέρα ἀπὸ τὴν προσήλωση καί τὴν ἀφοσίωσή του στή θρησκευτικὴ του ἀποστολή, βρῖσκεται, ἀπὸ τότε, στήν ἐμπροσθοφυλακὴ τοῦ ἀγώνα τῆς ἰδιαίτερῆς του πατρίδας γιά ἐλευθερία, δημοκρατία καί ἀποκατάσταση τῶν ἀπαράγραπτων δικαιῶν καί δικαιωμάτων τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ.

Μέ τὸ κύρος, τὸ μεγάλο ἠθικό καί πνευματικὸ του ἀνάστημα, μέ τὴ σκληρὴ καί ἐπιπνεύου δουλεία του, κατάφερε νά κερδίσει τὴν ψυχὴ καί τὴν καρδιά ὁλόκληρης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος στή Μεγάλῃ Βρετανίᾳ. Κατάφερε, ἀκόμη, νά κερδίσει τὸ σεβασμό, τὴν ἀναγνώριση καί τὴν ἀγάπη ὁλόκληρου τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

Μέ αὐτές τίς λίγες σκέψεις, προσθέτω καί ἐγώ τίς δικές μου θερμές, εὐλικρινεῖς καί ὁλοψυχες εὐχές πρὸς τόν Αρχιεπίσκοπο Θυατείρων καί Μεγάλης Βρετανίας κ. Γρηγόριο γιά ὑγεία καί μακροημέρευση, ἐπ' ὠφελεία τῆς Ἐκκλησίας, ὁλόκληρης τῆς Ἑλληνικῆς Κοινότητος στή Μεγάλῃ Βρετανίᾳ, ἀλλά καί τῶν ἀγώνων τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ γιά ἐλευθερία καί δικαιοσύνη.

(Τὸ χαιρετισμὸ διάβασε ὁ Προεδρικός Ἐπίτροπος κ. Πολάκης Σαρρῆς).

ΠΡΟΣΦΩΝΗΣΗ ΑΠΟ ΤΟΝ κ. ΓΕΩΡΓΙΟ ΓΙΑΚΟΥΜΗ,

Μέ πολλή χαρά σᾶς καλωσορίζουμε ἀπόψε στό ὁμορφό ἑορταστικὸ τοῦτο δείπνο πού ὁ Σύνδεσμος Ἑλληνορθόδοξων Κοινοτήτων ὀργανώνει κάθε χρόνο σάν ἐπιδόρπιο τῆς Ἑθνικῆς μας Πορτῆς τῆς 28ης Ὀκτωβρίου 1940.

Τιμοῦμε ἀπόψε τόν Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπό μας, γιά τόν ὁποῖο ἡ 28η Ὀκτωβρίου εἶναι καί ἐπέτειος τῶν γενεθλίων του.

Ἐφέτος δίδουμε μιά ξεχωριστὴ σημασία στήν ἐκδήλωσή μας, λόγω τοῦ γεγονότος ὅτι ὁ

Σεβασμιώτατος ἀνεβαίνει σήμερα τὰ ἐβδομηκοστὸ πέμπτο σκαλοπάτι τῆς ζωῆς του, ὅταν ὁ ἑναυτὸς χρησιμοποιεῖται σάν ἡ μονάδα τοῦ μέτρου.

Δέν πρόκειται ὅμως ἀπλῶς καί μόνο τὸ σημαντικὸ τοῦτο χρονικὸ ὁρόσημο στῇ ζωῇ τοῦ Σεβασμιωτάτου Αρχιεπισκόπου μας πού μᾶς ἐνθουσιάζει καί γεμίζει τίς καρδιές μας μέ ἀγάπη γιά τὸ πρόσωπό του.

Μετροφυλλῶντας τὸ Ἡμερολόγιο τῆς ζωῆς του βρίσκουμε πῶς αὐτῆς τῆς περιόδου βρῖθει σειράς ἑπετειῶν τῆς μακρόχρονης Διακονίας του.

Διά νά ἀπαριθμήσω μερικά σχετικὰ γεγονότα:-

Τὸ ἔτος 2003 σημειώνει πεντηκονταετία ἀπὸ τὴν χειροτονία του εἰς Διάκονο ἀπὸ τόν Αρχιεπίσκοπο Μακάριο. Σέ λίγους μῆνες, καί δὴ τὸν προσεχῇ Ἀπρίλιο, συμπληροῦνται 45 χρόνια ἀπὸ τὴν ἐλευσὴν του στό Λονδίνο, τὴν χειροτονία του σέ πρεσβύτερο καί τὴν ἀνάληψή τῆς διακονίας του στόν ἱερὸ Ναὸ τῶν Ἁγίων Πάντων. Τὸν προσεχῇ μῆνα Νοεμβρίου εἶναι ἡ τριακοστὴ τρίτῃ ἐπέτειος ἀπὸ τὴν ἐκλογή του στό Ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα σάν βοηθὸς Ἐπίσκοπος τῆς Ἱερᾶς Αρχιεπισκοπῆς Θυατείρων.

Καί αὐτὸς ὁ χρόνος σημειώνει μίαν δεκαπενταετίαν ἀπὸ τὴν ἀνάδειξή του στόν Θρόνο τῶν Θυατείρων ἀπὸ τὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο. Ὁ Σεβασμιώτατος Αρχιεπίσκοπός μας, σέ ὅλη αὐτὴ τὴν μακρόχρονη ἀφοσιωμένη προσφορά του, ἀπεδείχθη ὁ Ποιμὴν ὁ Καλὸς, ὁ φίλος τῆς οἰκογένειας, ὁ σεμνὸς οἰκοδεσπότης, σηματοφόρος τῆς σταυροφωρίας γιά τὴν πρόοδο τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, ἀκούρατος ἐργάτης τοῦ ἀμπελώνα, τὸν ὁποῖον τοῦ ἐνεπιστεύθη ἡ Ἐκκλησία καί ἐνθουσιώδης καί ἐνθέρμος ὑποστηρικτὴς τῶν ἐθνικῶν θεμάτων τοῦ Ἑθνους μας.

Εἶναι, λοιπόν, γι' αὐτὸ τὸ ἄθροισμα τῶν περιστατικῶν τῆς ζωῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου πού πανηγυρίζουμε ἀπόψε, ὁ κληρὸς καί οἱ λαϊκοὶ ἀρχόντες μας. Ἡ συμμετοχὴ τῶν ἐντίμων ἐκπροσώπων ἀπὸ τίς δύο Πρεσβείες μας καί τῶν ἐκλεκτῶν ἐκπροσώπων τῆς Ὁργανωμένης Ὁμογένειας ἀναβαθμίζουν τὴν ἐκδήλωσή αὐτὴ τῆς ἀγάπης μας καί εἵμαστε εὐγνώμονες διὰ τὴν παρουσία τους.

Εἵμαστε ἰδιαίτερα εὐτυχεῖς διὰ τὴν παρουσία τοῦ κ. Πολάκη Σαρρῆ, ὁ ὁποῖος μᾶς τιμᾷ ἀπόψε μέ τὴν ὁμιλία του γιά τὴν 28η Ὀκτωβρίου καί τὴν συμμετοχὴ του στό Δείπνο. Ἡ Ἐκκλησία πάντοτε ἔχει περίσσια τὴν ἀγάπῃ τῆς. Γι' αὐτὸ, ἄς ποῦμε πῶς τὸ ἀποψινὸ Δείπνο εἶναι Κοινὴ Τράπεζα Ἀγάπης πρὸς τόν Σεβασμιώτατο Αρχιεπίσκοπό μας καί πρὸς τὴν Κύπρο καί τὴν Κυβέρνησή της στό πρόσωπο τοῦ κ. Σαρρῆ.

Ὁ γνωστὸς φωτογράφος Ρένος Εὐρυθιάδης - Wideson (δεξιὰ) προσφέρει δύο φωτογραφίες τοῦ στόν Σεβασμιώτατο: Ἡ μία ἀπεικονίζει τὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίου Παντελεήμονος στό τουρκοκρατούμενο χωριὸ Μύρτου, καί ἡ ἄλλη τὸ ἐπίσης τουρκοκρατούμενο χωριὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου, Μαραθόβουνu.

ΤΑ ΠΟΙΗΤΑΡΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ - ΠΗΓΕΣ ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΗΣ

“Αλί τον πού τές ρίζες του τζιεινον πού ξομακρύζει,
μέ πού τόν ήλιον έσειει φώς, μήτε πατρίδαν ρίζει.”

του Χάρη Μεττή

(δ' μέρος)

Η προσφυγιά, όπως είπαμε, απέτέλεσε πηγή έμπνευσης πλειστών όσων λογοτεχνών και λογογράφων της Κύπρου. Ο Παντελής Κακολής, πού είναι, κατά τη γνώμη μας, και ο πιο έπιτυχημένος λαϊκός ποιητής της Έλληνοκυπριακής Παροικίας της Μ. Βρετανίας, δέν απέτέλεσε εξαίρεση, παρ' όλο πού ο ίδιος δέν υπήρξε πρόσφυγας : Γεννήθηκε τό 1933 στό Λιοπέτρι, όπου και παντρεύτηκε τό 1955 μέ συγχωριανή του, μετανάστευσε δέ οίκογενειακώς στην Άγγλία τό 1956 όπου κι έζησε γιά περισσότερο από σαράντα χρόνια μετερχόμενος τόν μάγειρα και στή συνέχεια τόν ιδιοκτήτη μικρών έστιατορίων. Η μόρφωσή του ήταν του Δημοτικού Σχολείου και στή συνέχεια από δικά του άναγνώσματα - αυτόδιδακτος δηλαδή. Ούτε δέ και τό χωριό του, τό Λιοπέτρι, είχε τήν άτυχία νά κατακτηθεί από τούς Τούρκους. Όμως τό θέμα της προσφυγιάς δέν τόν άφησε αδιάφορο, αφέρωσε δέ άρκετά του ποιήματα γύρω από τό τραγικότατο αυτό γεγονός στην νεώτερη ιστορία της γενέτειράς του Κύπρου. Παραθέτουμε έδώ ένα χαρακτηριστικό του δίστιχο και τρία έφτάστιχα :

“Παλάδκια γιά τόμ πρόσφυγαν όπου τζι' άμ πάς
νά χτίσεις, τό σπίτιμ πού γεννήθηκεν έθ' θ'
άντικαταστήσεις”. Και :

“Τό πλάσμαν πού τήμ προσφυγιάν ηΰρεγ γιά
σωτηριάν,

στήμ μαύρηγ γή πρίν νά θαφτεί,
τ' όνομάν του τζι' άν-ι-γραφτεί
γρουσόν στην ιστοριάν,
τίποτ' έν τόμ παρηορά,
ούτε ποττέ του συγχωρά
μιάν τέθοκιαν έξοριάν.

Κύπρος, πού νίωσεσ παιδικιά στήμ προσφυγιάν
τζιαί ζιούσιν,

στ' όρομάν τους μέινε πιστή
τζι' έν νά 'ρτσουσιν γονατιστοί
γιά νά σέ ξαναδοΰσιν,
τζιαί γιά να παρηορηθείς
ζήτα τους ό,τι βουληθείς,
νά δεις πώς τό διούσιν.”

Η Κύπρος μιάς συρτοηλιάν έβαλεσ στόλ λαιμόν
της,

τζι' έμεις δά μέσ στή ξενιδικιάν
έννιώσαμεν μέσ στήγ καρκιάν
τόν άναστεναγμόν της,
γιατί έχ χώμαμ πατρικόν,
μά 'ν ηΰραμεν τό γιατρικόν
νά γιάνει τόγ καμόν της.”

Πολύ, όμως, πιο ύποβλητικό είναι τό ποίημα πού φέρει και τόν χαρακτηριστικό τίτλο “Ο πρόσφυγας”, όπου διακρίνει κανείς, σύν τοίς άλλοις, και τήν κραυγή διαμαρτυρίας του Κύπριου ξενιτεμένου γιά τήν άδικη μεταχείριση της Γενέτειράς του στά χέρια τών ίσχυρών της γής, έπικαλείται δέ μάάλιστα τή βοήθεια του Θεού, ώστε η άδικία αυτή νά πάρει ένα τέλος. Τή μεσολάβηση, άλλωστε, του Θεού έπικαλείται ο Κακολής και σέ ένα από τά έφτάστιχά του, όπου διαβάζουμε :

“Χριστέ μου, πού 'γεννήθηκες στής Βηθλεέμ τό
σπήλιον,

τζι' έδειξες πώς του Γολγοθά
τή στράταν όπκοιος τήγ κλουθα

κερδίζει τό βασίλειον,
έλα στην γήν άλλαξανά,
κάμε τό θαΰμαν της Κανά
νά δει τζι' ή Κύπρος ήλιον.”

Τό δέ ποίημά του “Ο πρόσφυγας” είναι επίσης γραμμένο σέ τρεις έφτάστιχες στροφές, έχει δέ ως έξης:

Μιά πίκρα πού έκράτησεν σκλάβον τό λογικόμ
μου

τζιαί στάσσει γαιΐμαν ή καρκιά
ένν έμ 'πειδή ή ξενιδιά
ήρτεσ σάρ ριζικόμ μου,
άλλά πού φέραν τό στρατόν
τζι' είπαμ μου ένν έδ δυνατόν
νά ζω μέσ στό χωρκόμ μου.

Τζιαί δκιαλοοΰμαι τζιαί λαλώ· “Εσού, Θεέ, τζιει
πάνω,

λαλείς μου γιά παρηορκάν
νά δικώ σέ οΰλους συγχωρκάν
τζι' έθ θέλεις παραπάνω.
Δέχουμαι· μά γι' άνταλλαγήν
έμ πεθυμώ σέ ξένηγ γήμ
πρόσφυγας νά πεθάνω.

“Άς λείπουν τά γλυκόλογα γιά τό προσγέλασμάμ
μου·

έν τό κρατίζω μυστικόν.
Μιάν τζι' έσεις με περαστικόν,
θέλω στό πέρασμάμ μου
πού 'ν νά 'ρτει ή ώρα του θαφκειού
χώμαν του πατρικού σπιδικιού
νά 'χω γιά σιέπασμάμ μου”.

Πά νά ξενιτευθεί κανείς υπήρξαν, όπως έξηγήσαμε, τρεις, βασικά, λόγοι : οικονομικοί, ή προσφυγιά (μετά τό 1974), και ή γνωστή τάση του “Έλληνα νά γνωρίσει ξένους τόπους και ξένους τρόπους ζωής και σκέψης. Ο Κακολής, σέ διάφορά του ποιήματα, προσπαθεί νά διερευνήσει τούς βαθύτερους αυτούς λόγους πού τόν φυγάδευσαν από τό χωριό του και τόν “γέρασαν” στην ξενιτιά, παρ' όλο πού τελικά έπαναπατρίστηκε γιά νά περάσει τά υπόλοιπα χρόνια της ζωής του στή Γενέτειρά του.

Παραθέτουμε έδώ κατ' άρχήν μερικά χαρακτηριστικά τετράστιχά του :

“Άνθρωπε, τήμ πατρίδασ σου μέν τήν
έγκαταλείψεις,

γιατ' όπου πās σέ ξενιδικιάν
έννά σου πνίουν τήγ καρκιάν
παράπονα τζιαί θλίψεις.

Η Κύπρος μάς έγέννησεν τζιαί πάντα καρτερά
μας,

τζι' έμεις σά ψάρκα είμαστιν
τζιαί περιπλανευκοΰμαστιν
έξω πού τά νερά μας.

Τές ρίζες του απόδημου ποττέ σας έθ θά βρεΐτε,
γιατί στά στήθη του βαθκιά
ύπάρχει μόνομ μιά καρκιά
τζιαί πάντα αίωρείται.

Πλάσμαμ πού ξενιτεύκεται νά βκάλει τό ψουμίν
του

μοιάζει μέ δέντρομ πού κρυφά
κάγκιοσ σαράτζιν τό τρυπά
τζιαί πίννει τό ζουμίν του.

Νά 'χω τό κόμου τό καλά δίχως κανέναγ κόπον,
έμ προτιμώ τή ξενιδικιάν
τζι' ούτε άλλάσσω μιάμ παδκιαμ
πού τόδ δικόμ μου τόπον.

Πού ξενιτεύτηκ' ἄραε ἤτοῦδ' δικόμ' μου λάθος,
ἔα' τ' οὖν γραφτόν τῆς μοίρας μου
γιά χάρην τῆς πατρίδας μου
νά τραουδῶ μέ πάθος;
Στά ἤθη τζαί στά ἔθιμα ὅσ' εἰς δίκιοῦς σημμασίαν
τούς νέους μας ἐν τούς πονοῦν
στά ξένα, τζαί δολοφονοῦν
τὴν πατριδογνωσίαν.

Τρία, ὅμως, ἄλλα του ποιήματα ἀποδίδουν
ὀλοκληρωμένα τὰ νοήματα, ἀλλά καί τὰ
συναισθήματα, πού χαρακτηρίζουν τόν κόσμο
τοῦ μετανάστη καί τῶν αἰτίων πού τόν ἐσπρωξαν
νά μεταναστεύσει. Τά παραθέτουμε χωρίς
ἐπεξηγήσεις, ἐπειδή τὰ συμπεράσματα εἶναι,
πιστεύουμε, αὐτονόητα καί πολύ καταληπτά.
Ἀλλωστε, οἱ λαϊκοί ποιητές καί ποιητάρηδες,
μπορεῖ μέν νά δίνουν στά δημιουργήματά τους
ἕνα ἐπιχρύσωμα ὑψηλῶν νοημάτων, ἀλλά στήν
ρυσία αὐτά παραμένουν ἀπλοϊκά στή σύλληψη
καί εὐκολοκατανόητα στήν πρώτη κιόλας
ἀνάγνωσή τους.

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ἦταν ἀνάγκη, τό λοιπόν, τ' ἀνήσυχόμ' μου πνεῦμαν
νά κλίνει στοῦ ξενιτεμοῦ, ἄς ποῦμεν, τότε ρεῦμαν.

Ἡ ξενιδικιά ἐφαίνετον νά πρόσφερνε τὰ πάντα,
μά' εἰς τὸν εἰκόνα τζι' ἔλειπεν ἡ καθαρὴ λεζάντα.

Εκλούθησά της τζι' ἔχτιζα μέ τ' ὄρομα παλάδκια
μά' ἐμ' μου πρόσφερνε κλειδίγ' γιά τὴ ψυσιῆς τ'
ἁμμάδκια.

Μάλλον, μόλις ἐπάτησα στή ξένην γῆν πού ἡῶρα,
σάν τζι' ἤμου ἀντιμέτωπος μέ τὴν Λερναίαν
Υδραν.

Τζι' ὅμως γιά μιάν ἀπόδραση πόρτες ἄμαν
ἀννοιζοῦν
ἀνάκατα αἰσθήματα ἔρκουνται νά μέ πνίξουν.

Γιά τοῦτον τζι' ἀννοιξεγ' κρυφά ἡ βρύση τῆς ψυσιῆς
μου
τζι' ἀνάβλυσεν ἡ ποίηση, σάλ λάψη τῆ ζωῆς μου.

Ἐν-ι-ξέρ' ἄν ἔν ὄραμαν ἡ τζι' ἔν ὀφθαλμαπάτη·
Ἡ ξενιδικιά ὅ' συνήθειον, ἡ Κύπρος ἔν ἀγάπη.

ΞΕΝΙΔΙΚΙΑ

Ἐστηννες εἰς τὰ νιάτα μου ἀπού νωρίς καρτέριν
τζι' ἔκαμνές μου μαϊτικά πωρνόν τζαί μεσομέριν·
τὴν νύχταν ἤσου ὄρομα δίχως παμόν τζι'
ἁμάνταν·
σάν τὸμ μαγνήτημ μ' ἐπκιαννες τζ' ἐτράβας με στήν
πάνταν
τζι' ἐμάσιεσουγ' καπαλιαστή τό γτίν τζαί τό
γτοσιέριν.

Ἐμ' μ' ἄφηννες τζαιαίρον νά δῶ τζαί νά βρω τό καλόμ
μου,
σάν τὴν πυξίδα ἐδειγνεμ' πάνω σου τό μυαλόμ μου·
ἐφαίνεσουμ' παρηγορὰ τζαί τῆς ζωῆς μου φάρος,
τζι' ὅμως τωρὰ ἐγίνηκες εἰς τὴ ψυσιήμ' μου βάρος
τζι' εἶσαι ἀστείρευτη πηγὴ γιά τὸμ πικρόγ' καμόμ
μου.

Τζαί δικιαλοοῦμαι τζαί λαλῶ· “Ἄν ἡ ζωὴ τ'
ἀνθρώπου
ἔλ' λούσον τζαί νοικοτζιυρκόν τζαί προκοπὴ τοῦ
τόπου,
τότες ἐμένα, ξενιδικιά, εἰσεις μ' ἀδικημένον·
κοντά σου πάντα φαίνουμαι σάν τὸ ξεριζωμένον
μέ τ' ὄρομαν τοῦ γυρισμοῦ, σάμ πκιερωμήν τοῦ
τόπου”.

Λημμένῃν τζαί περιλυπηγ' κρατίζεις τὴν καρκιάμ μου·
νά πλοῦτη σου πυρώνουσιμ' περίτου τήφ' φωδκιάμ
μου,
γιατ' ἐμ' πουπανωσιεπάσαμεν, ἐν τζι' ἀποχτοῦσιβ'
βάθος.
Ἐμ' ψυσιή, καρκιά τζαί νοῦς ἔχουσιν ἔναμ πάθος

τζαί πάντα πρὸς τές ρίζες μου στρέφουν κάθε παδκιάμ
μου.

Φαίνεται πῶς ὁ ἄνθρωπος ἁμάνταν ἐν-ι-βρίσκει·
προσηλωμένος ὅπου πᾶ στές ρίζες του μενίσκει.
Μπαρκάζει τζαί ἀγκομαχά μέ γαίμαν τζαί μέ δρώμαν
τζι' ἐδ' δέχεται πού ξένην γῆν οὔτε μιάφ' φούχταχ
χῶμαν,
ἐκτός πού τοῦ τό ρίβκουσιν ἄλλοι, πού πεθανίσκει.

ΜΟΙΡΑ

“Ἐνας πού ξενιτεύτηκεν νά βρεῖ τό τυχερόν του,
τζι' ἔφηκεν τὴν πατρίδαν του,
ἐν ἡῶρεμ πού τὴν μοίραν του,
ἡῶρεμ πού τό μυαλόν του.

“Ἄλλους νά μέγ' καθηγορᾷ γιά νά παρηγοριέται·
ἔβ' βαρετός ὁ πόνος του,
ὅμως ἄς κάτσει μόνος του
γιά νά βρεῖ πού κραδikiέται.

“Ἐφυγε μ' ἔναν ὄρομαν εἰς τόσ' συλλοισμόν του·
τόσον ἐγοητεύτηκεν
σάν νέος, τζι' ἐν ἐσκέφτηκεν
τζαί γιά τόν γυρισμόν του.

Μ' ἄλλαξέν του τὰ σχέδια τό πέρασμαν τοῦ
χρόνου·

τ' ὄρομάν του ἐπνίγηκεν
τζι' ἡ ξενιδικιά ἐγίνηκεν
σωστή πηγὴ τῶν νόνου.

Στὴ ξενιδικίαν αἰσθάνεται πῶς εἰς ξενιτεμένους·
μ' ἄμ' πᾶ πίσω στόν τόπον του,
μενίσκει μέ τόν τρόπον του,
σάν ἕνας ξεχασμένος.

Πού ἀγαποῦμεν ἄραε τόν τόπον μας ἔλ' λάθος;
“Ἡ νά μεταναστεύκομεν
τζαί μόνον νά πιστεύκομεν
στό “ὅπου γῆ τζαί τάφος;”

Ἡ νοσταλγία τῆς πατρίδας οὐδέποτε
ἐγκαταλείπει τόν ξενιτεμένο Ἕλληνα. Αὐτό,
τοῦλάχιστον, μάς παραδίδει ἡ ἱστορία ἀπὸ τούς
Ὀμηρικούς ἤδη χρόνους. Καί αὐτό νοιώθουν
κατάβαθα καί ὅλοι, ὅσοι γιά τόν ἔναν ἢ τόν ἄλλο
λόγον, ἔχουν ξενιτευθεῖ καί ζοῦν μακριὰ ἀπὸ τὴ
γενέτειρά τους. Ἀπὸ τὰ ποιήματα δέ τοῦ Κακοῆ
παραθέτουμε ἐδῶ δύο χαρακτηριστικὰ δείγματα
τῶν συναισθημάτων τῆς νοσταλγίας καί τῆς
ἀνάμνησης τῶν πατρογονικῶν τους ἐστιῶν καί
καταβολάδων. Τὰ ποιήματα αὐτά φέρουν τοὺς
τίτλους “Γυρόμ' πού τό χωρκόμ μου” καί
“Θθυμοῦμαι” ἀντιστοίχως :

“Λαλοῦμ' πού ζωὴ στή ξενιδικιάμ πῶς κάμνω μιάλολ
λάθος·
μ' ἀγάπησα τόν τόπον μου πού τῆς καρκιάς τό
βάθος,

τζι' ἔχω τομ πάντα ζωντανόν
τζαί στήχ' χαράν τζαί στόγ' καμόν,
τζι' ἐγύρισεμ μου πάθος.

“Ὅπως τό φκίορον τὸγ' κρατῶ τζι' ἀντί νά
μαρανίσκει
ριζώννει ... τζαί μέ τόν τζιαιρόν μέσ' στήν καρκιάμ
μενίσκει·

μιτά του τόν τζιαιρόμ περνῶ,
νιώννεται ὥσπου γερνῶ
τζι' ὁ πόθος πολλυνίσκει.

Στόγ' κόσμο γράφω τζαί λαλῶ γιά τό ἱστορικόμ μου·
ἐλεύθερον τζι' ἐλληνικόθ' θέλω τό μερτικόμ μου·
νεκρόν νά μέ καλοδεχτεῖ
τζι' ἔνας στεφάνιν νά πλεχτεῖ
γυρόμ' πού τό χωρκόμ μου.

Στεφάνιμ πού νά μαρτυρᾷ τοῦ κόσμου καλωσύνην,
πού μάσιεται μέ τὴν τιμὴν γιά τὴ δίκαιοςσύνην,
τζι' ἀρνιέται Χάρου προσταγὴν,
γιά νά κρατῇσι πᾶ στήν γῆ
ψηλὰ τὴν Ρωμιοσύνην.”

“Θθυμοῦμαι εἰς τὴν Κύπρον μας, ἔτσι μέσ' στόν
Γενάρην,
σάν τὴν ἡμέραν ἔκαμνε τὴν νύχταν τό φεγγάριν,

τζιαί στήμ πλατειάν του χωρκού
ὁ τροῦλλος του καμπαναρκού
ἔστεκεμ μέ καμάριν.

Θθυμούμαι τήμ πρωτοχρονιαγ, γιορτήν τ' Ἀη Βασίλη,
πού ή χαρά τζι' ή ξεγνοιασιά στοῦ καθενοῦ τά σιείλη
ἐφαίνετουσ σά ζωγραφικιά
τζι' ἄννοιεμ πόρταν ή καρκιά
νά μποῦν ἐχθροί τζιαί φίλοι.

Τζειν' τή ζωήν ή θθύμηση πού μου τήφ φέρνει πίσω
πασκίζω μά ν' ἀδύνατον νά τήν-ι-ξαναζήσω.
Κρίμα! Ζωήν τόσογ καλήν
τζι' ἐμ μπόρω νά βρω τό σκαλίν
νά τό ξαναπατήσω."

Καί ὁλοκληρώνομε τήν ἀναφορά μας στήν
ποίησιν τοῦ Παντελή Ν. Κακολή σχετικὰ μέ τόν
ἀπόδημο-μετανάστη Κύπριο μέ τρία ποιήματά
του πού ἔχουν σαφή διδακτικό χαρακτήρα, ἕνα
στοιχείο ἄρρηκτα δεμένο μέ τήν Κυπριακή
ποιητάρικη παράδοση :

ΕΡΓΑ ΠΟΥ ΕΧ ΧΑΛΟΥΣΙΝ

Ξενιτεμένοι, νά 'σιετε τόν νοῦσ σας ὅπου πᾶτε·
τόν τόποσ σας, τζι' ἄνν ἔφ φτωχός, νά μέν τόλ
λησμονάτε·
τά ἔργα σας νά τό λαλοῦμ πόσον τόν ἀγαπάτε.

Γιατ' ἔσιε πού κερτίζουσιν τζι' ὁ νοῦς τους παίρν' ἀέραν·
κορτώννομε μέ τά πλούτη τους τζι' ἔχουν τα γιά
μανιέραν,
μά πᾶσιμ μέ τό μίζαρων τζιαί τζεινιοι μιάν ἡμέραν.

Νά 'σαστιμ μέ τέσ ρίζες σας πάντα σφιχτοδημμένοι·
τζι' ἄδ δέμ πονεῖτε σήμερα πού σᾶς φωνάζουν
"Ξένοι",
τ' ὄνομάσ σας ἐν νά σβηστεῖ μιάν ὦραγ,
καημένοι.

Ὁ τόπος σας χρειάζεται, ὅ,τι σᾶς ἀρτιρήσει·
τζι' ὅ,τι διᾶτε ὁ τζιαιρός ἐν νά τό μαρτυρήσει
τζιαί κάπκοιος, κάπου, κάποτε ἐν νά σᾶς μακαρίσει.
Σκεφτεῖτε, τζι' οἱ ἐγωῖσμοί κανέναν ἔφ φελοῦσιν·
κάμνετε γιά τόν τόποσ σας χωρίς νά σᾶς
λαλοῦσιν
ἔργα πού μέ τό ρέξιμον τοῦ χρόνου ἐχ χαλοῦσιν.

ΕΘΝΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Συχνά γίνισκονται χοροί μέσ στήγ κοινότητάμ μας,
ὄϊ γιά νά κερτίζουσιν,
μά γιά νά μᾶς θθυμίζουσιν
γιά τήν ταυτότητάμ μας.

Τζιαί διατυμπαίζουσιν πώς ἐγ γιά τά παιδικιά μας·
νά μάθουμ πόθθεν ἔρκουνται
τζιαί νά περηφανεύκουνται·
νά πνάζει τζι' ή καρκιά μας.

Τζι' εἶπα νά πάω μιάφ φοράγ νά παρακολουθήσω
τζ' εἶχα μιά σκοπιμότητα
νά μάθω πκοιάν ταυτότητα
ἐν νά διατηρήσω.

Μά εἶδα ἥθη τζι' ἔθιμα, τζιαί νά τό μολοήσω
ἐν τά καλοσυμπάθησα,
πᾶρ' ὅλομ πού προσπάθησα
πέρκι τά ξηδικαλύσω.

Κορταλλαμένοι κάθουνται γεναῖτζες τζιαί ἄθρῳποι·
λικέρ, σιαμπάνια πίννουσιν,
βρασιούλια, γοῦννες δείχνουσιν
γιά νά φανοῦσιμ πρώτοι.

Δκιαλέουσιν τά πούρα τους νά μ' πού τά μυρωδάτα·
κρατοῦν τα εἰς τά στόματα,
τζι' ἀλλάσσουν τζιαί ὀνόματα
τζιαί θέλουν κυριάτα.

Ἀπό Δημήτρης, δηλαδή, τωρὰ ἐγένινη Τζιμίης·

ή Κωσταντὸν ἀρκόντυνεν,
ἔ Ττίνα πκιόν, ἐκόντυνεν
τ' ὄνομάν της τζιαί τζεινίης.

Τά ἔθιμα ἐν οἱ γονιοί πού τά διατηροῦσιν·
φομίζουσιν τούς τόπους τους.
Μά γίω θωρῶ τούς τρόπους τους
εἰντα μ' πού μαρτυροῦσιν.

Τή γλώσσαν τους τήμ μητρικήν ἀρκέψασιν
ἀρνοῖονται·
τέσ λέξεις νεκατώννουν τεσ,
πραγματικά σκοτώννουν τεσ
τζι' ἄλλες ξαναγεννιοῦνται.

Σερβίρουν φράσεις ἀγγλικές τζιαί κάμνουν το
μεγάλους·
μά ἐν τά σοζυάζουσιν
τζιαί πού μιλοῦσιμ μοιάζουσιν
ὅπως τους παπαγάλους.

Οὔλλοι μιλοῦν γιά μπίζινες, γιά πρόφιτες τζιαί ριάλλια·
μόνογ γιά τζεινὰ ξέρουσιν,
σπανίζει ν' ἀναφέρουσιν
τῆς Κύπρου μας τά χάλια.

Μά τά παιδικιά μας δίκαια πρέπει νά μᾶς ρωτήσουν·
ἐν τούτ' ή ἀθλιότητα
ή ἐθνική ταυτότητα
πού πρέπει νά κρατήσουν;

ΤΟ ΖΗΤΑ 'Ν ΑΜΟΙΒΑΙΟΝ

Τό ἀπάγγειλε ὁ ποιητής στοῦ τιμητικό δεῖπνο π
παρέθεσε ή ἑλληνική παροιμία τοῦ Μάντσεστ
στόν τότε Ὑπουργό Παιδείας τῆς Κύπρ
Χριστόφορο Χριστοφίδη στίς 24 Νοεμβρίου 199

Πρώτογ, Κύριε Ὑπουργέ, νά σᾶς καλωσορίσω
τζιαί δεῦτεροσ συγχώρα μου,
γιατί τωρὰ ἐν ὦρα μου
κόσμον νά σατιρίσω.

Ἐμεῖς, Κύριε Ὑπουργέ, πού ζιοῦμεν εἰς τά ξένο
ἔχουμεγ γιά πυξίδαμ μας
γιά πάντα τήμ πατρίδαμ μας
μέ τά συνηθισμένα.

Γιατί ἐσοῦ τζι' ὄϊ ἐγίω; Ἄμαν εἶναι γιά θέσην·
μ' ἄνν ἔδ δουλειά, ποφεύκουμεν·
τζιαί ἀφορμῇ γυρεύκουμεν
νά βκοῦμεμ πού τήμ μέσην.

Τζι' ἐμεῖς δαμέσα ἔχουμεγ καθένας τζιαί μιάλ λόξαν·
ἄλλοι κερδίζουν χρήματα
τζι' ἄλλοι γράφουμ ποιήματα
γιά ν' ἀποκτήσουδ δόξαν.

Γιά τίς ἐπιτυχίες μας τζι' ὁ οὐρανός τό ψάλλει·
μά ὅταν ἀποτύχουμεν
σέ ὅπκοιον τζι' ἄσ συντύχουμεν,
λαλοῦμεν, φταῖν οἱ ἄλλοι.

Εἰς τά παιδικιά μας, βέβαια, τό ἴσιον νά λαλοῦμε
διοῦμεν education,
in any situation
ἐν τά παραμελοῦμεν.

Πέμπουμέν τα τζιαί εἰς τό school, greek language
νά μάθουν,
νά μέμ μείνουν ἀγράμματοι·
τζιαί εἶναι lovely πράγματι
κάμνουσιν talk τζιαί γράφουν.

Πάντως εὐκαριστοῦμεσ σας πού μπαίνετε στόγ κόπ
δασκάλους πού μοιράζετε·
κάμνετ' ὅ,τι χρειάζεται
γιά προκοπή στόν τόπον.

Τζιαί τά μωρά κάμνουν ἀρκήν μέ τ' Ἄλφα τζιαί τό Βήτ
μά μεῖς ἐπροχωρήσαμεν,
μόνομ πού ἔσυνθησάμε

στό γέρημον τό Ζήτα.

Ζήτα γιά τήν ἐκπαίδευση, Ζήτα γζιαί γιά τά ναῦλα,
Ζήτα ἀδασμολόγητα,
τζιαί κάτι ἀμολόγητα,
pension, στρατόν τζιαί ... ἄλλα.

Τζί' ἐσεῖς ζητᾶτε, Ὑπουργέ, πού τούς ξενιτεμένους
γιά κινητά τζί' ἀκίνητα,
ὡς τζιαί γιά τ' αὐτοκίνητα,
τούς μαυροκαημένους.

Ζητᾶτε γιά τήν καταντζειάσ στήν κάθε κατοικίαν·
τζί' ὅς' ἐπαναπατριζονται
πκιερώννουν τα, μ' ἀγγρίζονται,
θωροῦν το γί' ἀδικίαν.

Γιά νά ἐπαναπατριστεῖ ἕνας ἅμα ξορτώσει,
ἐπιπλά, σκεύη τζιαί χαλιά
πρέπει νά 'ν 'νοῦ χρόνου παλιά
δασμούς γιά νά γλυτώσει.

Κάπκοιοι ἐκμεταλλεύονται, βέβαια, εὐκαιρίες·
ἀλλά τά μέτρα σήμερα
πκιάννουσι ψάρκα ἡμερα,
ἐμ πκιάννουγ καρχαρίες.

Τζιαί θά τελειώσω, Ὑπουργέ, μέ τουν' τό τελευταῖον·
ζητᾶτε, ὑποφέρνουμεν·
ζητοῦμεγ, κάτι παίρνουμεν·
τό Ζήτα 'ν ἀμοιβαῖον.

Παραθέτουμε στή συνέχεια μιά ἐπιλογή
ποιητᾶρικων συνθέσεων Ἑλληνοκυπρίων
μεταναστῶν, ἐγκατεστημένων μόνιμα στό
Ἰνωμένο Βασίλειο, παρμένα, τά πιό πολλά, ἀπό
ἐβδομαδιαῖες παροικιακές ἐφημερίδες.
Σημειωτέον, πάντως, ὅτι σχεδόν ὅλοι τους εἶχαν
μόνο στοιχειώδη ἐκπαίδευση, ἐπαγγέλλονταν δέ
στήν Κύπρο τούς ἀγρότες.

ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ

(Τρικωμίτης)

ΠΡΟΣΕΥΚΗ

Γριστέ μου, πού σταυρώθηκες γιά το καλόν του
κόσμου,
τούτην την μαύρην ξενιθιάν,
π' οὐλλον τζιαί κρούζει τήν καρκίαν,
ζητῶ σου λίην πομονήν, νά τήν ἀντέξω, δός μου.
Ριᾶλια εθ θέλω εγίω, οὔτε ποτῶ κονάτζια,
νάμουν τιτσίριν τζί' αρφανόν
να παίζω οὐλλά το μωρόν
στης γειτονιάς μου τα παλιά τα ὁμορφα σοκκάτζια.
Ἄκου, Γριστέ, την προσευκὴν που βκαίνει που τα
στήθκια
τζιαί κάμε τούτην την Λαμπρήν
μιτά σου να αναστηθεῖ
τζί'η Τζιύπρος μας την σκλαβιάν, κάμε το ναν
αλήθκεια.
Τζί' ἔτσι την μέραν της Λαμπρῆς - ω! μέν μέ
βκάλεις ψεύτη -
στα σώσσιπά μας τα παλιά
εν να φασιήσουμεν τ'αυκά
τζι εννά σου πούμεν "Δόξα σοι! Τζι η Τζιύπρος
μας ανέστη!"

ΓΙΑΝΝΗΣ ΓΡΙΒΑΣ

(Ο Κληρκώτης)

ΦΑΟΥΣΑ ΞΕΝΙΘΙΑΑ

Βρε ξενιθιά που μου' φας τα νιάτα τζί' ὄνειρά μου
ξέρω πως το κατόρθωσες
τζιαί βάσανα εφόρτωσες
τουν' την φτωσιήν καρκίαν μου.

Πάντα φτωχοὺς ἀπόδημους στα σιέρκα σον που
πιάννεις

ρίφκεις φωθκιά στην στράταν τους
αρπάσσεις τους τα νιάτα τους
τρώεις τα τζί' εν χορτάννεις.

"Ἐτσι γιὰ περιπαξιμὸν χαράν θα τους κουτσιήσεις
μ' ὑπουλην ικανότητα
την εθνικὴν ταυτότητα
πάσκεις να φαραντζιήρεις.

Στ' αγγάλια σ' ο ἀπόδημος κλαίει τζί' αναστενάζει
εἶσαι μια φάουσα κρυφή
σαν την τριτζιέφαλην κουφήν
π' οὐλλον φαρμάτζιν στάζει.
Ὅποιοι γελιέται τζί' ἐρκεται μέλλον να σου ζητήσῃ
αν ἔξερεν τα βάσανα πούσιν εν συναντήσῃ
παρά να τρως τον κόπον του
καλλύτερα στον τόπον του
τζί' ἀπένταρος ας ζήσῃ.

ΗΘΗ, ΕΘΙΜΑ ΤΖΙΑΙ ΒΡΑΚΑ

Μακρά που την πατρίδα μου τζιαί κρούζει η κακιά μου
μα 'χω την μέσα στο μυαλό
τζιαί όπου πάω κουβαλώ
τα ἡθή τζι ἔθιμα μιτά μου.

Την πέννα μου κάμνω σπαθί τζιαι το ἔθιμον ασιπιά
σε νέους, γέρους τζιαι παιδικιά
μέσα στην μαύρην ξενιθκειάν
θυμίζω τους πατρίδα.

Ὅσοι με ξέρουσιν λαοῦν ἔτον Γρίβαν τον βρακάν
πιάνουν τόπον τα γραφτά μου
τζ' εἶναι μελωδία στα φκιά μου
ἅμα ἀκούω κυπριακά.

Για μεν η βράκα εν ιερή, τζ' ἅμα την φορήσω
παθαίνω το κάθε φοράν
που την πολλή μου την χαρά
θαρκούμαι εν να πετήσω.
Νοιώθω της Τζύπρου την δροσιά που πάνω μου να
τρέσει
για μέν' εν κάτι ιερόν
τζιαι πας τη γην καλύτερον
ρούχον για μέν' δεν εἶσαι.

Τζί' αν μεν εὔρει μέσ' στην ξενιθκειάν του χάρου
το φουτζιέκιν
δεν θέλω να με κλάψουσιν
θέλω τους να με θάψουσιν
με βράκαν τζιαί γελέκιν.

Να μεν παίξῃ λυπητερά γιὰ μέναν η καμπάνα
να 'ρτουν φίλοι με τα τζερκά
τζιαί τσιαιτιστά γιὰ μακαρκάν
θέλω με την ζιβάνα.

Γιατί τζεῖν' το μακάρισμαν μιτά μου θα το πάρω
τζιαί με τα μάθκια μου κλειστά
ραφτίν πάνω στα τσιαιτιστά
εν να διώ στον χάρο.

Μα ὥσπου να 'ρτεῖ τζεῖνη η ὥρα να γεμῶσω το λουτζιήν
μέσα στην φουλιάν του λύκου
της ψευκιάς τζιαί του ἀδίκου
θα φακῶ με καμιτσιήν.

ΚΛΕΟΠΑΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

(ἀπό τό Πραστεῖό Μόρφου)

Η ΕΠΙΘΥΜΙΑ ΤΟΥ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

Θέε μου δόσμου δύναμην να ἀντέξω ἀκόμα λλίον
της ξενιθιάς τα βάσανα τζιαί ὑστερα να φύω.
Την στράταν της επιστροφῆς χαρούμενος να πιάσω
τζιαί ὅσα κακά τζί' αν ἔπαθα οὐλα να τά ξηάσω.
Να φκῶ πάνω στο Τρόδος τζιαί πίσω να δικλήσω
τζεῖν την γλυτζιάν την ζωγραφκιάν να την ποθανάτισω.
Να δω ὁλοπράσινα βουνά τζιαί ἄγρια λαγκάδια
να δω βοσκούς ολόχαρους να βόσκουν τα κοπάδια.
Αηδονιού τζελαδέημα ν' ἀκούεται στα πεύκα
τζιαί πέρτικας κακάρισμα στου ποταμού την λεύκα.

Νά κακκουρίζει το νερόν ανέμελα στην βρύσιν
σαν έρκεται η κοπελιά το ρίφιν να ποτίσει.
Και οι γριές στον αργαλιό ακούραστα να φαίνουν
την προίκαν για τις κοπελιές που με χαράν
προσμένουν.
Πέρκι τελειώσει γλήγορα τζιάι έρτει τζ η σειρά τους
για να δεχτούν τον άνθρωπον που βάλαν στην καρκιάν
τους.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΔΟΪΖΟΣ

(Ακανθιώτης)

ΕΚΕΙ ΝΑ ΞΕΨΥΧΗΣΩ

Εψές εθώρουν όνειρα πως ήμουν στο χωρκόν μου
ήπια νερό της Ακανθούς κι έσβησα το λαμπρόν μου.
Μα το πρωίν που ξύπνησα βρέθηκα διψασμένος
ήτουν στεγνά τά χείλη μου κι άπογοητεμένος
Θεέ μου πια βοήθα μου στην Κύπρον να γυρίσω
κι ας υστερούμαι τη ζωή ας μην έχω να ζησω.
Βοήθα Χρυσοσώτηρα στην Ακανθούν να πάω
κι ας υστερούμαι το ψωμίν ας μην έχω να φάω.
Θεέ μου πιά βοήθα μου στην Κύπρο να γυρίσω
της Ακανθούς το χώμα της να σκύψω να φιλήσω.
Τα όνειρα που έβλεπα να πραγματοποιήσω
στην Ακανθούν γεννήθηκα εκεί να ξεψυχήσω
Άκουσεν που προσεύχουμουν ο γιός μου που την
σάλα
κι' εξέβην έξω και λαλεί και τον Θεόν παρακαλεί
:

Δώσ' χρόνια του πατέρα όπως του Μαθουσάλα.
Τότε θα καταξιωθεί στην Ακανθούν να ζήσει
ναύρει και τα μαξούλια του να φάω και να
πουλήσει.

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΖΙΤΗΣ

(από τό Αύγούρου)

ΤΟ ΧΩΡΚΟΝ ΜΟΥ

Αυκόρου που με γέννησες δεν σε ξεχνώ ποττέ μου,
να μεν πεις πως σ' αρνήθηκα τζιαι κακοφαίνεσται μου.

Την νύκταν πριν να τζιοιμηθώ ο νους μου εν κοντά
σου,
στα σπίκια, στα περβόλια σου, στους δρόμους, στα
στενά σου.

Τζι' αν εξενιτευτήκαμεν, πολλοί που τα παιδικιά σου,
οι ρίζες μας μεμείνασιν, μέσα στα χώματά σου.

Εμέναν, εγελάσαν μου, τζ ήρτα εις το Λονδίνο,
ουδέποτε επίστεψα πως τακτικά θα μείνω.

Άκουα που λαλούσαν μου, αν δεν είσαι τεμπέλης
έσειε ριάλια πόλικά, σωρεύεις όσα θέλεις.

Ήρτα τζιαι γιω όπως πολλοί, εν θα τους αριθμήσω,
για να σωρέψω αρκετά, τζιαι να γυρίσω πίσω.

Μα ήταν ούλλα ψέματα, λόγια, τζιαι προπαγάνδα,
αν εγεννήθηκες φτωχός, φτωχός εννά'σαι πάντα.

Δαμέσα θέλουσιν δουλειάν τζιαι φτηνοπληρωμένη,
γιάυτό μας επιτρέψασιν τζ ήρταμεν τόσοι ξένοι.

Χωρκόν μου κράτηννε καλά τους άλλους που σου
μείναν
τζι εν' πεθανίσκει σήμερα το πλάσμα που την πείναν.

Μεν πεθυμάς την ξενιθιάν, μες το παλάτιν νάσαι,
δεν έσειε σαν τον τόπον σου, όσον τζι' αν πεις, τραβά
σε.

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΟΤΕΣ

(από τόν Λεονάρισσο)

ΤΙ ΕΚΑΜΑΝ ΟΙ ΕΜΠΟΡΟΙ

Τζιείν' τους τζιαιρούς οι γεωργοί τζιοιμούνταν μες τες
πάχνες

τζι' οι έμποροι αφήνναν τους τ' άσιερον και τες άχνες

Θυμούμαι που εκάμνασιν ζευκάρι νύκτα-μέρα

αλλά ετρώασιν πολλά μα σιόνια και αέρα
και οι εμπόροι πάντοτε για τζιείνους ομιλούσαν
ότι εν αξιόχρεοι γι' αυτό τους βοηθούσαν.
Μα οι εμπόροι πάντοτε τον χρόνον κυνηγούσαν
τζι' άμα ερκέτουν αστοσιά ευθύς τους
αγκαλιούσαν
και άλα ούνα άλα τρε όλα τους τα πουλούσαν.

Για πάντα τους κατάστρεφαν οι κύριοι εμπόροι
και τους φορτώναν κι έξοδα πολλά οι δικηγόροι.

Εβάπτιζεν του γεωργού τζι' έκαμνεν τον κουμπάρον
τζιαι τζιέρναν τον κάποτε καφέν τζιαι κάποτε τσιγάρο.

Γιατί ήταν κουμπάρος του και βάσαν του χατήρι
μα τζιείνος τον αφάνιζεν τέλεια τον κακομοίρη.

Κακόν ποτέ ο γεωργός δεν είχαν στο μυαλόν του
γιατί ήταν κουμπάρος του, εβάπτισεν του τον γιόν του.

Ελάλεν του κουμπάρε μου χαζίρι να ζηχρεώσεις.
Τι έμεινε κουμπάρε μου; Ακόμα έξι δόσεις.

Θέλει τζι' αρφός σου μάν' του δικώ του ψεύτη του
τεμπέλη
εγύρεψά τον τζι' εν ήρτεν να μου ξορτοιάζ αμπέλι.

Τζι' άηστο που μου γέλασεν ο άτιμος δκυο σεφέρκα
μάν' να τον κάμω να πουλεί τομάτες τζιαι πιπέρκα.

Κάθεται μες τους καφενές τζιαι κάμνει τζιαι την λέρα
αλλά ας πα να συγχωρά κουμπάρε της κουμέρας.

Πόσοι πο' τούν' τους γεωργούς μετά εδκιακονούσαν
τζαί οι εμπόροι ψυσικόν ούτε τους εδιούσαν.

Ίπό τζιείν' τους καλούς τους γεωργούς λίγοι μόνον
εμείναν
τζιαι βάλαν στες συνεργατικές χρήματα με το μήναν.

Αμμά στο τέλος ξέρετε τα χρήματα τί ενίγαν
τους τάπεν τα πλησίασεν ο κύριος Αζίνας.

Γιατί του εμπιστεύθηκαν όλοι τα χρήματά τους
και τώρα τζιείν' οι γεωργοί τραβούσιν τα μαλλιά τους
τζι' άηστο χάσαν τζιαι πολλοί όλα τα κτήματά τους
και εγινήκαν πρόσφυγες κι' αυτοί και τα παιδιά τους
και πας τον χάρτην πόμακρα θωρούσιν τα χωρκά τους.

Έννα τα πιάσουςιν μετά, βέβαια, οι δικοί τους,
αλλά νά τρω να πίννουςιν άλλοι για την ψυσιήν τους.

ΔΟΪΖΟΣ ΟΡΦΑΝΟΥ

(από τούς Στύλλους)

ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΣΑΝ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΣΟΥ

Θεέ μου και βοήθα μου πίσω για να γυρίσω
το αγαπημένο μου χωρκό να το ξαναντικρύσω
να πάω και στο σπίτι μου, το πατρογονικό μου,
εκεί που πρωταντίκρισα, έγιώνι τον γονιό μου.
Να κάτω στο ξηπόρτιν του για να μου δώσει
αέρα
εκεί που πρωταντίκρισα τον ήλιο και τη μέρα
να περπατήσω στα στενά και ως το καφενείο
να θυμηθώ τα νιάτα μου να δω και το σχολείο
τον τάφο της μανούλας μου να τον ξαναντικρύσω
το χώμα που την σκέπασε να σκύψω να φιλήσω
να προσκυνήσω ευλαβικά και τον Προφήτη Ηλία
που μου 'δωσεν υπομονή και μια χρυσήν ελπίδα
πως εν να πάω έσιω μου εις τα υστερινά μου
και δε με μέλλει πιον αν κλείσουν τα μάτια τα
δικά μου.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΤΖΙΑΜΠΑΣΗΣ

(από την Άραδίππου)

ΟΙ ΠΙΖΕΣ ΜΑΣ

Γερνούμεν μες στην ξενιδιάν, επάρτε το χαπάρι, τζιαι ούλλους μας με το γυρίν ο χάρος εννά πάρει. Όμως να μεν ξιχάννουμεν τες ρίζες μας ποττέ μας γιατί στην κόλασσην θα μπουν σίγουρα οι ψυσιές μας.

Πάντα να αθθυμούμαστιν τα όμορφα χωρκά μας τζιαι να πηαίνουμεν συγνά τζι εμείς τζιαι τα παιδικιά μας.

Να βρίσκουμεν τους συγγενείς που πάντα καρτερούσιν με αγωνιάν τζιαι χαράν κοντά τους να μας δούσιν.

Να δούμεν τα περβόλια μας, τους κάμπους τζιαι τ' αλώνια τζι έναν γαλάζιον ουρανόν χωρίς βροσιές τζιαι σιόνια.

Που 'σουν μιτσιής να σκέφτεσαι εν τζι ήτουν πριν αιώνες, που 'κοβκες μιτσικόρια τζι όμορφες ανεμώνες.

Που βούρας σαν το αγρινό ξένοιαστος μέσ στα όρη, ενύχτωννεν τζιαι στρέφεσουν έσσω σου με το ζόρι.

Έτσι εμ που περνούσαμεν πού 'μαστιν κοπελλούδκια στην Κύπρον μας την όμορφη με γλέντια τζιαι τραούδκια.

Τζιαι άμαν έρκουνταν γιορτές, Γριστούγεννα ζιαι φώτα, ούλλοι μας επηαίνναμεν στην εκκλησιάν μας πρώτα.

Ν' ακούσουμεν την λουτουρκάν τζιαι ύστερα το γλέντι πρώτα να πούμεν προσευκήν εις τον Θεόν αφέντη.

Τωρά αλλάξαν οι τζιαιροί τζι εμείς τζιαι τα παιδικιά μας το μόνον π' αθθυμούμαστιν εν' τα γενέθλια μας.

Εν τζιαι το αννιβέρσερι που άμαν το ξιχάσεις μπορεί τζιαι την γυναίκα σου ακόμα να την χάσεις.

Γιατί αγγρίζουνται πολλά αν δεν πέψεις λουλλούδκια τζι ας έχουν μιαν μάντραν μωρά τζιαι λλία αγγονούδκια.

Τ' αστεία να τ' αφήκουμεν τζιαι να σοβαρεφτούμεν την γλώσσα μας την μητρικήν πάντα να την μιλούμεν.

Να μεν την ξιχάννουμεν μ' έμεις με οι μιτσιοί μας, ν' ακούουν τζιαι να σιαίρουνται παππούες τζιαι γονιοί μας.

Νά ξέρουν οι ροκόλοι μας την χώραν τζιαι την γην τους πάντοτε νάν' περήφανοι για την καταγωγήν τους.

Να προσπαθούμεν οι γονιοί να τους λαλούμεν νάκκον τες ρίζες των τζιιυρούων τους, παππούων τζιαι προπάππων.

Δαμέσα ούλλοι πούμαστιν εν τζιαι κάκοπερνούμεν, πατρίδαν όμως τζι' έθιμα εν πρέπει να ξεχνούμεν.

Πας τούτα εστηρίζετον η ρωμιουσίνη πάντα τζι'ας βάλουν άλλοι πειρασμούς τζι ας δεν διούν αμάντα.

Στούντην ζωήν την ψεύτικην, που γλήορα τελειώννει, ο άδρωπος πρέπει γερά πάντα να θεμελιώννει.

Τζι άμαν οι βάσεις εν καλές τζι ο θεμελιός θηρίον επαίνου θάσαι άξιος τζιαι συγχαρητηρίων.

ΚΡΟΥΖΕΙ ΚΑΡΚΙΑΝ Η ΞΕΝΙΔΙΚΙΑ

Όσοι ζείτε εις τα ξένα, καλή ώρα σαν εμένα, εν κρουσμένη η καρκιά σας τζιαι τα 'μάδκια σας κλαμένα.

Όσον τζιαι να προσδέμεις, πάντα ζεις δυστυχισμένος,

ξένος είσαι μες στους ξένους, συνεχώς μαραζωμένος,

Ενας αριθμός εν που 'σαι, που κανέναν εν σε ξέρει, αρρωστήσεις για πεθάνεις, ποιος εννα σε συναφέρει.

Είναι τυχερόν το πλάσμαν έσσω του άμα μεινίσκει, εις τον τόπον που γεννήθην, να γερνά, να πεθανίσκει.

ΜΑΡΘΑ ΤΣΙΑΠΠΑΡΗ

(από τό Λευκόνοικο)

ΓΙΑ ΤΟ ΛΕΥΚΟΝΟΙΚΟΝ

Είμαι που το Λευκόνοικον κι εύχομαι, νύχτα - μέρα, ίσως γυρίσει ο τροχός, ν' αλλάξει τούτη σφαίρα.

Αν και η τύχη μ' έφερε στου Μόρφου εγώ να ζήσω, τον τόπον που γεννήθηκα, δεν θα τον λησμονήσω.

Λευκόνοικο μου όμορφο, της Μεσαρκάς καμάρι, ας μ' αξιώσει ο Θεός, να δω ξανά τζιείν' το χωρκόν τζι' ο χάρος ας με πάρει.

Οι Τούρκοι πια νομίζουνσι, πως εννά μείνουν πάντα, επιάσαν τα τζιαι κάτσασι, τζιαι κάμνουσιν κουμάντα.

Μα θα γυρίσει ο τροχός, τζιαι άσ' τους να αρνιούνται, γιατί νομίζω τ' άδικα, ποττέ δεν ευλογούνται.

Θεέ μου πούσαι στα ψηλά, κύταξε λίγο χαμηλά, τζιαι δε τζιαι τα χωρκά μας, οι Τούρτσιοι να τα ριζρυσιν, έλυωσεν η καρκιά μας.

Μ' αν είναι θέλημα Θεού, ούλλοι να πάμεν πίσω, Αρχάγγελέ μου Μιχαήλ, εγώ εννά 'ρτω βουρητή, γονατιστή μες την αυλήν, το χώμα να φιλήσω ...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΣΩΤΗΡΗ ΦΡΑΓΚΟΥ

(από τήν Άκανθοῦ)

ΤΑ ΕΡΗΜΑ ΤΑ ΞΕΝΑ

Πριν γρόνια άνωιξεν γραμμή στα έρημα τα ξένα νέοι τζιαι νέες έφευκαν, με πρόσωπα θλιμμένα.

Εφεύκαν μ' ενθουσιασμόν, χρήματα να κερδίσουν με την ελπίδαν σύντομα, σπίτιν τους να γυρίσουν.

Πολλοί γονιοί πεθάνασιν, τζιαι δεν είδαν κανέναν τζι' όπως λαλούσιν ήτανε της μοίρας μας γραμμένα.

Ίσως να ήταν τζιαι γραφτόν να ζιούμεν ξένον τόπον, τα λάθη που γιγήκασιν δεν άξιζαν τον κόπον.

Ο καθένας επιθυμεί στην Κύπρον να γυρίσει, στον τόπον που γεννήθηκεν να πια να ξεψυσιήσει.

Όμως ξένοι κατάχτησαν χωρκά μας στην πατρίδαν, τζι' εγίνηκεν η αφορμή να χάσουμεν ελπίδαν.

Ούλα περνούν τζιαι φεύκουσιν, γίνονται περασμένα, έτσι τζ' αλλιώς θα μείνουμεν, στα έρημα τα ξένα.

ΝΙΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΙΔΗΣ

(από τήν Άναβαργό)

ΣΤΗ ΞΕΝΙΤΕΙΑ ΠΑΝΤΡΕΥΟΜΑΙ

Έλα μανούλα μου να δεις το πώς ιζώ στα ξένα, πον έχω φίλον ή δικό ή συγγενή κανένα και βασανίζομαι σκληρά με πόνους και με κόπους στη ξενιτειά που βρίσκομαι τώρα στους πέντε χρόνους.

Παντρεύομαι μανούλα μου δίχα τη θέληση μου, γιατί 'μαι ξένος τζι' ορφανός δίχα τη βούλησή μου.

Παντρεύομαι μανούλα μου τζιαι θέλω σε κοντά μου, να νοιώσω την αγάπη σου μέσα στα σωθικά μου.

Να κλάψεις λίγο από χαρά και συ εις τη ζωή σου να με βλοήσεις τζιαι να πεις ας έχω την εφτζιή σου.

ΤΟ ΧΩΡΚΟΝ ΜΟΥ

Εφές εθώρουν όρομαι εις το χωρκόν πως ήμουν,
στον τόπον που γεννήθηκα στο σπίτι που
τζιοιμούμουν.

Για τούτον αποφάσισα δυο - τρεις γραμμές να γράψω
για το χωρκόν μου το μιτσί ποιήμα να συντάξω.

Εμένα το χωρκούν μου βρίσκεται εις την Πάφου
κοντά εις την πρωτεύουσα εκείνη του Κτημάτου.

Είναι χωρκόν μιτσί χωρκόν και με μικρά δρομάκια
με φκιόρκα μέσα στις αυλές και με μικρά σπιτάκια.

Αναβαρκός το λέγουσι, ποιος φεύκει να τ'αφήσει
που π'νω εν η εκκλησιά, που κάτω εν η βρύση,
μέσα στη μέση του χωρκού στη Κεντρική Πλατέα,
στης εκκλησιάς τον καφενέν εκάμναμε παρέα.

Εις τα περβόλια άμα πας στις Δικιμαντούς το κλήμα,
στη βρύση για στις Μηλιντζού πον φορτωμένη μήλα,
στης πέρα βρύσης το νερό να πιείς να ξεδιψάσεις,
στον ποταμού τις παμπατζίες κάτσε να ξεποστάσεις.

Κάτω εις τα Βασιλικά περβόλια άμα πάεις,
θάβρεις σταφύλια μπόλικά τζιάι σόκα για να φάεις,
Αναβαρκού μου, μιτσί χωρκόν μου αγαπημένο,
παντοτεινά σου εύχομαι να είσαι ευτυχισμένο.

ΤΟ ΤΑΜΑ

ΕΞενιτεύτηκα μιτσής τζιάι ήρτα στην Αγγλία,
που το χωρκόν μου έφωα χωρίς πολλήν αιτία.

Αφηκα φίλους τζιάι γονιούς εις το χωρκόν μου πίσω
για να σπουδάσω έλεγα τζιάι πίσω να γυρίσω.

Οι δκυό εγίναν τέσσερεις τζί οι γρόνοι επολλύναν,
κοντεύκουσιν κοσιοκτώ μέσα στον άλλο μήνα.

Μα το χωρκό μου το μιτσίεν εγίω εν εξιχάνω,
παντοτεινά το σκέφτομαι τζιάι δίχα του δεν κάμνω.

Θέλω να πάω στο χωρκό θέλω να προσκυνησώ
στ' Άη Γιωρκού την εκκλησιά, μέσα να γονατίσω.

Θέλω να πάω τα δειλινά στον καφενέν να κάτσω
να παίξω το σκαμπήλι μου τζί ένα τσάιρό ν' άψω.

Τζί έχω το τάμα τζιάι καμό σύντομα να γυρίσω
τζιάι την υπόλοιπη ζωή εις το χωρκόν να ζήσω.

Δυστυχώς, όμως, ό Νίκος Χαραλαμπίδης,
όπως και τόσοι άλλοι μετανάστες
Έλληνοκύπριοι, δέν μπόρεσε νά εκπληρώσει τόν
πόθο του αυτό: Πέθανε και τάφηκε στό Λονδίνο,
άκολουθώντας στήν τελευταία του αυτή
κατοικία τή σύζυγό του Χριστοθέα, πού κι εκείνη
είχε μεταναστεύσει - γιά καθαρά οικονομικούς
λόγους - από τό χωριό της Φιλιά Μόρφου, μαζί μέ
τούς γονείς της και τ' αδέλφια της.

Τό σημείο, όμως, πού πρέπει νά τονίσουμε
σάν κατακλείδα τού κειμένου μας αύτου, είναι τό
έξης: Ένώ τά κατ' έξοχήν ποιητάρικα τραγούδια
είναι στή μέγιστη πλειοψηφία τους μακροσκελή,
μέ έμφανή τόν διηγηματογραφικό τους
χαρακτήρα, αντίθετα τά ποιητικά συνθέματα τώ
νεώτερων λαϊκών ποιητών άκολουθοϋν, ή
μάλλον μιμοϋνται πιστά τήν τεχνολογία τών
έντεχνων ποιητών, σέ μερικά δέ μάλιστα
ποιήματά τους άγγίζουν ύποφερτά τήν καλώς
νοουμένη ποίηση, όπου ό λαϊκός ποιητής όχι
μόνο προβληματίζεται και προσπαθεί νά δώσει
διέξοδο στά συναισθήματά του, αλλά και
κατορθώνει νά μεταδώσει τούς κρυφούς
κραδασμούς της ψυχής του και τών σκέψεων
πού τόν άπασχολοϋν και τόν ταλανίζουν και πρós
τούς αναγνώστες του.

Σχολιάζοντας τήν έκδοση της "Διηγήσεως εις
τόν θρήνον τού αιχμαλωτισμού της
εϋλογημένης Κύπρου" [Κυπριακή Σπουδαί,

τόμος ΜΔ, 1980, σ. 14], ό Θεόδωρος
Παπαδόπουλος προσφυώς δίνει τόν έξής
χαρακτηρισμό γιά τόν συγγραφέα της
"Διηγήσεως", έναν χαρακτηρισμό πού πολύ
άνετα θά μπορούσαμε νά δώσουμε και στήν
πλειάδα τών καθαρόαιμων ποιητάρηδων της
Κύπρου: "Η στάσις τού συγγραφώς έναντι τών
γεγονότων είναι παθητική και αι περί αυτών
κρίσεις και έρμηνείαι έντοπίζονται έντός της
βυζαντινής θεολογικής αντίληψεως της ιστορίας,
συμφώνως πρós τήν όποιαν αι έπελθούσαι
καταστροφαι είναι συνέπεια και τιμωρία τών
άνθρωπίνων άμαρτιών [...]. Ός μόνη όδός
άντιμετωπίσεως τών γεγονότων παραμένει ή
προσήλωση πρós τήν πάτριον πίστιν και ή
συμμόρφωσις πρós τόν νόμον τού Θεοϋ."

"Άλλωστε, τόσο ή άλλωσις της Κύπρου από τούς
Όθωμανούς τό 1571, όσο και οι λοιπές μεγάλες
καταστροφές πού κατά καιρούς αντιμετώπιζε ό
λαός της - σεισμοί, άνομβρία, άκρίδες,
πληήμμυρες, "θανατικά" (δηλ. έπιδημίες
άσθενειών) - ήταν όλα τους ύπερφυσικές
δυνάμεις, τίς όποιες ό λαός ήταν ύποχρεωμένος
νά ύπομένει χωρίς καμμία έλπίδα νά τίς
άντιμετωπίσει ό ίδιος άποτελεσματικά άκριβώς
έπειδή τού έλειπαν άκόμη και τά πιό βασικά
έφόδια γιά έπιβίωση, πολύ μάλλον νά
ύπερνικησει τίς δυνάμεις τού κακού και τών
άντιξωον καιρικών ή άλλων έξωγενών
καταστάσεων.

Αυτό δέν συμβαίνει, βέβαια, μέ τούς πιό
συγχρόνους μας λαϊκούς ή λαϊκότροπους
ποιητές. Καί τούτο, άσφαλώς, όφείλεται σέ πολύ
μεγάλο βαθμό στό γεγονός ότι ή δημοτική,
τουλάχιστον έκπαιδευση στήν Κύπρο κατέστη
ύποχρεωτική κυρίως μετά τόν δεύτερο
παγκόσμιο πόλεμο, όποτε λίγο - πολύ είχαν
δημιουργηθεί πού εύνοϊκές συνθήκες γιά μάθηση,
έστω κι αν αύτή περιοριζόταν στήν άνάγνωση
και αύτή όχι τακτική - έφημερίδων και
περιοδικών. Όποτε γίνεται έμφανής ή
άπομάκρυνση από τά έκκλησιαστικά κείμενα και ή
χρήση όρων, σκέψεων και γενικά τρόπων γραφής
πού θυμίζουν μέσα μαζικής ένημέρωσης, αλλά
και μία δόση λυρισμού και κριτικής σκέψης, μαζί
μέ μία ποικιλία στιχουργικών μορφών στά
πρότυπα τών έντεχνων ποιητών και της γνήσιας
ποίησης.

Η μεγαλύτερη, όμως, και ούσιαστικότερη
διαφορά μεταξύ τών μακροσκελών ποιητάρικων
συνθέσεων και τών λαϊκότροπων ποιημάτων πού
γράφτηκαν από τούς απόδημους έγκειται στή
θεματική τους έπιδίωξη: Οι μέν πρώτοι
καταγράφουν κατά τρόπο πρωτογενή τίς
καταστάσεις και τίς συνθήκες εκείνες πού
άπετέλεσαν τούς άποφασιστικούς παράγοντες
γιά τή μετανάστευση, ενώ οι απόδημοι
ποιητάρηδες άσχολοϋνται κατά κύριο λόγο μέ τ'
άποτελέσματα της ζωής τους σέ έζενες χώρες
μακριά από τήν πατρίδα τους. Διακρίνει δέ κανείς
στή δεύτερη αύτή κατηγορία είτε τή νοσταλγία
της έπιστροφής είτε τήν άγωνία τους γιά τό
μέλλον τών μεταναστών στίς θετές τους
πατρίδες - δυό, δηλαδή, άλληλένδετες
καταστάσεις, άφού ή έπιστροφή στή γενέθλια γή
προϋποθέτει τήν έμμονή και τών πρώτων
μεταναστών, κατ' έξοχήν όμως τών έπιγόνων
τους στά πατρία, τή θρησκεία, τήν άγάπη γιά τήν
γενέτειρα τών γονίων τους και τήν έπιβίωσή τους
ώς όργανωμένη Όμογένεια, παραδοσιακά και
πολιτιστικά, μέσα στούς κόλπους τού
Οίκουμενικού Έλληνισμού και της Όρθόδοξίας.
Είναι δέ άκριβώς γι' αύτόν τόν λόγο πού θέσαμε
ώς προμετωπίδα τού κειμένου μας τό δίστιχο:

"Άλί τον πού τές ρίζες του τζείνον πού
ξομακρύζει,
μέ πού τόν ήλιον έσιει φώς, μήτε πατρίδαν ρίζει".

(Τέλος)

ΣΥΛΛΥΠΗΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ κ. ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

“Κα. Άδούλα Ίασονα Λουκιανού, τά παιδιά καί τά ἐγγόνια της καί τούς λοιπούς οἰκείους τους.

Ἀγαπητή κυρία Α. Λουκιανού καί λοιποὶ ὁμογενεῖς,

Μόλις τώρα πληροφορήθηκα τό θάνατο τοῦ προσφιλούς σας συζύγου καί πατέρα καί συνεργάτου, τοῦ ἀειμνήστου Ίασονα Λουκιανού. Παυτό γράφω λίγα λόγια, γιά νά ἐκφράσω τή συμπάθειά μου καί νά μοιραστώ κατ' ἄνθρωπο τό μεγάλο προσωπικό καί οἰκογενειακό σας πένθος.

Ὁ θάνατός του θά δημιουργήσῃ μεγάλο κενό στή ζωή καί τήν οἰκογένειά σας, γιατί ὁ ἀειμνήστος Ίασονας Λουκιανός ἦτανε πρόσωπο πληθωρικά δραστήριο, μορφωμένο καί πολύ ἐνεργητικό. Συνεχῶς ἀσχολεῖτο μέ τά κοινά, ἀπό τότε - πρὶν 70 χρόνια - πού ἦλθε σέ τούτη τή φιλόξενη χώρα, μαζί μέ τούς οἰκείους του.

Μέ τό θάνατό του ἀποχωρεῖ ἀπό τή σκηνή τῆς Ὁμογένειας τοῦ μεζονοῦ Λονδίνου ἕνα διαλεκτό μέλος τῆς ὁμάδος ἐκείνης τῶν ἐκ Κύπρου μεταναστῶν πού ἦλθαν στό Λονδίνο πρὶν ἀπό τόν Α' Παγκόσμιο Πόλεμο.

Ὁ ἀειμνήστος Λουκιανός ἦταν μιά ζωντανή ἱστορία τῆς ἀποδημίας τῶν Ἑλληνο-Κυπρίων πού ἐγκατεστάθηκαν στή Μεγάλη Βρετανία καί ἐργάστηκαν καί ἐβάλαν τήν προσωπική τους σφραγίδα στήν ἐξέλιξη τῆς Ὁμογένειας καί τῆς Κοινωνίας τῶν ἐκ Κύπρου, κυρίως, Ὁρθοδόξων μεταναστῶν.

Ἡ ἀγάπη του πρὸς τήν Ἐκκλησία καί τήν ἰδιαίτερη πατρίδα του Κύπρο, ἡ παιδεία καί ὁ δυναμισμός του τόν ἔφεραν πολύ κοντά στά δρώμενα τῶν μεταναστῶν στό Λονδίνο, ἀλλά τοῦ ἔδωκαν συγχρόνως καί τήν εὐκαιρία νά ἐργαστεῖ γιά τήν ἀπελευθέρωση τῆς Κύπρου.

Γιά πολλά χρόνια ὑπηρέτησε σάν Ἐπίτροπος καί Πρόεδρος τήν Κοινότητα τῶν Ἀγίων Πάντων Λονδίνου, χάριν τῆς ὁποίας ὑποβλήθηκε σέ πολλούς κόπους, ἰδιαίτερα τά τελευταῖα χρόνια. Παρά τό βάρος τῆς ἡλικίας του συνέχισε νά προεδρεύει τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τῆς ἱστορικής αὐτῆς Ἐκκλησίας. Κι, ἔτσι, ὁ θάνατος τόν βρῆκε στίς ἐπάλξεις τοῦ καθήκοντος. Ὁ ἀειμνήστος Ίασων Λουκιανός ἦτανε πρόσωπο ἀνήσυχο, γι'αυτό καί πολλές φορές ἦλθε σέ ρήξη μέ πολλούς καί ἐπαρεξηγήθηκε γιά τίς ἀκραίες κάποτε θέσεις του γιά τά διάφορα ζητήματα πού ἀπασχολοῦσαν καί τήν Ὁμογένεια καί τήν Ἐκκλησία μας στό Ἡνωμένο Βασίλειο. Πάντοτε ὅμως εἶχε καλές προθέσεις, γι'αυτό καί ὑποχωροῦσε καί συμβιβάζοταν μέ τούς ἀντιτιθέμενους μέ τίς θέσεις του κληρικούς καί λαϊκοῦς.

Παυτό καί σιγά-σιγά ὅλοι ἀνεγνώριζαν τήν εἰλικρίνειά του, τόν ἐκτιμοῦσαν καί τόν σεβόντουσαν σάν ἄνθρωπο πιστό καί

ἀφοσιωμένο “Ἑλληνα Ὁρθόδοξο Χριστιανό μετανάστη ἀπό τήν ἱστορική πόλη τῆς Γαλιούσας Καρπασίας Κύπρου.

Ὁ γράφων συνεργάστηκε μέ τόν ἀειμνήστο Ίασονα Λουκιανό γιά πολλά χρόνια, γιά τήν προώθηση τῆς Παιδείας καί τῆς Ἐκκλησίας μας στό Ἡνωμένο Βασίλειο. Τώρα, ἐκεῖνος ἔφυγε πλήρης ἡμερῶν καί σεῖς, προπάντων ἡ σύζυγος, τά παιδιά καί οἱ λοιποὶ δικοί του, ἀπορφανιστήκατε ἀπό τήν χαρισματική φυσική καί ρωμαλέα παρουσία του.

Νά εὐχαριστήσετε τόν Ἅγιο Θεό γιά τήν ἀγάπη καί τήν στοργή, μέ τήν ὁποία σᾶς περιέβαλε ὅλους στόν χρόνο τῆς ζωῆς του. Μέ μνημόσυνα καί ἱερές ἐλεημοσύνες νά παρακαλέσετε τόν Κύριο ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστό νά τόν δεχθεῖ καί νά τόν ἀναπαύσει μέ τούς Ἁγίους καί τούς φίλους του.

Προσεύχομαι γιά σᾶς καί ἰδιαίτερα σᾶς σκέπτομαι τοῦτες τίς μέρες τοῦ προσωπικοῦ καί οἰκογενειακοῦ σας πένθους καί διατελῶ μετὰ πολλῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης καί εὐχῶν.

Τοῦ ἀειμνήστου Ίασονα Λουκιανού, αἰωνία ἡ μνήμη.

Λονδίνο, 29.9.2003.”

ΕΠΙΚΗΔΕΙΟΙ ΛΟΓΟΙ

Κηδεῖα στούς Ἁγίους Πάντες Λονδίνου
8 Ὀκτωβρίου 2003

ΑΡΧΙΜ. ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΚΥΚΚΩΤΗ

Σεβασμιώτατε,
Εὐλαβεῖς τοῦ Ὑψίστου Λειτουργοί,
Ἀγαπητοί μου ἀδελφοί.

Μέ τον πένθιμο κτύπο τῆς καμπάνας, πένθιμα κυπα καί ἡ καρδιά μας, γιάτί ὁ Ίασονας Λουκιανός καί Πρόεδρος τῆς Κοινότητάς μας ἔφυγε ἀπό ἀνάμεσά μας. Καί τό θλιβερό τοῦτο μαντάτο ὠδήγησε βαρεῖα σήμερα τά βήματά μας στόν Ἱερό τοῦτο χώρο καί Ναό τῶν Ἀγίων Πάντων, γιά νά ἀποτίσωμεν φόρο τιμῆς καί εὐγνωμοσύνης πρὸς τόν ἀκαταπόνητον ἀγωνιστήν, τόν ἐντίμον καί ἔμπειρον συμπαραστάτην καί ἐργάτην τῶν δικαίων τῆς Ἐκκλησίας, τῆς Παροικίας καί τῆς Κύπρου.

Εὐρίσκόμεθα στόν Ἱερό τοῦτο Ναό γιά νά ἐκτελέσουμε καθήκον ἱερό καί θλιβερό. Τό καθήκον τοῦ τελευταίου ἀσπασμοῦ καί τοῦ τελευταίου ἀποχαιρετισμοῦ πρὸς τόν Ίασονα Λουκιανόν, ὁ ὁποῖος ἔφυγε ἀπό τήν ζωὴν τῶν θνητῶν, διὰ νά μεταβεῖ εἰς τήν ζωὴν τῶν ἀθανάτων. Ἐφυγεν ἀπό τά φθαρτά, διὰ νά

μεταβεί εις τὰ ὑπερκόσμια. Ἀπὸ τὰ ἐπίγεια, εἰς τὰ ἐπουράνια. Ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα, εἰς τὰ αἰώνια. Ἀπὸ τὸν τόπο τῆς ἀσθένειας καὶ τοῦ πόνου, διὰ νὰ μεταβεί εἰς τὴν ζωὴν τῶν ἀθανάτων. Ἐφυγεν ἀπὸ τὰ φθαρτά, διὰ νὰ μεταβεί εἰς τὰ ὑπερκόσμια. Ἀπὸ τὰ πρόσκαιρα, εἰς τὰ αἰώνια. Ἀπὸ τὸν τόπον τῆς ἀσθένειας καὶ τοῦ πόνου, διὰ νὰ μεταβεί ἐκεῖ “ἐνθα οὐκ ἔστι πόνος, οὐ λύπη, οὐ στεναγμός, ἀλλὰ ζωὴ ἀτελεύτητος.”

Εἶναι ὁδυνηρὴ καὶ δύσκολη ἡ ζωὴ, ὅταν ὁ ἄνθρωπος πονεῖ καὶ ὑποφέρει. Καί, ἴσως, ὑπάρχει κάποια βαθεύτερα ἀλήθεια, εἰς τὸ ἀπόφθεγμα, ὅτι ὁ Θεός, τὸν θάνατον λυτρωτὴν τῶν πόνων ἔδωσε στὸν ἄνθρωπο. Παρ’ ὅλα ὅμως τὰ βάσανα καὶ τοὺς πόνους, σωματικούς καὶ ψυχικούς, ὅταν ὁ ἄνθρωπος περιβάλλεται ἀπὸ πρόσωπα, πού ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀγαποῦν, “γλυκεῖα εἶναι ἡ ζωὴ”, ὅπως λέγει ὁ ποιητής.

Γιαυτό, μέ βαθεῖα λύπη καὶ ὁδύνῃ ἀποχαιρετᾷ ἡ σύζυγός του Ἀδούλλα τὸν ἀγαπημένο καὶ ἀκριβὸ σύντροφο τῆς ζωῆς της. Ἀποχαιρετοῦν τὰ παιδιὰ του ὁ Ἀντης, ἡ Βαρβάρα καὶ ὁ σύζυγός της Allan, τὸν φιλόστοργον καὶ ἀξιοσέβαστον πατέρα. Ἀποχαιρετοῦν τὰ ἐγγόνια του, ὁ Adam καὶ ἡ Χλόη, ἡ Natalie καὶ ὁ Ἀντρος, τὸν τρυφερό καὶ λατρευτὸ Παπποῦ. Ἀποχαιρετοῦν οἱ ἀδελφές του Μαρούλλα καὶ Κούλλα, ὁ γαμβρός του Ἡρακλῆς καὶ ὁ Νίκος, τὸν ἀγαπητὸ προστάτη ἀδελφὸ καὶ θεῖο.

Ἀποχαιρετοῦν οἱ ἄλλοι συγγενεῖς, ἡ Σαμοθράκη, ἡ Μυριάνθη, ὁ Ἀνδρέας, ἡ Ζωούλλα καὶ ἡ οἰκογένειά της καὶ λοιποὶ συγγενεῖς, τὸν πάντοτε δικὸν τοῦς ἄνθρωπο, διὰ τὸν ὁποῖον ἡσθάνοντο καὶ αἰσθάνονται ὑπερήφανοι.

Ἀποχαιρετοῦμεν ἐμεῖς, Ἱερατεῖον καὶ Ἐκκλησιαστικὸν Συμβούλιον καὶ ἄλλα πρόσωπα, πού συνεργάστηκαν σάν μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, σέ δύσκολες μέρες, προηγουμένως, μαζί του, τὰ μέλη τῆς Φιλανθρωπικῆς Ἀδελφότητος, Ἱεροψάλται καὶ Χορωδία, Νεωκόροι, καὶ ἄλλοι ἄνθρωποι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, πού ὑπηρετοῦν θεολογικὰ τὴν Ἐκκλησίαν, τὰ μέλη τοῦ Ναοῦ καὶ γενικά ἡ Κοινότης, Ἱερεῖς, Πρόεδροι, σύμβουλοι καὶ μέλη ἄλλων Κοινοτήτων, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τὴν Κύπρο καὶ τὴν Παροικίαν, ὅλοι ἀποχαιρετοῦμεν ἓνα πολῦτιμο συνεργάτη, πρόθυμο συμπαραστάτη καὶ ἀδελφικὸ φίλο, πρὸς τὸν ὁποῖο εἴμεθα βαθέως εὐγνώμονες.

Οἱ εὐχαριστίες καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη μας ἀντανακλᾶται καὶ πρὸς τὴν σύζυγόν του Ἀδούλλα, τὰ παιδιὰ καὶ τὰ ἐγγόνια του, γιατί ὄχι μόνο μέ χαρὰ καὶ προθυμία ἐδέχοντο, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐβοηθοῦσαν, τὸν ἐνεθάρρουναν καὶ τὸν ἐστήριζαν εἰς τὴν ἐνασχόλησιν καὶ ὑπηρεσίαν του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰ κοινά, γιὰ μιά ὁλόκληρη ζωὴ.

Ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς πολλὰς φορές ἀπηύθυνε τὸν λόγον πρὸς τὰς Γενικὰς Συνελεύσεις καὶ ἀπὸ τοῦ γραφείου, πρὸς τὰ μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Συμβουλίου, μέ ἐπιχειρήματα λογικά καὶ πειστικά. Γιαυτό καὶ ἡ παρουσία του ἐνέπνεε ἐμπιστοσύνη καὶ σιγουριά.

Προσέφερε πολῦτιμες ὑπηρεσίες εἰς τὴν Παροικίαν, τὴν Ἐκκλησίαν, τὴν Πατρίδα. Ἀγαποῦσε τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴ δικαιοσύνην καὶ ἀπεστρέφετο τὸν δόλο καὶ τὸ ψέμα. Ἐπαινοῦσε

τὴν τιμιότητα καὶ ἤλεγχε τὴν πονηρίαν καὶ τὴν ἀδικίαν. Ἐσυμβούλευε καὶ ἐνεθάρρυνε τοὺς νέους καὶ πολλοὺς ἐβοήθησε καὶ ἐνίσχυσε δι’ ὑποτροφῶν, εἰς τίς Πανεπιστημιακὰς τοὺς σπουδῆς.

Ἐφυγε ἓνας ἀκόμη ἀντιπροσωπευτικὸς τύπος τῆς παλαιότερας Κυπριακῆς εὐσυνειδησίας, ἀξιοπρεπείας καὶ ἀνθρωπιάς.

Τὰ πανανθρώπινα αἰσθήματα ἐναντι τοῦ θανάτου διερχομένη καὶ ἱερή, ἐξόδιος, τῆς κηδείας ἀκολουθία. Αἰσθήματα λύπης, “θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι”, λέγει ὁ ἱερός ὕμνωδός “ὅταν ἐννοήσω τὸν θάνατον”. Αἰσθήματα ματαιότητος τῶν ἐγκοσμίων. “Πάντα ματαιότης τὰ ἀνθρώπινα, ὅσα οὐχ ὑπάρχει μετὰ θάνατον”. Αἰσθήματα ἐκπλήξεως καὶ ἀμυχανίας. “Ὅντως φοβερώτατον τὸ τοῦ θανάτου μυστήριον”. Καὶ “ὦ! τοῦ θαύματος. Τί τό περί ἡμᾶς τοῦτο γέγονε μυστήριον”. Ἀλλὰ ἐμπνέει, συνάμα καὶ τὴν πίστιν, θερμαίνει τὴν ἐλπίδα, καὶ προτρέπει εἰς προσευχήν. “Μετὰ τῶν Ἁγίων ἀνάπαυσον, Χριστέ, τὴν ψυχὴν τοῦ δούλου σου”.

Ἐάν, ὅπως λέγει ὁ ἱερός ὕμνογράφος, “ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς”, ἡ Παναγία, “ἐν μνημείῳ τίθεται”. Πολύ δὲ περισσότερο, ἐάν ὁ ζωοδότης Χριστός, αὐτός ὁ Υἱός καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἐνηνθρώπησε, ἐσταυρώθη, ἀπέθανε καὶ ἐτάφη, ὅπως ψάλλομεν τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν. “Ἡ ζωὴ ἐν τάφῳ κατετέθη Χριστέ”. Τό ἴδιο καὶ ἐμεῖς. Ἀκολουθοῦμε τὴν ἰδίαν πορείαν, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ γίνουμε μέτοχοι τῆς ἀναστάσεως καὶ αἰωνίου ζωῆς. Διότι, “εἰ γάρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοὺς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεός τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ”. Καὶ “Χριστός ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται ἡ ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων”.

Θερμές, ἄς ἀναπέμψομεν πρὸς τὸν, ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα, Χριστόν, προσευχὴς νὰ ἀπαλύνει τὴν θλίψη καὶ τὸν πόνο τῆς συζύγου του Ἀδούλλας καὶ ὅλης τῆς οἰκογένειάς της, καὶ νὰ ἀναπαύσει τὴν ψυχὴν τοῦ κοιμηθέντος ἀδελφοῦ ἡμῶν Ἰάσονος μετὰ τῶν δικαίων καὶ Ἁγίων.

Στό καλὸ, ἀγαπητέ μας Ἰάσονα Λουκιανέ. Θὰ εἶσαι πάντα στὴν σκέψη καὶ στὴν προσευχή μας. “Αἰώνια σου ἡ μνήμη ἀξιωμακάριστε καὶ ἀείμνηστε, ἀδελφέ ἡμῶν”.

κ. ΣΑΒΒΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

Ἀγαπητέ μας Ἰάσονα,

Στὸν ἱστορικό, διὰ τὴν Παροικίαν, τοῦτο Ναὸ τῶν Ἁγίων Πάντων, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξε θεμελιωτὴς καὶ συνδρομητὴς κατὰ τὴν ἵδρυσή του τὸ 1948, ἤλθαμε σήμερα, συγγενεῖς τε καὶ φίλοι, συγχωριανοὶ καὶ συνεργάτες, Ἐκκλησία καὶ Ὁμογένεια - ὅ, τι ὑπάρχει ἀπὸ τοὺς συνοδίτες καὶ συνεργάτες πού σέ συντρόφευσαν κατὰ τὴν ἐβδομηκοντάχρονην ἀγωνιστικὴν σου πορείαν καὶ ἀνεκτίμητη συμβολὴ γιὰ τὰ κοινὰ καὶ τὰ πάτρια - γιὰ νὰ σέ ἀποχαιρετίσουμε.

Ὅταν ἤλθα στὴν Ἀγγλίαν τὸ 1953 σέ βρῆκα στίς ἐπάλξεις μιᾶς ἤδη εἰκοσαετοῦς πολὺπλευρης, εὐεργετικῆς καὶ ἐθνικῆς προσφορᾶς.

Ἀπὸ τὰ πρῶτα χρόνια τῆς ἐδῶ παρουσίας σου, σέ μιά ἀπὸ τίς πιὸ δύσκολες περιόδους γιὰ τὴν ἐξέλιξή σου Παροικιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, ἀνεγνώρισες, ἐκαλλιέργησες καὶ συνέδραμες

στην πράξη νά ριζώσει τό ιδεώδες του
ἀδιαίρετου Πανομογενειακού Έλληνισμού.

Υπήρξες πρόδρομος τής ιδέας γιά τήν
ἀνάγκη διορισμού προσοντούχων δασκάλων γιά
τὴν Ἑλληνικὴ Παιδεία στὴν ἐδῶ Παροικία καί μέ
δικές σου φροντίδες καί ἐξοδα ἤλθε ἀπὸ τὴν
Κύπρο ὁ πρῶτος δάσκαλος τοῦ Ἑλληνικοῦ
Σχολείου τῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος στὸ Greek
Street στὰ προ-πολεμικὰ χρόνια.

Υπήρξες ὁ ἀρχιτέκτονας τῆς ἀναγεννηθεῖσης
"Βρεττανικῆς Κυπριακῆς Ἀδελφότητος", ὅπως
ὀνομάζετο μέχρι τὸ 1953, καί ὁ θεμελιωτὴς τῆς
ἐθνικῆς τῆς πορείας, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε
ἠκολούθησε. Τό γεγονός ὅτι ἡ Ἀδελφότητα
ἐστερήθη τῆς στέγης - προσφορά τοῦ
Ἰμρουγείου Ἀποικίων -, ὑπῆρξε μιὰ ἐθνικὴ
εὐεργεσία καί ἦτο ἐπακόλουθο τῆς προσωπικῆς
σου ἐθνικῆς καί θαρραλέας στάσης νά μὴν
ὑποκύψεις σέ ἐκβιασμούς, ὑπερασπιζόμενος τὸ
ἀναφαίρετο δικαίωμα τῶν Κυπρίων τοῦ Λονδίνου
νά ὀργανώνονται δημοκρατικά, νά ἐκφράζονται
ἐλεύθερα καί νά ὑπεραμύνονται τῶν ἀγώνων τῆς
Κύπρου γιά ἐλευθερία καί δικαιοσύνη, ἰδιαίτερα
κατὰ τοὺς ἀντιεθνικιστοὺς ἐκείνους χρόνους τῆς
νεώτερης Κυπριακῆς Ἐποποιίας.

Υπήρξες, πρό 25ετίας, ἕνα ἀπὸ τὰ ἰδρυτικὰ
μέλη τοῦ Συνδέσμου Ἑλληνορθοδόξων
Κοινοτήτων καί συνέβαλες πάντοτε μέ τίς
θετικές καί ὠριμες σκέψεις σου στὴν
διαμόρφωση τῆς πορείας τοῦ Ὁργανισμοῦ.

Ἀνέλαβες τὴν Προεδρία τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ
Συμβουλίου τῶν Ἁγίων Πάντων σέ δύσκολους
καιροὺς, καί μέ μαχητικότητα, μέ σθένος, μέ
εὐλικρίνεια καί προπαντός μέ ἐπιμονή καί
ὑπομονή ὑπεστήριξες τὰ δίκαια τοῦ ἱεροῦ
τοῦτου ἰδρύματος, ἀρνούμενος τὸν ἑαυτό σου
καί τὴν οἰκογένειά σου, χωρὶς νά ὑπολογίζεις
πιέσεις καί ἐκβιασμούς ἀπὸ ὑψηλές τότε θέσεις.
Περисυνέλεξες συντρίμια μιᾶς μακρᾶς καί
ὀδυνηρᾶς διὰ τὸν Ναό διαμάχης διὰ νά
ἀποκαταστήσεις τὴν τάξη καί νά ἐξασφαλίσεις
τὴν οἰκονομικὴ βιωσιμότητα τοῦ Ναοῦ διὰ τὸ
μέλλον, μέσα στὰ πλαίσια τῶν ὑποχρεώσεων καί
τῶν δικαιωμάτων πού ἀπολαμβάνει σάν ἕνα ἀπὸ
τὰ ἰδρύματα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς
Θυατείρων.

Ἀγαπητὴ Ἰάσωνα,

Υπήρξες, γιά πολλοὺς, δύσκολος ἄνθρωπος.

Ἡ καταγωγή σου ἀπὸ τὴν Καρπασία ἐπέδρασε
ὁπωσδήποτε στὴ διαμόρφωση τοῦ χαρακτήρα
σου. Αὐτός ὁ τόπος - ἡ "Ἀκρα τῆς Κύπρου", ἡ
"Ἀχαιῶν Ἀκτὴ", ἔφτιαξε ἀνά τοὺς αἰῶνας
ἀνθρώπους ἀγωνιστῆς καί πείσμονες. Οἱ
σημερινοὶ ἐγκλωβισμένοι συντοπίτες σου
ἐτίμησαν καί τιμοῦν τὴν Κύπρο μέ τὴν
ἀλυσιστικότητά τους καί μέ πείσμα
ἀλυσσοδεμένοι στὶς ρίζες τους, φρουροὶ τῶν
ἐθνικῶν μας παραδόσεων.

Μαζί σου, λοιπόν, ἔφερες τὸ 1932 ἀπὸ τὴν
πατρικὴ γῆ τὸ δικό σου μέτρο, τὸν χρυσὸ πῆχυ,
πού, σάν νέος, παρέλαβες ἀπὸ τὸ Γυμνάσιο τῆς
Γαλοῦσας.

Τό κάθε τι τὸ μετροῦσες καί τὸ ἔκρινες μέ τὸ
προσωπικό σου ἐκεῖνο ὀρθόδοξο μέτρο.
Φαίνεται ὅμως πῶς, στὴν κάθε περίπτωση, τὸ
δίκαιο ἔκλινε πρὸς τὴν δική σου κρίση.

Δέν ἐπεδίωξες τὴ δημοτικότητα ἢ τὴ

δημοσιότητα.

Δέν ἐδίστασες, ὑπερασπίζοντας τὸ δίκαιο τῶν
πεποιθήσεών σου, νά ἔλθεις, κατὰ καιροὺς, σέ
σύγκρουση μέ ἀνώτερες Ἀρχές ἐδῶ καί στὴν
Κύπρο. Πάντοτε ὅμως μέ σεμνότητα καί μέσα στὰ
πλαῖσια τοῦ φιλελευθερισμοῦ τῆς σκέψης καί
πιστὸς στὶς δημοκρατικὲς διαδικασίες, ιδεώδη
γιά τὰ ὁποῖα ὑπῆρξες ὑπέρμαχος θιασώτης καί,
ἐμπρακτα, ὑποστηρικτῆς.

Υπῆρξες, βέβαια, καί κάποια ἐπιπρόσθετη
συγκυρία γι'αυτὴ σου τὴν ὁμορφὴ καί καρποφόρο
πορεία τῆς ζωῆς σου νά ἔχεις δίπλα σου τὴν
ἀγαπημένη σου σύζυγο Ἀδούλλα καί τὰ παιδιὰ
σου, τὸν Ἄντη καί τὴν Βαρβάρα, πού σέ
συντρόφευαν μέ τὴν ἀγάπη τους καί τὴν
ὑποστήριξή τους.

Ἐφυγες μέ τὴν ψυχὴ σου γαλήνια, γιὰτὶ
ἐγνώριζες, ἐπίσης, πῶς σ' αὐτὸ τὸν Καθεδρικό
Ναό, ἀπὸ τὸν Ἱερατικῶς Προϊστάμενο
Ἀρχιμανδρίτη Νικηφόρο καί τὸν πατέρα Γεώργιο,
ὅπως καί ἀπὸ τὰ μέλη τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ
Συμβουλίου καί τοὺς περὶ τὸν Ναόν ἐργάτες καί
τὰ μέλη τῆς Ἀδελφότητος, ἀπολάμβανες πάντοτε
τὴν ἐμπιστοσύνη καί τὴν ἀγάπη τους.

Ἡμεῖς, οἱ φίλοι καί συνεργάτες σου, κληρικοὶ
καί λαϊκοί, τῶν ἀδελφῶν Κοινοτήτων,
ἀπευθύνουμε σήμερα τὸν ἀρχαῖκό
ἀποχαιρετισμό.

Φίλτατε Ἰάσωνα Λουκιανέ,
Χαῖρε!
Αἰωνία σου ἡ μνήμη.

Κ. ΧΑΡΗ ΜΕΤΤΗ

Γιὰ τὸν Ἰάσωνα Λουκιανό, τὸν ἐπὶ εἴκοσι
τέσσερα συναπτά ἔτη Πρόεδρο τοῦ Ἱεροῦ
Καθεδρικοῦ Ναοῦ τῶν Ἁγίων Πάντων Λονδίνου
(1979-2003), θά μπορούσαμε νά ποῦμε καί νά
γράψουμε πολλά. Ὅμως θά περιοριστοῦμε νά
σκιαγραφίσουμε σέ πολὺ μεγάλῃ συντομία τὴν
ζωὴ καί τίς δραστηριότητες ἐνὸς ὁμογενοῦς, τοῦ
ὁποίου τὸ ἔργο καί ἡ ἱστορικὴ πορεία καί
μαχητικὴ δρᾶση στὴν Ὁμογένεια Ἦνωμένου
Βασιλείου θά πρέπει νά μελετᾶται ἀπὸ τίς
ἐπερχόμενες γενεές, ὡς παράδειγμα πρὸς
μίμηση καί ὡς ἐρέθισμα γιά μιὰ πιὸ ἐντατικὴ ἀπὸ
μέρους ὧλων μας κινητοποίηση ὑπὲρ τῶν
πολλαπλῶν καί ποικίλων ἀναγκῶν, ὁραματισμῶν
καί εὐγενῶν στόχων τοῦ Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ
στὴν ὁλότητά του.

Γεννήθηκε στὴν Ἁγία Τριάδα Γαλοῦσας στίς 22
Νοεμβρίου 1917, ἦρθε δὲ στὸ Λονδίνο σέ ἡλικία
15 ἐτῶν, τὸ 1932, μέ σκοπὸ νά σπουδάσει
Ἀγγλοδιδάσκαλος, ἐπειδὴ μαθητῆς ἀκόμα στὸ
Γυμνάσιο τοῦ Ριζοκαρπάσου εἶχε ἐπιδείξει
ἐξαιρετικὴ ἐπίδοση στὸ μάθημα αὐτό. Δυστυχῶς
ὅμως οἱ οἰκονομικὲς δυσκολίες, πού μάλιστα
τότε τὴν μέγιστη πλειονότητα τῶν
Ἑλληνοκυπρίων μεταναστῶν, τὸν ἀνάγκασαν νά
ἐπιζητήσῃ κάποιο προσοδοφόρο ἐπάγγελμα,
ἀλλὰ ὄχι γιὰ νά πλουτίσῃ, ὅπως τόνιζε
χαρακτηριστικά σέ ὅλους, ὅσοι τὸν γνώρισαν ἀπὸ
κοντὰ καί διερωτοῦνταν γιὰτὶ νά μὴν εἶχε κι
αὐτός, μέ τὰ τόσα του προσόντα καί ικανότητες,
γίνει ζάμπλουτος, ὅπως τόσοι ἄλλοι τῆς ἐποχῆς
τοῦ, ἀλλὰ γιὰ νά ζεῖ κάπως πιὸ ἄνετα καί πιὸ
ἀνθρωπινά. Ἔτσι ἐργάστηκε σέ ἐστιατόρια εἴτε

σάν υπάλληλους είτε άργότερα σάν ιδιοκτήτες, σέ κτηματομεσιτικό γραφείο, σέ ραφτάδικο και στό τέλος σέ καφεκοπτείο, ένώ ένδιάμεσα είχε επιδοθεί 'στό έμπόριο μεταχειρισμένων μηχανημάτων. Παρόλες όμως τίς επιχειρηματικές του αυτές δραστηριότητες και τά κέρδη πού του άπέφεραν, ιδιόκτητη κατοικία απέκτησε μόλις τό 1963. Καί τοῦτο μάς φέρνει στήν οὐσία καί τό πραγματικό κέντρο τών δραστηριοτήτων του 'Ιάσωνα.

"Όπως όλοι, πιστεύω, γνωρίζουμε, τό 1934 είχε ιδρυθεί, μέ πρωτοβουλία του άοιδίμου Μιχαήλ Κωνσταντινίδη, ή Κυπριακή Άδελφότητα Άπόστολος Βαρνάβας, μέ άπώτερο στόχο τήν προστασία τών έκατοντάδων νεαρών Κυπρίων μεταναστών πού έπεφταν θύματα κάθε είδους πειρασμών και έκμετάλλευσης. Τόσο δέ ό Μέγας Άρχιμανδρίτης τής Άγίας Σοφίας Λονδίνου και μετέπειτα Άρχιεπίσκοπος Άμερικής άοιδιμος Μιχαήλ Κωνσταντινίδης, όσο και ό διάδοχος αὐτοῦ Άρχιμανδρίτης και μετέπειτα Έπίσκοπος Άπαμείας και στή συνέχεια Μητροπολίτης Χριστοπόλεως άοιδιμος 'Ιάκωβος Βίρβος, του άνέθεσαν τήν οὐσιαστική προεδρία τής Άδελφότητος. Άρα ή ύπαρξη και ή επιβίωση του Έλληνοκυπριακοῦ αὐτοῦ Σωματείου όφείλεται σέ μέγιστο βαθμό στόν 'Ιάσωνα Λουκιανό. Δέν εἶναι δέ τυχαίό και τό ότι πρῶτος αὐτός διείδε άρκετά καθαρά και μέ καταπληκτική διορατικότητα τήν ανάγκη στενής και άδελφικής συνεργασίας μέ τό Έλλαδικό στοιχείο τής Όμογένειας σέ όλους τούς τομείς τών προβλημάτων και τών προβληματισμών του Άποδήμου Έλληνισμού, και μάλιστα στό μέγα έθνικό πρόβλημα πού ύπῆρξε πάντοτε ή μεγαλόνησός μας Κύπρος.

Στή διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου ό 'Ιάσων Λουκιανός, μέ τό άτράνταχτο επιχείρημα ότι οἱ Κύπριοι πού ζούσαν στό 'Ηνωμένο Βασίλειο δέν ήταν ύποχρεωμένοι νομικά νά στρατολογούνται στόν Βρετανικό στρατό άκριβώς έπειδή δέν τούς είχαν άκόμη παραχωρηθεί 'ίσα δικαιώματα μέ τούς ύπόλοιπους Βρετανούς υπηκόους, ενήγαγε τό 'Υπουργείο Πολέμου τής Βρετανίας στό δικαστήρια και κέρδισε τήν δίκη άπαλάσσοντας έτσι έκατοντάδες τών συμπατριωτών του από τήν ύποχρεωτική στρατιωτική θητεία και δίνοντάς τους έτσι τήν ευκαιρία νά άποκτήσουν δικές τους μικρές επιχειρήσεις και κατοικίες και επαγγελματική κατοχύρωση όταν οἱ ύπόλοιποι Βρετανοί άγωνίζονταν εναντίον του 'Αξονα. Στή συνέχεια ό Λουκιανός έγκαταστάθηκε στό Cardiff, όπου εργάστηκε ως βοηθός στό εκεί Έλληνικό Λιμενικό Σώμα, όπου και παρέμεινε γιά τέσσερα χρόνια (1939-1943), έπανήλθε δέ στό Λονδίνο και δραστηριοποιήθηκε σάν ήγετικό στέλεχος τής έθνικής παράταξης στόν άγώνα γιά τήν άπελευθέρωση τής Έλλάδας, κυρίως δέ γιά τήν δικαίωση τών πόθων και τών προσδοκιών του Κυπριακοῦ Λαοῦ.

Υπό τήν ιδιότητα του δέ αὐτή μετέβη στό Παρίσι γιά νά παρακολουθήσει τήν Διάσκεψη τών Έθνών και νά προβάλλει τό αίτημα τής Κύπρου γιά Ένωση μέ τήν Έλλάδα. Τόσο δέ στό Παρίσι όσο άργότερα και στό Λονδίνο, ό Λουκιανός είχε άλληπάλληλες συναντήσεις μέ τήν ήγεσία του "Εθνους και κατέβαλε υπεράνθρωπες προσπάθειες νά τεθεί από τήν Έλληνική Κυβέρνηση επί τάπητος τό ζήτημα τής Κύπρου. Δυστυχώς, όμως, ό έθνοκτόνος τότε έμφύλιος

πόλεμος, αλλά και τό άλλο μεζόν έθνικο πρόβλημα τής Βορείου 'Ηπείρου κρατούσαν δεμένα τά χέρια τής Έλληνικής Κυβέρνησης, ώστε νά μήν θέλει και νά μήν μπορεί νά τά βάλει μέ τήν πανίσχυρη Βρετανική Αὐτοκρατορία. Καί μιά μικρή, αλλά πολύ χαρακτηριστική λεπτομέρεια. Τά έξοδα γιά τήν μετάβαση στο Παρίσι, τήν εκεί πολυήμερη διαμονή του, τά γεύματα πρὸς τιμήν του Πρωθυπουργοῦ Τσαλδάρη και τών Συμβούλων του, και γενικά όλα τά χρήματα πού είχαν διατεθεί τότε σέ τηλεγραφήματα, σέ μεταφορικά μέσα και σ' άλλα, τά είχε αναλάβει και καλύψει όλόκληρου ό 'Ιάσων Λουκιανός πουλώντας τήν ίδια τήν επιχείρησή του.

Πάθος και πόθος του Λουκιανού ύπῆρξε ή άπελευθέρωση τής Κύπρου. "Όταν δέ τό 1947 μέχρι τό 1954 έγκαταστάθηκε στό Hastings και άσχολήθηκε μέ έστιατόρια και καφεκοπτεία, φρόντισε κι έγινε οργανικό μέλος του Κόμματος τών Φιλελευθέρων, όποτε και αρχίζει ή επ' ανωτάτου επιπέδου πολιτική του προσπάθεια γιά έξεύρεση μακροπρόθεσμης και βιώσιμης λύσης στό Κυπριακό πρόβλημα. Τό πολύτιμο δέ Άρχείο τής άλληλογραφίας του τόσο μέ τήν ανωτάτη ήγεσία τής Βρετανίας όσο και μέ τίς ήγεσίες τής Κύπρου και τής Έλλάδας, μαζί και μέ τά εύρύτερα βιογραφικά του στοιχεία, δείχνουν έναν άπόλυτα ώριμο πολιτικά και διπλωματικά άνδρα, ώστε νά του είχε προταθεί επίσημα από τήν Κυπριακή Κυβέρνηση Μακαρίου και Κυπριανού ή θέση Συμβούλου Δημοσίων Σχέσεων στήν 'Υπάτη Άρμοστεία Λονδίνου, τήν όποία όμως δέν αποδέχθηκε επειδή, όπως πίστευε, θά του έδεναν τά χέρια και δέν θά μπορούσε νά κινηθεί έλεύθερα και άπερίσπαστα.

Τό τελευταίο σημείο πού θά θέλαμε νά τονίσουμε έδῶ εἶναι ή πλήρης άφοσίωσή του στήν έλληνοπρεπή μόρφωση τών παιδιών τής Όμογένειας 'Ηνωμένου Βασιλείου. "Ήδη πρίν από τόν Παγκόσμιο Πόλεμο, ό 'Ιάσων Λουκιανός είχε παραχωρήσει δωρεάν έναν όροφο του εργοστασίου φορεμάτων πού είχε στήν Charlotte Street του Κεντρικού Λονδίνου γιά λειτουργία του πρώτου γνωστοῦ παροικιακοῦ σχολείου γιά Κυπριόπουλα. Δικιά του ύπῆρξε επίσης ή πρωτοβουλία νά προσκληθεί από τήν Κύπρο προσοντούχος δημοδιδάσκαλος, αλλά και νά χρησιμοποιηθεί πάνω σέ μόνιμη βάση φιλόλογος από τήν Έλλάδα, γιά τό Σχολείο αὐτό. Άγωνίστηκε δέ, πρῶτος επίσης αὐτός, γιά τή δημιουργία ήμερήσιου Έλληνικοῦ Σχολείου, όταν δέ έγένητο έφανος, μέ έμπνευστή τόν άοιδίμο Μητροπολίτη Θυατείρων Γερμανό Στρατηγόπουλο, στή διάρκεια άκόμη του Παγκοσμίου Πολέμου, γιά τήν 'ίδρυση ενός τέτοιου Σχολείου, ό Λουκιανός έσπευσε από τούς πρώτους νά προσφέρει ένα άξιολογώτατο γιά τήν εποχή εκείνη ποσό χρημάτων.

Αὐτά τά φτωχά και λίγα, άείμνηστε και φίλτατα 'Ιάσωνα, άς εἶναι τό ύστατό μας χαῖρε σέ έναν άνδρα πού άνάλωσε όλόκληρη τή ζωή του, μέ τίς ευγενείς και πολύχρονες δραστηριότητές του και κόπους και θυσίες, όχι γιά τόν έαυτό του αλλά γιά τήν Μικρή και τήν μεγάλη μας Πατρίδα, πρὸς παραδειγματισμό όλων μας και γιά περισσότερη άγωνιστικότητα υπέρ τής Κύπρου, υπέρ τής παιδείας και υπέρ του Οἰκουμενικοῦ και άθάνατου Έλληνισμού. Αἰωνία σου ή μνήμη.

JASON LOUKIANOS

22 November 1917 - 29 December 2003

On behalf of my family I would like to thank you all for attending today. It gives us tremendous comfort at this time of sorrow and loss to know that my father was loved and respected by so many people.

You will hear shortly from His Eminence, Archbishop Gregorios, his great friend Father Nikiphoros and others about my father's life, achievements and the high regard in which he is held by his church and community. It is difficult to describe the deep sense of pride I and my family have in the immense contribution my father has made throughout his life for the advancement of the Greek Cypriot community and his beloved All Saints' Church.

He was driven by what was just, fair and right and was never once deflected by any influence away from that path.

My father dedicated his life to his church, community and family and I would like to take a few moments to describe what he meant to us.

My father was a born leader. He was a highly principled and generous man who sought to guide every member of his family along the right path. He would advise us with intelligence, clarity and often with some passion. He would listen carefully to all of the views that we expressed and weigh up all the arguments. But, you know, it never ceased to amaze me how we would all eventually come around to his way of thinking in the end!

As an immigrant arriving in this country in 1932 and qualifying as a teacher, he knew the importance of education. In fact my father was one of the first to introduce Greek Schools into this country. He would consistently encourage Barbara and I to strive for a good education and, having got us through a few rebellious years he was immensely proud when he was able to attend our respective graduation days. He would tell us how proud he was of our achievements in life. However, I think if you could secretly ask him he would say that his proudest moments were the arrival of his four fabulous grandchildren, Adam, Chloe, Natalie and Andrew.

Barbara and I will be eternally grateful for the opportunity that he provided us to develop and flourish. He gave us the room to grow, he gave us a framework of values that we could refer to but above all else he gave us his love, strength and the security of his support. This has been the foundation of everything we have achieved. Dad, we could not have asked for anything more. We love you and we will miss you from the depths of our heart.

His grandchildren will also miss him terribly.

Adam, Chloe, Natalie and Andrew have lost their beloved Bappou but he will always be in their thoughts. He was tremendously protective of his grandchildren, they were the joy of his life. Children, Bappou's spirit will always surround you guiding you wherever the journey of life takes you.

My father was the core of our family. As a protective and caring brother to Maroulla, Koula and his late brother Peter, as a loving and supportive father in law to Alan and Maxine, and as a considerate and loyal uncle and brother in law he would always be there to advise and encourage. He opened his heart and his mind to all those who sought advice, knowledge and opinions in all areas of life. He was fondly known as the professor by some of his nieces and nephews. Well, the professor has now left us, but don't think he is not looking over you just checking everything is alright.

Whilst we all grieve and suffer a great sense of loss, there is no greater loss than that of my mother's. No longer does she have the man who was her companion, the man who would confide in her, the man who would always stand by her, the man who loved her above all others. They were married for 46 years and together faced the many challenges of life but there was always unshakeable loyalty and affection that carried them through. My parents faced their hardest challenge when my father was diagnosed with his illness only a month ago. My mother was by his side for every moment caring for his every need up until he finally slipped away. Hers were the last words whispered into his ear.

Mum, although he may have left this world you will never really be apart. He is with you by your side and will always be in your heart.

Since his death, we have been overwhelmed by the messages of sympathy that we have received. These messages speak of his commitment, dedication, intelligence and his unique energy. My father has been described as a legendary figure making a priceless contribution to his church and community and is a shining example to us all. For these kind messages we thank you, they have helped us through a very difficult time.

It is with great pride that I stand here as Jason's son and describe in a few words the contribution and effect my father has had on so many lives. A man we will continue to love and respect eternally.

He was a great man, he leaves a great legacy. I hope we can live up to it.

Thank you.

Andes Loukianos
8th October 2003

ENCYCLICAL LETTER

of His Eminence Archbishop Gregorios of Thyateira and Great Britain.

FOR THE BEGINNING OF THE NEW SCHOOL YEAR

Dear brothers and fellow-workers,

I write to you on the occasion of the beginning of the new school year, first of all to wish you a good winter and blessed ministry in the vineyard of the Lord in which we have been called to serve, each in the post that Mother Church has entrusted to him.

We Clerics, the Deacons, the Priests and Bishops, have a particularly great and unique mission in the world. It is our task and our duty to continue the preaching, the teaching and the work of salvation of Christ, a work bequeathed to us as a sacred trust, as the Apostle Paul characteristically writes to his pupil Timothy: "Remember that Jesus Christ, of the seed of David, was raised from the dead according to my gospel, for which I suffer trouble as an evildoer, even to the point of chains; but the word of God is not chained. Therefore I endure all things for the sake of the elect" (2 Timothy 2.8-10).

Consequently as Clerics, especially in the Diaspora, we are faced with even greater duties and obligations in the exercise of our high calling at the exceptionally difficult times we are living through. Of course, our main duty is the celebration of the divine services on Sundays and the feast days and the preaching of the Word of God "in season and out of season", which means that we preach not only on Sundays, but on every possible occasion. There are many such occasions: weddings, baptisms, engagements, funerals and many other events associated with the everyday life of the faithful and the Church of Christ. The spreading of the divine message of Christ is also achieved through the teaching and the catechism of the children at the Greek and catechetical schools. Our young people, as well as the rest of the faithful, always want, and are certainly in need of, the Word of God. In this way their faith is consoled, enriched, deepened and renewed.

I am therefore certain that each one of you will do his best to prove worthy of his ministry and to confirm the trust placed in you by the Church with the gift of the priesthood. It is of that the divine Paul most aptly reminds his pupil Timothy: "Therefore I remind you to stir up the gift of God which is in you through the laying on of my hands. For God has not given us a spirit of fear, but of power and of love and of a sound mind." (2 Timothy 1.6 -8).

For this reason, along with our ministry we should also constantly renew our learning through study of the Word of God, prayer, confession, contact with the more experienced of our brother clerics, awareness of what is happening around us and especially around the lives of the members of our congregations, but also of those of the other Christians in this country in which we live and exercise our ministry. All this, however, while always relying with confidence on the Great High Priest and Bishop of our souls.

There is much talk presently between the Anglican and Roman-Catholic Churches about the need to re-evangelize the people of this country. The bishops are advising their clergy to take greater care, in other words to be more diligent in the exercise of their ministry, to be discreet and to be sensitive to the demands and worries of their flock. These remarks and recommendations apply to all of us too. My advice therefore is that you celebrate the Divine Eucharist and all the services of the Church with great attention, with reverence and order. The faithful should be encouraged to participate in the services, in the course of common prayer and worship. This is the only way whereby we can prove ourselves worthy of our high and sacred mission, while at the same time we shall succeed in strengthening and guiding the faithful in the way of the Holy Apostles, thus enabling them to raise their level of participation in the praying and worshipping Church.

Before I conclude this pastoral letter I would like to mention two serious matters connected with our ministry.

The first concerns the Charter of the Archdiocese. Every cleric should seek to have this in his Church, he should study it and, in collaboration with the Archdiocese and his local Church, he should apply its stipulations. I am bound to stress that many clerics and lay Church officials do not show the necessary readiness to apply the Charter and to renew the Councils, as the Charter stipulates and provides for. The Holy Archdiocese requests that her clerics should take charge and, in collaboration with the local Chairmen and Councils, they should see to the enrolment of members and the holding of elections for the Council every two years, in accordance with the present Charter of our Communities which has been ratified by the Ecumenical Patriarchate.

The second matter concerns the grievous case of the Manchester Community for which the then priest of that Community, Archimandrite Spyridon Katramados, bears the responsibility. His unseemly behaviour for a priest led our Church to the Law Courts of the country, with the result that all of our Orthodox Christians were compromised. Of course the Archdiocese was vindicated, but what is required is that we should not end up in court in the first place because of our own lack of wisdom and incompatible behaviour for priests towards our lay fellow-workers. Our fatherly advice therefore to you clerics is that you should be careful and discreet with all people, men, women and children. In this way deeds and events will be avoided which compromise us and divide the faithful and do not contribute to the edification of our pious Orthodox people, who live and prosper in this hospitable country.

With these few thoughts I greet you and thank you for your cooperation and pray for your ministry. And I conclude with much love in the Lord and blessings.

October 2003.

SAINT GREGORY OF NAZIANZUS, THE THEOLOGIAN(329-389)

A lecture delivered by His Eminence Gregorios of Thyateira and Great Britain under the auspices of the 'Lewes Winter Theological Lectures' in the Hall of the Anglican Church of St. Thomas à Beckett, Cliffe, Lewes, East Sussex on Wednesday, 1st October 2003.

First, may I say how delighted I am to be with you this evening in this historic county town of Lewes, with its impressive (if not always happy) religious past. The early Christian history of the town in shrouded in the mists of time. However, the Clunian priory of St. Pancras played an important role in the life of the Roman Catholic Church before the Reformation, and had a spiritual, cultural and artistic influence that went well beyond the borders of Sussex. Then, as you will sadly know, tensions here during the sixteenth century were such that, during the reign of Queen Mary I, it is reported that Lewes 'had the third largest number of people burnt at the stake'. These deaths are now commemorated by the prominent Protestant Martyrs' Memorial overlooking the town. Later, Lewes became known as a centre of Dissent and thus continued to play a prominent part in the religious history of the county. However, in more recent years, the town has happily become known for its religious toleration, one of the fruits of which are these Lectures, so ably organised by Gregory Atkin, to whom I extend my thanks for having invited me to be with you this evening and whom I congratulate for his inspired initiative in creating this opportunity for all men of good will to know better the spirituality and history of the Holy Orthodox Church.

This evening, I have been asked to speak about St. Gregory of Nazianzus, one of the most significant religious leaders and thinkers of the fourth century and whose name I am privileged to bear.

St. Gregory, whom the Church has honoured with the title of 'Theologian', was probably born in 329 at Arianzus, the country estate belonging to his father near the town of Nazianzus in Cappadocia (in central Asia Minor). His father (also called Gregory) was, at the time of the saint's birth, probably already bishop of Nazianzus (although it is just possible he was still a priest), having been converted from the Hyspistian heresy some years earlier (this heresy being an amalgam of Jewish and pagan elements, in which the worship of the High God was combined with that of fire). It would appear that his conversion was due to his wife, Nonna, who had been brought up as a Christian by her parents. In his Funeral Oration, his son tells us that the former heretic was admitted into the order of catechumens by bishops travelling - or, rather, 'hastering' - to Nicaea to participate in the First Oecumenical Council (held there in 325), being baptised not long afterwards.

Speaking of his father, St. Gregory also says that "he was well grafted out of the wild olive tree" (this, referring to his former beliefs) "into the good one, and so far partook of its fatness as to be entrusted with the engrafting of others, and charged with the culture of souls, presiding in a manner becoming his high office over this people, like a second Aaron or Moses, bidden himself to draw near to God, and to convey

the Divine Voice to the others who stand afar off; gentle, meek, calm in mien, fervent in spirit, a fine man in external appearance, but richer still in that which is out of sight". (*Oration XVIII*).

Of his mother, her son said that she was "consecrated to God by virtue of her descent from a saintly family, and was possessed of piety as a necessary inheritance, not only for herself, but also for her children - being indeed a holy lump from a holy first-fruits. And this, she so far increased and amplified that some (bold though the statement be, I will utter it) have both believed and said that even her husband's perfection has been the work of none other than herself; and, on how wonderful! she herself, as the reward of her piety, has received a greater and more perfect piety. Lovers of their children and of Christ as they both were, what is more extraordinary, they were far greater lovers of Christ than of their children: yea, even their one enjoyment of their children was that they should be acknowledged and named by Christ, and their one measure of their blessedness in their children was their virtue and close association with the Chief Good." (*Oration XVIII*)

Both parents, Gregory (*fd. 1st January*) and Nonna (*fd. 5th August*), are recognised by the Church as saints.

St. Gregory records that his parents were childless until after his father's baptism; and, in this, he compares them to Abraham and Sarah. He also mentions that the children with which they were blessed were the result of Nonna's fervent prayers and the tears that she shed.

They were to have three children, Gorgonia, Gregory and Caesarius - all of whom the Church was (in due course) to glorify as saints (Gorgonia, *fd. 23rd February*; Gregory, *fd. 25th January*, jointly with Ss. Basil and John Chrysostom *fd. 30th January*, and the Translation of his relics *fd. 19th January*; and Caesarius, *fd. 9th March*).

In this, we see one of those rare examples where the parents and all their children are acknowledged saints of the Church. Here in this country, there is an example from the historic Orthodox Church of these Islands, where Richard, called 'King of the West Saxons' (d. 720), his wife Wunna (or, Bonna) and their children Willibald, Winnibald and Walburga are all venerated as saints (even if the devotion to Wunna appears to be restricted to Eichstatt in Bavaria).

But to return to Gregory and his brother, Caesarius. They received their initial education in Caesaria, the chief city of Cappadocia, where they were instructed by their cousin, Carterius, whom Gregory was to refer to not only as having held the 'rudder' of his youth and as being the 'charioteer' of his earliest days but also as the one who was responsible for instructing him in the life of purity and

virginity (*funeral epigram*). Indeed, the hymnographer of the Church takes up the idea of Carterius as a 'charioteer' and sees Gregory himself as riding in a 'four-horse chariot of the virtues that rides the heavens'. In addition, Amphilochius (later bishop of Iconium), also assisted in their education.

It is probable that it was in Caesaria that St. Gregory and Caesarius went to Palestinian Caesaria. Carterius, however, went to Alexandria, where Gregory first met St. Basil (with whom he was later to be closely associated in Athens), but Basil soon moved to Constantinople while Gregory was soon to join him - and, it was here in Egypt that he met both St. Athanasius and St. Anthony. Yet, the thought of academic life in Athens was too attractive and the pull too great, so he set off by ship, 'under the impulse of eager desire'. However, being almost shipwrecked within sight of Cyprus, Gregory (who had not been baptised at this point in time, in accordance with the prevailing tradition) immediately re-dedicated himself to God and vowed that he would be baptised if he were saved, longing 'for the spiritual water among the waters of death'. He also recounted that, "In this my condition, my parents felt for me, my danger having been communicated to them by a nightly vision, and they aided me from the land, soothing the waves by prayer, as I afterwards learned by calculating the time, after I had landed. Another of my shipmates, a boy most kindly disposed and dear to me, and exceedingly anxious on my behalf, in my then present condition, thought he saw my mother walk upon the sea, and seize and drag the ship to land with no great exertion. We had confidence in the vision, for the sea began to grow calm, and we soon reached Rhodes We ourselves became an offering in consequence of that peril: for we promised ourselves to God if we were saved; and, when we had been saved, gave ourselves to Him." (*Oration XVIII*)

About two years after arriving in Athens, he was joined by his friend Basil. For Gregory, Athens was "the home of letters"; and it was for him "a city truly of gold, and the patroness of all that is good". He goes on to say how he and Basil "were contained by Athens, like two branches of some river-stream, for after leaving the common fountain of our fatherland, we had been separated in our varying pursuit of culture, and were now again united by the impulsion of God no less than by our own agreement. I preceded him by a little, but he soon followed me, to be welcomed with great and brilliant hope. For he was versed in many languages, before his arrival, and it was a great thing for either of us to outstrip the other in the attainment of some object of our study". (*Oration XLIII*)

Gregory also contrasts the life that he and Basil led with that led by other students in Athens (and, perhaps, present-day students in that city should take heed of his words), "Two ways were known to us, the first of greater value, the second of smaller consequence: the one leading to our sacred buildings and the teachers there, the other to secular instructors. All others we left to those who would pursue them-to feasts, theatres, meetings, banquets. For nothing is in my opinion of value, save that which leads to virtue and to the improvement of its

devotees. Different men have different names derived from their fathers, their families, their pursuits, their exploits: we had but one great business and name - to be and to be called Christians of which we thought more than Gyges of the turning of his ring, in this is not a legend, on which depended his Lydian sovereignty: or than Midas did of the gold through which he perished, in answer to his prayer that all he had might turn to gold - another Phrygian legend." (*Oration XLIII*)

To this day, the cave in which Ss. Basil and Gregory are believed to have lived during their stay in Athens is shown to visitors to Lycabettus Hill (close to the church of the Saints Isidore there).

It would appear that it was at this time that both saints were troubled as to which form of life they were called. Dedicated to virginity, they had already set aside the idea of marriage. Indeed, in this respect, Gregory remembered a childhood vision in which he had seen two female forms who had revealed themselves as representing 'purity' and 'sobriety'. Throughout his life, the remembrance of this vision remained for him "a taste of divine milk and honey" and "a spark of heavenly fire". They discussed between themselves which ascetic discipline to follow - whether it should be the solitary life or one in the world. However, for St. Gregory, the one profited a man's self while the other profited his neighbour. They therefore decided to live a life that represented the middle way, that of withdrawing from the world in order to be of greater service to it - that is, a life very similar to the monastic tradition that we know today in most of the monasteries of the Orthodox World. As he writes in one of his poems,

"Then did the awful Thesbite's image rise,
His highest Carmel, and his food uncouth;
The Baptist wealthy in his solitude;
And the unencumbered sons of Jonadab.
But soon felt the love of holy books,
The spirit beaming bright in learned lore,
Which deserts could not hear, nor silence tell.
Long was the inward strife, till ended thus :-
I saw, when men lived in the fretful world,
They vantaged other men, but risked the while
The calmness and the pureness of their hearts.
They who retired held an uprighter port,
And raised their eyes with quiet strength
towards heaven;
Yet served only self, unfraternally.
And so, 'twixt these and those, I struck my path,
To meditate with the free solitary.
Yet to live secular, and serve mankind."

It is not clear exactly how long Gregory stayed in Athens - it has been postulated that it may have been in excess of twelve years. Basil was the first to leave; but it was not long thereafter that Gregory returned to Nazianzus. Both his parents were still alive, and he divided his time between living with them and staying with Basil in the Pontus area, where the latter's family had already established a monastic settlement near to the River Iris and not too distant from the church of the Forty Holy Martyrs of Sebaste, whose relics had been collected and placed there by Basil's mother, Emmelia (also a saint). Basil chose a secluded spot not too distant from this monastic settlement, in an area that

he described to Gregory as being so idyllic, “as even to surpass Calypso’s Island, which Homer seems to have considered the most beautiful spot on earth”; and he goes on to describe the beauties of the place and its quietness. Calypso’s island, mentioned here, has been identified with the exquisite Island of Gozo.

Under pressure and against his will, Gregory was ordained to the priesthood (perhaps, in 362). He was later to say how “No one is worthy of the mightiness of God, and the sacrifice, and priesthood, who has not first presented himself to God, a living, holy sacrifice, and set forth the reasonable, well-pleasing service, and sacrificed to God the sacrifice of praise and the contrite spirit, which is the only sacrifice required of us by the Giver of all; how could I dare to offer to Him the external sacrifice, the antitype of the great mysteries, or clothe myself with the garb and name of priest, before my hands had been consecrated by holy works; before my eyes had been accustomed to gaze safely upon created things, with wonder only for the Creator, and without injury to the creature; before my ear had been sufficiently opened to the instruction of the Lord, and He had opened mine ear to hear without heaviness, and had set a golden earring with precious sardius, that is, a wise man’s word in an obedient ear; before my mouth had been opened to draw in the Spirit, and opened wide to be filled with the spirit of speaking mysteries and doctrines; and my lips bound, to use the words of wisdom, by divine knowledge, and, as I would add, loosed in due season: before my tongue had been filled with exultation, and become an instrument of Divine melody, awaking with glory, awaking right early, and labouring till it cleave to my jaws: before my feet had been set upon the rock, made like hart’s feet, and my footsteps directed in a godly fashion so that they should not well-night slip, nor slip at all; before all my members had become instruments of righteousness, and all mortality had been put off, and swallowed up of life, and had yielded to the Spirit?” (*Oration II*)

Later, he was consecrated to the episcopate (probably in 372), being given the newly-created see of Sassima (although, being unable to take possession of it, he quickly resigned). Then at first, he assisted his very aged father until his death at about the age of 100 in 374, after which he retired to Seleucia in Isauria (his mother having died a few months after his father), where he lived near the church of St. Thekla.

In 379, he was prevailed upon to assume the Orthodox bishopric of Constantinople, which city had for forty years been under the authority of Arian bishops and where numerous other heresies had taken root.* He arrived in the city shortly before Pentecost and it would appear that he found only one Orthodox church in the whole city, that of the Anastasis (or, Resurrection of Christ), which the saint was to refer to as ‘Anastasia’ as though it was the fairest of brides. However, it has to be said that another tradition states that the saint found no church whatsoever and that he himself adapted a room in his house as a chapel under this name (or had it adapted for him by a relative). Thus, from the pulpit of this church, he ‘robed the Church in a tunic of orthodoxy woven from on high’, with the result that the Emperor

(Theodosius, who ascended the throne in the same year that Gregory assumed the bishopric of Constantinople) restored the Great Church of the Divine Wisdom to the Orthodox. However, the hatred of the Arians was so great that they tried (unsuccessfully) to have him murdered. Gregory himself records having been stoned by the crowds and even of having been brought before the Authorities on the charge of causing a riot!

Looking back on Gregory’s early career, St. Basil (who was to die in 379, before his fellow-student assumed the bishopric of Constantinople), characterised his friend as being “the mouth of Christ” and as a “choice vessel”, doubtless referring to the power and orthodoxy of his preaching. Indeed, developing and emphasising this theme (while at the same time having in mind the later career of the saint), the hymnographer of the Church refers to him as the “mouth of Theology”, the “all-wise mouth of the Spirit” and the “herald of the Word”.

In 381, Constantinople was the place where the Second Oecumenical Council of the Church was held. Among its first acts was to recognise the transfer of Gregory from Sassima to Constantinople. Then, following the death of the Council’s presiding bishop, Gregory himself was to assume the presidency of the Council. However, objections were raised by certain bishops from Egypt to his having been transferred from one see to another (in contravention of 14th Canon of the First Oecumenical Council), so he resigned from the see of Constantinople in order to avoid what would probably have been a long and acrimonious dispute.

In one of the most touching of sermons that there have come down to us from these early years of the Church, Gregory bids goodbye to the church from which he started his mission in Constantinople, saying, “Farewell my Anastasia, whose name is redolent of piety: for thou has raised up for us the doctrine which was in contempt: farewell, scene of our common victory, modern Shiloh, where the tabernacle was first fixed, after being carried about in its wanderings for forty years in the wilderness. Farewell likewise, grand and renowned temple, our new inheritance, whose greatness is now due to the Word, which once wast a Jebus, and hast now been made by us a Jerusalem. Farewell, all ye others, inferior only to this in beauty, scattered through the various parts of the city, like so many links, uniting together each your own neighbourhood, which have been filled with worshippers of whose existence we had despaired, not by me, in my weakness, but by the grace which was with me. Farewell, ye Apostles, noble settlers here, my masters in the strife; if I have not often kept festival with you, it has been possibly due to the Satan which I, like St. Paul, who was one of you, carry about in my body for my own profit, and which is the cause of my now leaving you. Farewell, my throne, envied and perilous height; farewell, assembly of high priests, honoured by the dignity and age of its priests, and all ye others ministers of God round the holy table, drawing nigh to the God Who draws nigh to you. Farewell, choirs of Nazarites, harmonies of the Psalter, night-long stations, venerable virgins, decorous matrons, gatherings of widows and orphans, and ye eyes of the poor, turned

towards God and towards me. Farewell, hospitable and Christ-loved dwellings, helpers of my infirmity. Farewell, ye lovers of my discourses, in your eagerness and concourse, ye pencils seen and unseen, and thou balustrade, pressed upon by those who thrust themselves forward to hear the word. Farewell, Emperors, and palace, and ministers and household of the Emperor, whether faithful or not to him, I know not, but for the most part, unfaithful to God. Clap your hands, shout aloud, extol your orator to the skies. This pestilent and garrulous tongue has ceased to speak to you. Though it will not utterly cease to speak: for it will fight with hand and ink: but for the present we have ceased to speak.

Farewell, mighty Christ-loving city. I will testify to the truth, though thy zeal be not according to knowledge. Our separation renders us more kindly. Approach the truth: be converted at this late hour. Honour God more than you have been wont to do. It is no disgrace to change, while it is fatal to cling to evil. Farewell, East and West, for whom and against whom I have had to fight; He is witness, Who will give you peace, if but a few would imitate my retirement. For those who resign their thrones will not also lose God, but will have the seat on high, which is far more exalted and secure. Last of all, and most of all, I will cry, - farewell, ye Angels, guardians of this church, and of my presence and pilgrimage, since our affairs are in the hands of God. Farewell, O Trinity, my meditation, and my glory. Mayest Thou be preserved by those who are here, and preserve them, my people: for they are mine, even if I have my place assigned elsewhere; and may I learn that Thou art ever extolled and glorified in word and conduct. My children, keep, I pray you, that which is committed to your trust. Remember my stonings. The grace of our Lord Jesus Christ be with you all. Amen" (*Oration XLII*)

He returned briefly to Nazianzus, before retiring to Arianus, where he died some years later (in either 389 or - as argued by some scholars - 391). It is recorded that, in his seclusion, "his sole luxuries were a garden and a fountain," while "his knees were worn with kneeling" and that all his "thoughts and aspirations had gone before to the long home to which he was hastening".

However, from his poem "*Concerning His Own Affairs*", we get some idea of the loneliness that afflicted his final years, when he writes, 'People take refuge in all sorts of consolations, I alone turn to you only, O Majestic One. You have power over all things and are my greatest strength. I have no loving wife to sooth away the harsh anxieties, or cheer me in affliction with kind speech. Nor can I turn to the consolation of beloved children, whose young footsteps guide and support the old in their journey. Or that of brothers and companions.'

Needless to say, in his isolation, he turns to the Holy Trinity and reaffirms his love and devotion to the Triune God, 'You are my strength, the Lord of all, the Unbegotten, the Beginning and the Father of the Beginning, Who is the Immortal Son. You are the Great Light sprung from similar light, circling in a manner that is ineffable from One to One. O Son of God, Wisdom, King, Word, Truth, Image of the

Archetype, Nature equal to the Begetter, Shepherd, Lamb, Victim, God, Man, High-Priest; and the Spirit proceeding from the Father, Light of my mind, Who comes to the pure and makes God of man, look down in mercy.'

And, almost as a coda to the story of his life, he says, 'As the years run their course, grant that I may here and hereafter be mingled with the whole divinity. With hymns unending, may I celebrate You in joy.' This is a prayer that we might well make our own.

His personal appearance has been described as being of medium "height and somewhat pale; but his pallor became him. His hair was thick and blanched by age, his short beard and conspicuous eyebrows were thicker". (Does not one here recognise the iconographical depiction of the saint that has come down to us in the Orthodox Church?). But, to continue, "On his right eye, he had a scar. His manner was friendly and attractive; his conduct simple. The keynote of his inner being was piety; his soul was full of fiery strength of faith, turned to God and Christ; a lofty zeal for divine things led him all his life". However, despite the sanctity of his life - one 'overflowing with natural feelings, and easy in the expression of them; simple, good, humble, primitive' - it is clear that, throughout his life, he fought against a certain irritability, his 'impetuous anger' which he had difficulty in controlling. Indeed, on going to Arianus after resigning the see of Constantinople, he spent the whole of the Great Lent in silence, with a view to gaining command over his tongue. He writes. "I am silent in conversation, as learning to speak what I ought to speak; moreover, I am exercising myself in mastery of the passions." (*Epistle 98*)

Poetically, he writes (and in what a spirit of humility!),

"I lost, O Lord, the use of yesterday;
Anger came on, and stole my heart away.
O may this morning's light until the evening
stay!"

How many of us must have prayed in a similar way!

St. Gregory had, from his years in Athens, gained what has been described as 'a rare talent'- the 'science of thought and speech' - thus making him one of the leading exponents of contemporary rhetoric, a talent which he was to dedicate to the Church. For he said, "This (talent) I offer to God, this I dedicate, which alone I have left of myself, in which only I am rich. For all other things I have surrendered to the commandment and the Spirit; and I have exchanged for the all-precious pearl whatever I had." (*Oration VI*)

In Constantinople, he was to put this 'talent' to good use as he combated the Arian heretics who, supported by the Emperor, had the dominant position in the capital and elsewhere in the Empire. But, as I have already noted, it was not long after his arrival in Constantinople that the True Faith prevailed, the Great Church was restored to Orthodoxy, and then (in 381) the Second Oecumenical Council was summoned to try to reconcile those with Arian tendencies to Orthodoxy. In this desire for unity and

the triumph of the True Faith, there can be no doubt that he was inspired by the examples of both St. Basil, who had had to confront so many problems whilst Archbishop of Caesaria in Cappadocia, and St. Athanasius of Alexandria, who had undergone exile for remaining faithful to the true teaching, the Orthodoxy, of the church. Indeed, among his Orations are ones honouring both saints.

As well as referring to him as the "all-wondrous glory of orthodoxy" and the "fount of Theology", the hymnographer of the Church also praises St. Gregory as the "ever-flowing river of doctrines". This is clearly a reference to the saint's so-called Orations on matters theological, and in particular his expositions on the persons of the Divine Trinity. Indeed, as we have already noted, such was his devotion to the All-Holy Trinity that he referred to it in his farewell address in Constantinople as being both his "meditation" and his "glory",

A more recent writer on St. Gregory has praised him as being 'the most literary of the Fathers of the Church', one whose writings serve not only the needs of the Church but also his own personal need to express the richness of his own thoughts and emotions. His writings have been divided into three categories - Orations, Letters and Poems. Some, however, combine both poetry and oration - as, for example, the Oration delivered on the occasion of Easter (in either 362 or 363), which begins (in Greek),

Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ ἡ ἀρχὴ δεξιὰ· καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει καὶ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα. Εἰπώμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς, μὴ ὅτι ἐκ τοῖς δι' ἀγάπην τι πεποιηκόσιν, συγχωρήσωμεν πάντα τῇ ἀναστάσει.

[It is the Day of the Resurrection, and my Beginning has good auspices. Let us, then keep the Festival with splendour, and let us embrace one another. Let us say Brethren, even to those who hate us; much more to those who have done or suffered aught out of love for us; Let us forgive all offences for the Resurrection's sake - Oration 1]

With very little alteration, this has become the beginning of the Easter Matins' *Doxastikon* as,

Ἀναστάσεως ἡμέρα καὶ λαμπρυνθῶμεν τῇ πανηγύρει καὶ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα. Εἰπώμεν, ἀδελφοί, καὶ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς, συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει.

[The day of Resurrection; let us be radiant for the festival, and let us embrace one another. Let us say, brethren, even to those that hate us; Let us forgive all things on the Resurrection]

And to this the hymnographer has added, 'and so let us cry, "Christ has risen from the dead: by death he has trampled on death, and to those in the graves given life".

The Easter hymnody has also been inspired by part of Oration 45,

Πάσχα Κυρίου, Πάσχα, καὶ πάλιν ἐρῶ Πάσχα, τιμὴ τῆς Τριάδος. Αὕτη ἑορτῶν ἡμῖν ἑορτὴ καὶ

πανήγυρις πανηγύρεων.

[The Lord's Passover, the Passover, and again I say the Passover to the honour of the Trinity. This is to us a Feast of feasts and a Solemnity of solemnities as far exalted above all others - Oration XLV]

Another Oration is that delivered on the Theophany - that is to say, the Birth of Christ - which begins,

Χριστὸς γεννᾶται· δοξάσατε. Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν· ἀπαντήσατε. Χριστὸς ἐπὶ γῆς· ὑψώθητε. Ἄσατε τῷ Κυρίῳ πᾶσα ἡ γῆ.

[Christ is born, give glory! Christ comes from heaven, go to meet him! Christ is upon earth, be exalted! Sing to the Lord all the earth - Oration XXXVIII]

And to this, the hymnographer of the Church has added, 'and all you peoples raise the hymn with joy, for he has been glorified'.

Another of his Orations expresses his vision of the high calling of the priesthood, when he says, 'Although a man has kept himself pure from sin, even in a very high degree; I do not know that even this is sufficient for one who is to instruct others in virtue. For he who has received this charge, not only needs to be free from evil, for evil is, in the eyes of most of those under his care, most disgraceful, but also to be eminent in good, according to the command, "Depart from evil and do good." And he must not only wipe out the traces of vice from his soul, but also inscribe better ones, so as to outstrip men further in virtue than he is superior to them in dignity. He should know no limits in goodness or spiritual progress, and should dwell upon the loss of what is still beyond him, rather than the gain of what he has attained, and consider that which is beneath his feet a step to that which comes next: and not think it a great gain to excel ordinary people, but a loss to fall short of what we ought to be: and to measure his success by the commandment and not by his neighbours, whether they be evil, or to some extent proficient in virtue: and to weigh virtue in no small scales, inasmuch as it is due to the Most High, 'from Whom are all things, and to Whom are all things.'" (Oration II).

However, he accepts the validity of sincere and constructive criticism directed against the priesthood when he refers to 'great and eminent men' who are "openly at war with the priests, and their piety is an aid to their powers of persuasion. And indeed, provided that it be on behalf of the faith, and of the highest and most important questions, let them be thus disposed, and I blame them not; nay, to say the truth, I go so far as to praise and congratulate them. Yeal would that I were one of those who contend and incur hatred for the truth's sake: or rather, I can boast of being one of them. For better is a laudable war than a peace which severs a man from God: and therefore it is that the Spirit arms the gentle warrior, as one who is able to wage war in good cause. But at the present time there are some who go to war even about small matter and to no purpose, and, with great ignorance and audacity, accept, as an associate in their ill-doing, anyone whoever he may be." (Oration II)

love and care of those who are poor and in need is the subject of Oration 14; and, here, he stresses that we should serve Christ not only by worshipping Him in our churches but also through serving Him in the person of the distressed and underprivileged. In Oration 17, he addresses himself to the civil authorities of Nazianzus, urging them to be lenient with the populace in times of difficulty.

Other Orations or portions thereof defend the Orthodox Faith in the face of heretical Arianism (and, here, it has to be noted that St Gregory had an envious knowledge of both the Old and New Testaments). A number of Orations come down to us dealing with his understanding of the Mystery of the All-Holy Trinity and how we should comprehend and adore it. In these, he deals in depth with the majesty of Father, Son and Holy Spirit (often drawing parallels from the physical world - and one has to say that, on occasions, these Orations make his deep understanding and appreciation of the natural world very apparent). He warns against over-emphasising the various Persons, saying that, "It is necessary neither to be so devoted to the Father, as to rob Him of His Fatherhood, for whose Father would He be, if the Son were separated and estranged from Him, by being ranked with the creation, (for an alien being, or one which is combined and confounded with his father, and, for the sense is the same, throws him into confusion, is not a son); nor to be so devoted to Christ, as to neglect to preserve both His Sonship, (for whose son would He be, if His origin were not referred to the Father?) and the rank of the Father as origin, inasmuch as He is the Father and Generator; for He would be the origin of petty and Unworthy beings, or rather the term would be used in a petty and unworthy sense, if He were not the origin of Godhead and goodness, which are contemplated in the Son and the Spirit: the former being the Son and the Word, the latter the proceeding and indissoluble Spirit. For both the Unity of the Godhead must be preserved, and the Trinity of Persons confessed, each with His own property." (*Oration II*).

Of the Holy Spirit, he says, "If ever there was a time when the Father was not, then there was a time when the Son was not. If ever three was a time when the Son was not, then there was a time when the Spirit was not. If the One was from the beginning, then the Three were so too. If you throw down the One, I am bold to assert that you do not set up the other Two. For what profit is there in an imperfect Godhead? Or rather, what Godhead can there be if it is not perfect? And how can that be perfect which lacks something of perfection? And surely there is something lacking if it hath not the Holy, and how would it have this if it were without the Spirit? For either holiness is something different from Him, and if so let some one tell me what it is conceived to be; or if it is the same, how is it not from the beginning, as if it were better for God to be at one time imperfect and apart from the Spirit? If He is not from the beginning, He is in the same rank with myself, even though a little before me; for we are both parted from Godhead by time. If He is in the same rank with myself, how can He make me God, or join me with Godhead?" (*Oration XXXI*)

And of his beloved All-Holy Trinity, he speaks to

those about to be baptised in the following words, 'And when I speak of God, you must be illumined at once by one flash of light and by three. Three in Individualities or Hypostases, if any prefer so to call them, or persons, for we will not quarrel about names so long as the syllables amount to the same meaning; but One in respect of the Substance - that is, the Godhead. For they are divided without division, if I may so say; and they are united in division. For the Godhead is one in three, and the three are one, in whom the Godhead is, or to speak accurately, Who are the Godhead.' (*Oration XXXIX*) As has been aptly remarked, later theologians have found nothing to add to the saint's understanding of the Trinity.

These extracts give us an impression of St. Gregory's approach to Theology and how the title by which he is known is justified. It must be remembered that the Church has bestowed this distinction on only three of its Faithful - namely, St. John the Theologian, St. Gregory and St. Simeon the New Theologian. And it has to be emphasised that, in all his teaching, the saint is eminently practical. However theoretical his sermon may be, it includes practical advice for his listeners. Preaching on the occasion of Easter (after his departure from Constantinople), he urges the congregation, 'If you be a Mary, or another Mary, or a Salome, or a Joanna, weep in the early morning. Be first to see the stone taken away, and perhaps you will see the Angels and Jesus Himself. Say something; hear His Voice. If He say to you, Touch Me not, stand afar off; reverence the Word, but grieve not; for He knoweth those to whom He appeareth first. Keep the feast of the Resurrection; come to the aid of Eve who was first to fall, of Her who first embraced the Christ, and made Him known to the disciples. Be a Peter or a John; hasten to the Sepulchre, running together, running against one another, vying in the noble race. And even if you be beaten in speed, win the victory of zeal; not Looking into the tomb, but Going in.' (*Oration XLV*).

But, in addition to His Orations, St. Gregory which poems (of whom more than five hundred examples are now known to be extant, totalling more than nineteen thousand lines!), with the greater number being written after his departure from the Throne of Constantinople. These were seen by one nineteenth-century writer as 'the recreation of his retirement'. Some are classed as being theological, while others are historical. Of these, his theological poetry consists of 38 dogmatic poems and 40 moral poems, while his historical poetry relates either to himself (99 poems) or to 'other people' (eight examples). We have already heard extracts from his poetry in both its liturgical and personal forms; and it has been argued that the saint's verses were for him a haven 'from the passions (*παθήματα*) and deceptions that inflicted turbulence upon his sensitive *psyche*'. Elsewhere, his poem "*On his Verses*" lays out his own reasons for writing them - to express his thoughts in brief, to give to young people pleasing and profitable readings, and to show that Christians are not inferior to the pagans in the quality of their writings.

His Letters are wide-ranging and those that survive include ones with a dogmatic content (such as those dealing with the Apollinarian Controversy) and personal ones (including a number to his friend, St.

Basil). Skilled writer that he was, he even give Nicoboulus, his nephew by marriage, advice on how to compose his own letters. (cf. Ep. 51)

However, in considering the life of St. Gregory, his contribution to the teaching of the Christian Church through his inspired theology and the part that he has played in the development of Christian poetry and preaching, we are left with the picture of one who was truly, in the words of the hymnographer, "God-inspired; the watchful eye of grace and all-wise mouth of the Spirit; the radiant beacon of the inhabited world, the mighty resonance of the Church; the all-wondrous glory of orthodoxy; the fount of Theology; the ever-flowing river of doctrines; the spring gushing with divine streams of immortality ... the mirror of the Apostles and champion of true religion ... the sureness of exalted words; the lips of heavenly thunder; the tongue breathing fire; the treasure of wisdom; the herald of the Word; the adornment of the faithful ... the guardian of Christ's flock, all-wise hunter of wolves; driver out of noisome weeds; all-wondrous sower of right doctrines, most powerful pursuer of heretics; one who by godly watchfulness truly, as was right, increased Christ's talents and enlightened the world with the godlike splendours of his teachings."

So, let us leave our saint, in the same way as a nineteenth-century writer already referred to, with a (paraphrased) poem relating to his final years, the years of his retirement.

'Some one whispered yesterday
Of the rich and fashionable,
"Gregory, in his own small way,
Easy was, and comfortable.

Had he not of wealth his fill,
Whom a garden gay did bless,
And a gently trickling rill,
And sweets of idleness?"

I made answer: "Is it ease
Fasts to keep, and tears to shed?
Vigil hours and wounded knees,
Call you these a pleasant bed?"

Thus a veritable monk
Does to death his fleshly frame;
Be there who in sloth are sunk,
They have forfeited the name".'

Our saint, whatever he humbly says about himself, was neither slothful nor was his life one of comfort and ease. Indeed, the hymnographer proclaims that he 'rouses the souls of the slothful' and that through his 'words inspired by God a ladder is found leading those from earth up to heaven'.

Therefore, in closing, I should like to sum up what we know about Saint Gregory. He was the scion of an aristocratic and pious family and had the privilege of living in a country and an environment that was redolent with stories of martyrs and confessors, it being the years following the turbulent times of great persecutions and the continuous struggle between Christianity and idolatry. There can be no doubt that

he was a remarkable spiritual and human being, one who together with other great teachers (such as his friend, St. Basil) and other eminent Christian thinkers of the day (such as St. Athanasius) succeeded in linking the philosophy and culture of the great philosophers, thereby using it as a tool to express and reveal Christian truths in a singular way. In his writings, it is inevitable that we see the influence of earlier civilisations; and the saint was not afraid to make clear the importance of this for the promotion and safeguarding of Christian teaching. In this way, new generations came to appreciate the spirit of Christianity in a way that they could understand and in a way that was acceptable to eminent people of the day. Being someone who was very learned and gifted, he succeeded in grafting the Christian message onto the existing culture, in this way proclaiming to the world the good news of salvation. For this reason, Orthodox Christians revere and esteem him together with St. John Chrysostom and St. Basil as being a patron of Christian Letters, Education and Culture. And, justify, the Church has conferred on him the envious title of 'Theologian'.

So, let us therefore praise our saint in the words of his *Apolytikion*, 'The shepherd's pipe of your theology has overcome the trumpets of the orators; for as one who searches out the depths of the Spirit beauty of utterance was added to you. But, Father Gregory, intercede with Christ our God that our souls may be saved'.

"Hail, Father, supreme mind of theology!"
(*Kontakion*)

Sources

Menaia for 25th January: The commemoration of our Father among the Saints Gregory, Archbishop of Constantinople, the Theologian.

Charles Gordon Browne & James Edward Swallow (trans.): *Select Orations of St. Gregory Nazianzen, sometime Archbishop of Constantinople* [in: Philip Schaff & Henry Wace (edd.): *Select Library of the Nicene and Post-Nicene Fathers of the Christian Church* (2nd Series, Vol. 7]

Panaghiotis K. Christou: Γρηγόριος ὁ Θεολόγος (cols. 708 - 730) [in: Θρησκευτική καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τ. Δ'] (Athens, 1964)

Christos Galiotis: *Autobiographical Poetry and Spirituality in Gregory the Theologian's poem, Concerning His Own Affairs.*

Christos Th. Krikonis: Πατερικά Θεολογικά Μελετήματα (Thessaloniki, 1998)

John Henry Newman: *Historical Sketches*, Vol. II (London, 1906)

Panaghiotis G. Nikolopoulos: Γρηγόριος ὁ Ναζιανζοῦ (col. 754) [in: Θρησκευτική καὶ Ἠθικὴ Ἐγκυκλοπαίδεια, τ. Δ'] (Athens, 1964)

Helen Poole: *Lewes Past* (Chichester, 2000)

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

1. Έδωσε συνέντευξη στο Ραδιοηλεκτροπικό "Ίδρυμα Κύπρου (PIK). Στη συνέχεια τέλεσε τόν καθιερωμένο Άγιασμό στο Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής για τήν έναρξη του Έκκλησιαστικού Έτους. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο στό Παλάτιο του Λάμπεθ, πού παρέθεσε ο Άγγλικανός Αρχιεπίσκοπος Δρ. Rowan Williams πρός τιμήν του Λόρδου Δημάρχου του Λονδίνου Sir Cavin Arthur καί της συζύγου του.
2. Παρέστη στήν έναρκτήρια τελετή για τό τριήμερο Σεμινάριο πού οργάνωσαν οί Εκπαιδευτικές Αποστολές της Ελλάδος καί της Κύπρου στήν Αίθουσα Τελετών του Καθεδρικού Ναού Παναγίας, Wood Green Βορείου Λονδίνου.
3. Ανεχώρησε για τήν πόλη του Manchester. Παρέστη στήν έκδικοση άγωγής εναντίον της Αρχιεπισκοπής, του Αρχιεπισκόπου καί του πρώην Ίερέα της εκεί Κοινότητας, Αρχιμ. Σπυριδωνος Κατραμάδου. Τό δικαστήριο έπεφύλαξε τήν απόφασή του για άργότερα. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο πού παρέθεσαν πρός τιμήν του οί Κηδεμόνες της Κοινότητας.
5. Τό βράδυ έπέστρεψε στό Λονδίνο.
6. Έπεσκέφθη στό νοσοκομείο του Kingston τόν άσθενούντα Πρόεδρο της Κοινότητας Αγίου Γεωργίου, Σάββα Καραγιάννη.
7. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Ίερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών, Margate, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα στήν οίκία του Κυριάκου καί Κατίνας Κουρέα. Αργότερα εϋλόγησε τούς γάμους του Γεωργίου Παντελή καί της Φλωρεντίας Μαρίνου στό Παρεκκλήσιο St. Edmund, Canterbury.
9. Τόν έπισκέφθηκε ο Χρήστος Χαλιωτός.
10. Παρεκάθησε σέ γεύμα μέ τόν Πρόεδρο της Όμοσπονδίας Αποδήμων Κυπρίων Ήνωμένου Βασιλείου, Χάρη Σοφοκλείδη. Αργότερα τόν έπισκέφθηκαν οί Αρχιμ. Έμμανουήλ Κιαγός καί Αίμιλιανός Παπαδάκης, καί ο Ίωάννης Καλοχριστιανάκης. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίας της Έπιτροπής Ασφαλείας των περιουσιακών στοιχείων των Κοινοτήτων της Αρχιεπισκοπής.
11. Τέλεσε τόν Άγιασμό για τήν Έναρξη της Νέας Σχολικής Χρονιάς στό Έλληνικό Κολλέγιο Λονδίνου. Αργότερα τόν έπισκέφθηκαν ο Μητροπολίτης Ίωαννουπόλεως (Johannesburg) Σεραφείμ, συνοδευόμενος από τόν Κλεάνθη Κουρτουμπελίδη. Στη συνέχεια έπισκέφθηκε τόν Ύπουργό Παιδείας Μ. Βρετανίας, Stephen Twigg, συνοδευόμενος από τόν Χάρη Σοφοκλείδη (μέ τόν οποίο καί παρεκάθησε σέ γεύμα). Τό άπόγευμα άπένειμε, έξ όνόματος του Οικουμενικού Πατριάρχου, τό έκκλησιαστικό όφφίκιο του "Πρωτοπρεσβυτέρου του Οίκουμενικού Πατριαρχείου", στόν Πρωτοπρεσβύτερο Alexander Cherney σέ ειδική τελετή στό Παρεκκλήσιο της Αρχιεπισκοπής. Τό άπόγευμα μετέχε σέ τελετή στή Συναγωγή του Δ. Λονδίνου μνήμης για τά θύματα της 11ης Σεπτεμβρίου 2001.
12. Τέλεσε τόν Άγιασμό για τήν Έναρξη της Νέας Σχολικής Χρονιάς στό Έλληνικό Σχολείο της Πρεσβείας, στό Acton. Αργότερα, τόν έπισκέφθηκε ή Μαρία Μιχαήλ.
13. Τόν έπισκέφθηκαν ο Σελίμ Χοσέ καί ο π. Joseph Farrugia. Αργότερα έπισκέφθηκε στό Νοσοκομείο Wellington του Λονδίνου τόν άσθενούντα Μητροπολίτη Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως Διονύσιο.
14. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν εορτάζοντα Καθεδρικό Ναό του Τιμίου Σταυρού καί Αρχαγγέλου Μιχαήλ, Golders Green Λονδίνου, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή όμώνυμη Κοινότητα.
15. Τόν έπισκέφθηκαν μέλη της χορωδίας "Laudate Puer" της νήσου Gozo. Αργότερα τόν έπισκέφθηκε ο π. Άνδρέας Γαριβαλδηνός. Στη συνέχεια παρέστη σέ κονσέρτο της πιά πάνω χορωδίας, στόν Άγγλικανικό Ναό St. Martin-in-the-Fields Λονδίνου. Τό άπόγευμα τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Σπυριδων Παπαγαβριήλ μέ τόν Διάκονο Χριστόφορο Παπαχριστοφόρο, ο Έπίσκοπος Ναζιανζού Θεοδώρητος, καί ο άγιογράφος Έλευθέριος Φουλιδής.
16. Συνοδευόμενος από τόν Λούη Λοΐζου, έπισκέφθηκε τόν

ναό St. Vincent's στό Potters Bar. Αργότερα παρέθεσε γεύμα για τά μέλη της χορωδίας Gozo στήν Αρχιεπισκοπή. Στη συνέχεια τόν έπισκέφθηκαν ο Φωκίων Γεωργιάδης καί ή Πώτα Δουμά. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο μέ τό ζεύγος Λάκη καί Άννας Μιχαηλίδη.

17. Τόν έπισκέφθηκαν οί ήγέτες της χορωδίας Gozo, Joseph Farrugia καί Salv Borg, πρίν από τήν αναχώρησή τους για τήν Μάλτα. Στη συνέχεια παρέστη σέ Συνέδριο πού οργάνωσαν οί "Churches Together της Άγγλίας", στό Woking.

18. Τόν έπεσκέφθη ο καθηγητής Γεώργιος Μαντζαρίδης, συνοδευόμενος από τόν Αρχιμ. Ζαχαρία, της Μονής Τιμίου Προδρόμου, Essex. Τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο στήν οίκία του ζεύγους Σελίμ καί Άγγελικής Χοσέ.

19. Έδωσε συνέντευξη στο Ραδιοηλεκτροπικό "Ίδρυμα Κύπρου (PIK) σχετικά μέ τά εκπαιδευτικά προβλήματα της Όμογένειας Ήνωμένου Βασιλείου. Αργότερα τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά ο Κώστας Κυριάκου καί ο Εϋάγγελος Γραμμενίδης.

20. Τέλεσε Άγιασμό, μέ τήν εύκαιρία της Έκθεσης Έλληνικών Οίνων, πού οργάνωσε ο Γεώργιος Αφεντάκης στό Weymouth, καί στή συνέχεια παρεκάθησε εκεί σέ γεύμα.

21. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Ιερό Ναό Αγίου Ίωάννου Θεολόγου, Hackney Ανατολικού Λονδίνου, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή όμώνυμη Κοινότητα. Αργότερα εϋλόγησε τούς γάμους του Πύργου Άντωνίου καί της Lottie Tully στόν Καθεδρικό Ναό των Αγίων Πάντων Λονδίνου, καί στή συνέχεια τούς γάμους του Σάββα Τηλεμάχου καί της Μιράντας Παττίχη στόν Καθεδρικό Ναό Αποστόλου Άνδρέα, Kentish Town B. Λονδίνου, παρεκάθησε δέ καί στό γαμήλιο δειπνο σέ κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

22. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Γεώργιος Αναγνωστόπουλος μετά της πρεσβυτέρας του, ο Έπίσκοπος Διαιυλείας Δαμασκηνός, συνοδευόμενος από τόν Αρχιμ. Ίουστίνo Κεφαλούρο, ή Έπιτροπή του Συλλόγου Γονέων καί Κηδεμόνων του Έλληνικού Σχολείου της Πρεσβείας, καί ο Άνδρέας Δημητρίου. Αργότερα τέλεσε τήν κηδεία της Καλλιस्थένης Φιλίππου στόν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως της Θεοτόκου Wood Green B. Λονδίνου. Τό βράδυ παρακολούθησε τή διάλεξη του Λόρδου Hannay μέ θέμα : "Η Κύπρος : Ποιά λάθη έγένοντο καί μήπως είναι δυνατόν νά διορθωθούν;".

23. Τέλεσε τήν κηδεία του Λοΐζου Ίωάννου στόν Ίερό Ναό Αγίου Ίωάννου Θεολόγου, Hackney Ανατολικού Λονδίνου. Αργότερα τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά ο Χρήστος Μπαχούμης, ο Μιχάλης Προκοπίου, καί ο Howard Sun.

24. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά ο Γεώργιος Κουνής καί ο π. Δημήτριος Μπαθρέλος.

25. Τέλεσε Άγιασμό στό Έλληνικό Νηπιαγωγείο καί Δημοτικό Σχολείο της Έλληνικής Πρεσβείας στό Acton Δυτικού Λονδίνου. Αργότερα ανεχώρησε από τό αεροδρόμιο Luton για τή Βαρκελώνη της Ίσπανίας καί τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο πού παρέθεσε ή κα. Mercedes Muela Abad.

26. Έπισκέφθηκε τό Benedictine Abbey Montserrat καί τό βράδυ παρεκάθησε σέ δειπνο πού παρέθεσε τό ζεύγος Λάκη καί Άννας Μιχαηλίδη.

27. Εϋλόγησε τούς γάμους του Javier Muela Abod Carlos I. Τό βράδυ έπέστρεψε στό Λονδίνο.

28. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Ίερό Ναό Αγίου Νεοφύτου, Northampton, καί στή συνέχεια παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή όμώνυμη Κοινότητα.

29. Τέλεσε τήν κηδεία της Έλισάβετ Φιλίππιδη στόν Καθεδρικό Κοιμήσεως της Θεοτόκου καί Άπ. Άνδρέα, Birmingham. Στη συνέχεια έπεσκέφθηκε τόν σύζυγο της μεταστάσης, Χριστόφορο Φιλίππιδη, μετά του όποιου καί έγευμάτισε.

30. Τόν έπισκέφθηκαν διαδοχικά οί Βαρνάβας Τύρης καί Δημήτριος Καραδαλλής, καί οί Gregory καί Χριστιάνα Wellington. Τό βράδυ έπεσκέφθηκε στό Νοσοκομείο Wellington του Λονδίνου τόν νοσηλεύόμενο Μητροπολίτη Νεαπόλεως καί Σταυρουπόλεως Διονύσιο.

1. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Γιάννης Φλωρίδης, ο Άρχιμ. Θεωνάς Μπακάλης, και ο π. Άνθιμος Παπανδρέου. Τό βράδυ έδωσε διάλεξη μέ θέμα τόν Άγιο Γρηγόριο Ναζιανζού, μέσα στά πλαίσια τών Θεολογικών Διαλέξεων Lewis, στην Κωμόπολη Cliffe.
2. Τέλεσε Άγιασμό στό Παρεκκλήσιο τής Αρχιεπισκοπής και στή συνέχεια παρέστη στά έγκαίνια τών ταξιδιωτικών προγραμμάτων τής Έταιρείας "Άμαθους", γιά τό καλοκαίρι 2004, παρεκάθησε δέ στό δοθέν από τήν Έταιρεία δείπνο.
3. Προήδρευσε συνεδρίας τής Επιτροπής Ραδιοφώνου "Η φωνή τής Εκκλησίας", και στή συνέχεια τόν έπεσκέφθη ή Σύμβουλος Έκπαίδευσης τής Ελληνικής Πρεσβείας Λονδίνου κα. Άγγελική Δεληγιάννη.
4. Τόν επισκέφθηκαν τό ζεύγος Νίκου & Μαρίκας Πούλιου.
5. Τέλεσε τήν Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, Wood Green B. Λονδίνου μέ τήν εύκαιρία τών έν Κύπρω Αγίων, παρεκάθησε δέ στή συνέχεια στό παρατεθέν από τήν τοπική Κοινότητα γεύμα. Άργότερα εύλόγησε τούς γάμους του Δήμου Δημητρίου και τής Νιόβης Άνδρέου στόν Ιερό Ναό Αγίων Κωνσταντίνου & Έλένης, Croydon, παρεκάθησε δέ στό γαμήλιο δείπνο σέ κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
6. Προήδρευσε συνεδρίας μετά τών Βοηθών του Έπισκόπων, στόν όποιους και παρέθεσε γεύμα στην Αρχιεπισκοπή. Άργότερα τόν έπεσκέφθη ή Άντωνέλλα Μουτσοπούλου, συνοδευόμενη από τόν γιό της Μιχάλη.
7. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ο π. Γεώργιος Σταυρόπουλος, οι Νικόλαος Καραντόκης και Κύπρος Νίκολας (μέ τούς όποιους παρεκάθησε σέ γεύμα), και ο Άνδρέας Χαλαλάμπους.
8. Τέλεσε τήν κηδεία του Ίδωσων Λουκιανού στόν Καθεδρικό Ναό Αγίων Πάντων Λονδίνου. Τό βράδυ τέλεσε Άγιασμό γιά τήν έναρξη τών μαθημάτων τής Σχολής Βυζαντινής Μουσικής τής Αρχιεπισκοπής.
9. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Εύτυχία Δημητρακοπούλου, ο Χρήστος Τσαγκαρίδης, ή Ρόδα Παπανικολάου και ο Πέτρος Χατζίδης. Τό βράδυ μετέβη στό Southampton μέ τήν εύκαιρία τών γενεθλίων του Μιχάλη Χαννιδη.
10. Παρέστη σέ έπιμνημόσυνη δέηση γιά τά θύματα του πολέμου στό Ίρακ, στόν Άγγλικανικό Ναό του Αγίου Παύλου Λονδίνου, τή παρουσία τής Βασίλισσας Έλισάβετ.
11. Ανεχώρησε γιά τήν Γλασκώβη. Μετά τήν άφιξη του, έπισκέφθηκε τήν οικία του Έπαμεινώνδα Πιττικά και στή συνέχεια τό Έλληνικό Σχολείο τής Κοινότητας, παρεκάθησε δέ σέ γεύμα πού παρέθεσε ο Ίερέας τής Κοινότητας Κωνσταντίνος Παπαγεωργίου, παρέστη δέ και σέ βάπτισή στόν Καθεδρικό Ναό Άποστόλου Λουκά. Στή συνέχεια μετέβη στην πόλη Dunblane, όπου τέλεσε έπιμνημόσυνη δέηση στόν τάφο του Άργυρου Στάκη, τό δέ βράδυ παρεκάθησε σέ δείπνο πού παρέθεσε ή κα. Ρίδη Στάκη-Χρίστη σέ ξενοδοχείο στό Perthshire.
12. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν εκεί Καθεδρικό Ναό του Αγίου Λουκά, παρεκάθησε δέ σέ γεύμα πού παρέθεσε ή όμωςμη Κοινότητα. Στή συνέχεια έπέστρεψε στό Λονδίνο.
13. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ο William Kipyango, ο Αρχιμ. Παντελεήμων Κουλούρης, και ο Νικόλαος De Michellis. Τό βράδυ τόν επισκέφθησαν τό ζεύγος Πλάτωνος & Ισαβέλλας Γεωργίου.
14. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ο νέος Πρέσβυς - Σύμβουλος τής Ελληνικής Πρεσβείας Λονδίνου, Θεόδωρος Θεοδώρου, και άργότερα ή Άναστασία Παναγιώτου. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίας τής Επιτροπής του Όμολογιακού Σχολείου "Άγιος Κυπριανός".
15. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Ζαφείρα Τότοπη, ο Μητροπολίτης Πριγκιπωνήσων Ιάκωβος, και ο Έπίσκοπος Sergievo Βασίλειος. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίας τών Έπιτροπών τής Κοινότητας Αγίας Τριάδος, Όξφόρδης, όπου και παρεκάθησε σέ δείπνο.
16. Παρεκάθησε σέ γεύμα στην Αρχιεπισκοπή μέ τόν Roger Clayton Pearce. Τό άπόγευμα παρέστη σέ τελετή στόν Ρωσικό Όρθόδοξο Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, Gunnersburg Λονδίνου.
17. Τό βράδυ τόν έπισκέφθηκαν στην Αρχιεπισκοπή ο Τάκης Μεσολογγίτης, ή κόρη του Τάνια, ο άρραβωνιαστικός της Γιάννης Σαμωνάς μέ τόν πατέρα του, Δημήτριο.
18. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στό Παρεκκλήσιο τής Αρχιεπισκοπής. Στή συνέχεια τόν έπισκέφθηκε ο Άθανάσιος Τσουροκλής, συνοδευόμενος από τήν Άγγελική Δεληγιάννη. Άργότερα εύλόγησε τούς γάμους του Πύρρου Βαρδινογιάννη και τής Elizabeth Esteve στόν Καθεδρικό Ναό Αγίας Σοφίας Λονδίνου.
19. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία στόν Καθεδρικό Ναό Τιμίου Σταυρού και Αρχαγγέλου Μιχαήλ Golders Green Λονδίνου, και στή συνέχεια έπιμνημόσυνη δέηση γιά τόν μακαριστό Έπίσκοπο Ζηνουπόλεως Άρίσταρχο. Τό άπόγευμα εύλόγησε τούς γάμους του Ian Campbell και τής Έλένης Άνδρέου στόν Καθεδρικό Ναό τής Αγίας Σοφίας Λονδίνου. Τό βράδυ παρέστη στην κοινωνική έκδήλωση πού όργάνωσε ο Σύνδεσμος Αγίου Νικήτα, και στή συνέχεια παρεκάθησε στό γαμήλιο δείπνο του προηγούμενου γάμου σέ κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.
20. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά οι π. Φωκάς Χατζηλοϊζής και Γεώργιος Χαλαλάμπους, και ο Γεώργιος Δημητρίου. Τό βράδυ προήδρευσε συνεδρίας του Ε.Φ.Ε.Π.Ε., στην Αρχιεπισκοπή.
21. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ή Λία Παύλου, και οι Γεώργιος Βούρος και Μαρία Κουρκούτα. Τό βράδυ παρέστη σέ δεξίωση τής Υπάτης Άρμυστίας μέ τήν εύκαιρία τής Κυπριακής Άνεξαρτησίας.
22. Παρέστη σέ Σεμινάριο πού όργάνωσε τό Υπουργείο Παιδείας τής Βρετανίας στό Royal Academy of Engineers, μέ θέμα "Πίστη και Έκπαίδευση".
23. Έπισκέφθηκε Άγγλικανικό Ναό στην περιοχή του Enfield Λονδίνου, μέ προοπτική τήν χρήση του γιά τίς θρησκευτικές ανάγκες τών Έλλήνων Όρθοδόξων τής περιοχής. Άργότερα τέλεσε τήν κηδεία του Άνδρέα Δημητρίου στόν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, Wood Green Λονδίνου. Τό βράδυ παρέστη σέ όμιλία του Πρύτανη του Πανεπιστημίου Κύπρου, Δρος Σταύρου Ζένιου, πού έγινε στην αίθουσα τελετών τής Κυπριακής Άδελφότητας Λονδίνου.
24. Τέλεσε Άγιασμό στό Έλληνικό Κολλέγιο Λονδίνου γιά τήν έναρξη τής νέας σχολικής χρονιάς. Τό βράδυ παρέστη σέ έκδήλωση πού όργάνωσε τό κόμμα Ε.Δ.Ε.Κ. Λονδίνου.
25. Παρέθεσε γεύμα στην Αρχιεπισκοπή προς τιμήν του ίδρυτή του κόμματος Ε.Δ.Ε.Κ., Δρος Βάσου Λυσσαρίδη. Άργότερα τέλεσε τή βάπτισή τής θυγατρής του ζεύγους Γεράσιμου και Ίωάννας Πούργα, όνομάζοντάς την Άλίκη - Έλένη, στόν Καθεδρικό Ναό Κοιμήσεως τής Θεοτόκου, Wood Green.
26. Τέλεσε τή Θεία Λειτουργία και Δοξολογία γιά τήν έθνική επέτειο τής 28ης Όκτωβρίου 1940, στόν Καθεδρικό Ναό τής Αγίας Σοφίας Λονδίνου.
28. Παρακολούθησε τήν όμιλία του Πολάκη Σαρρή, Προεδρικού Έπιτρόπου Κύπρου, γιά τήν Έθνική Έπέτειο τής 28ης Όκτωβρίου 1940, στό Royal National Hotel του Λονδίνου, και στή συνέχεια παρεκάθησε σέ Δείπνο, στό ίδιο ξενοδοχείο, πού όργάνωσε προς τιμήν του ο Σύνδεσμος Έλληνορθοδόξων Κοινοτήτων Μ. Βρετανίας μέ τήν εύκαιρία τών 75 χρόνων τών γενεθλίων του.
29. Τόν επισκέφθηκαν διαδοχικά ο Αρχιμανδρίτης Deiniei τής Όρθοδόξου Αύτοκεφάλου Εκκλησίας τών Λευκορώσων, και ο Γενικός Πρόξενος τής Κύπρου στό Λονδίνο, Νικόλαος Χριστοδουλίδης. Τό βράδυ παρέστη σέ φιλολογικό μνημόσυνο γιά τόν Κωνσταντίνο Λεβέντη, μέ όμιλητή τόν Καθηγητή Γιάννη Χαλαλάμπους, πού έγινε στό Πανεπιστήμιο Metropolitan Βορείου Λονδίνου.
30. Τόν επισκέφθηκαν τά Μέλη τής Σχολικής Έφορείας Αγίου Ιωάννου Θεολόγου, Hackney Άνατολικού Λονδίνου, Κούλα Burke και Μαρία Γεωργίου. Άργότερα παρεκάθησε σέ γεύμα πού παρέθεσε ή Κυπριακή Υπάτη Άρμυστία προς τιμήν του Λόρδου Hannay. Τό βράδυ παρέστη σέ συνάντηση τής Γραμματείας του Ε.Φ.Ε.Π.Ε. μέ τόν Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού Κύπρου, Πεύκιο Γεωργιάδη, στην Κοινότητα Άπ. Βαρνάβα, Wood Green.
31. Παρέθεσε γεύμα στην Αρχιεπισκοπή προς τιμήν του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού τής Κύπρου, Πεύκιου Γεωργιάδη. Άργότερα τόν επισκέφθηκε ο Δρ. Δημήτριος Καραδαγκλής μετά τής συζύγου του. Τό βράδυ παρέστη σέ φιλανθρωπική έκδήλωση τής Λαϊκής Τράπεζας σέ κεντρικό ξενοδοχείο του Λονδίνου.

SEPTEMBER

1. In the afternoon, His Eminence the Archbishop was interviewed by Doros Partasides on behalf of the Cyprus Radio Foundation (R.I.K.). Later, he presided at an *Aghiasmos*, marking the occasion of the commencement of the Ecclesiastical New Year in the chapel of the Archdiocese. In the evening, he was a guest at a dinner given at Lambeth Palace by the Anglican archbishop of Canterbury in honour of the Lord Mayor of London, Sir Gavin Arthur, and the Lady Mayoress.

2. In the evening, he was present at the opening ceremony of the three-day Educational Seminar organised for the staff of the Greek and Cypriot Educational Missions teaching in the community schools in the United Kingdom and held in the Hall of the Community of St. Barnabas in Wood Green.

3. He left for Manchester in the afternoon.

4. Throughout the day, he was present at the Manchester County Courts, being a defendant in a case that had been brought there and in which he and the Archdiocese had been named. In the evening, he was entertained to supper by the Trustees of the church of the Annunciation of the Mother of God in Higher Broughton (Salford, Manchester).

5. He was present at the Manchester County Courts throughout the day, returning to London in the evening.

6. In the afternoon, he visited Savvas Karagiannis in Kingston Hospital.

7. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Michael the Archangel in Margate, having lunch afterwards at the house of Kyriakos and Katina Koureas. In the afternoon, he blessed the marriage of Georgios Panteli and Florentia Marinou at the chapel of St. Edmund in Canterbury.

8. He returned to Manchester for the completion of the case in which he and the Archdiocese had been named (and following which the judge reserved his judgement). He returned to London in the evening.

9. In the afternoon, he received Christos Ghaliotos.

10. At midday, he was entertained to lunch by Haris Sophokleidis. During the afternoon he received Archimandrite Emmanuel Kiaghias (who was accompanied by Archimandrite Aemilianos Papadakis) and Ioannis Kalochristianakis. In the evening, he presided at a meeting of the Archdiocese Insurance Committee.

11. In the morning, he presided at the Ceremony of Blessing the Hellenic College of London at the beginning of the School Year. Returning to the Archdiocese, he received Metropolitan Seraphim of Johannesburg (who was accompanied by Kleanthis Kouroumbelidis). He entertained Haris Sophokleidis to lunch, afterwards being accompanied by him when he went to visit Stephen Twigg, Minister for Education. In the afternoon, and in the name of His All-Holiness the Ecumenical Patriarch, he conferred on Protopresbyter Alexander Cherney the title of Protopresbyter of the Oecumenical Throne in the Chapel of the Archdiocese. In the evening, he participated in the 'Tikkun Olam - Repairing the World' service marking the 11th September 2001 tragedy, and held at the West London Synagogue.

12. In the morning, he conducted an *Aghiasmos* at the Greek School in Acton. In the afternoon, he received Miss Maria Michael.

13. During the afternoon, he received Selim Hoche and Mgr. Joseph Farrugia. Later, he visited Metropolitan Dionysios of Neapolis and Stavroupolis, a patient at the Wellington Hospital.

14. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael the Archangel in Golder's Green on the occasion of its title feast, being entertained to lunch afterwards by the Community.

15. During the morning, he received members of the *Laudate Pueri* Choir of Gozo and Father Andreas Garivaldinos. At midday, he was present at a concert of Early Maltese Baroque Music given by the *Laudate Pueri* Choir at the Anglican church of St. Martin-in-the-Fields in London's Trafalgar Square. During the afternoon, he received Father Spyridon Papagavrill & Deacon Christophoros Papachristophorou, Bishop Theodoritos of Nazianzinos, and Eleftherios Foulidis.

16. In the morning, and accompanied by Louis Loizou, he visited the Roman Catholic church of St. Vincent in Potters Bar. At midday, he entertained Mgr. Joseph Farrugia and other clergy accompanying the *Laudate Pueri* Choir of Gozo and Professor Joseph Vella to lunch at the Archdiocese. In the afternoon, he received Phokion Georghiadis & Mrs. Iota Douma. He was entertained to supper by Lakis & Anna Michailidis.

17. In the early morning, he received Mgr. Joseph Farrugia & Mgr. Salv Borg on their departure for Malta. Later, he participated in the first day of a Consultation organised by Churches Together in England (CTE) at St. Columba's, Woking.

18. In the afternoon, he received Professor Georgios Mantzaridis (who was accompanied by Archimandrite Zacharias of the Monastery of the Forerunner in Essex). In the evening, he was entertained to supper by Selim and Angeliki Hoche.

19. In the morning, he was interviewed by the Cyprus Radio Foundation in connection with education. Later, he received Costas Kyriakou and Evangelos Grammenidis.

20. In the morning, he conducted an *Aghiasmos* on the occasion of an Exhibition of Greek Wines, organised by Georgios Afendakis in Weymouth, being entertained to lunch by him later.

21. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. John the Theologian in Hackney, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Georgios Antoniou and Lottie Tully at the Cathedral of All Saints in Camden Town, and that of Savvas Telemachou and Miranda Pattichi at the Cathedral of St. Andrew in Kentish Town (afterwards attending the reception held at the Royal Lancaster Hotel).

22. During the morning, he received Father Georgios Anagnostopoulos & his presbytera, Bishop Damaskinos of Diavleia (who was accompanied by Archimandrite Ioustinos Kephalauros), a delegation from the Parents and Guardians' Association of the Greek School of London, and Andreas Demetriou. In the afternoon, he presided at the funeral of Mrs. Kalisteni Philippou at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. In the evening, he was present at the 27th Corbishley Memorial Lecture which was delivered at Over-Seas' House by Lord Hannay of Chiswick on the subject of "*Cyprus : What went wrong and can it be put right?*".

23. In the morning, he presided at the funeral of Loizos Ioannou at the church of St. John the Theologian in Hackney. During the afternoon, he received Christos Bachoumis, Michalis Prokopiou and Howard Sun.

24. He received Georgios Kounis in the morning and Father Demetrios Bathrellos in the afternoon.

25. In the morning, he presided at an *Aghiasmos* at the Greek Pre-School and Primary School of London in Acton. He left Luton Airport for Barcelona in the afternoon. In the evening, he was entertained to supper by Mrs. Mercedes Muela Abad.

26. He visited the Benedictine Abbey of Montserrat. In the evening, he was entertained to supper by the Michailidis' family.

27. In the afternoon, he blessed the marriage of Javier Muela Abad and Gabriella Michailidou at the Roman Catholic Church of Santa Maria Reina in Barcelona, afterwards attending the reception held at the Hotel Rey Juan Carlos I. He returned to London in the late evening.

28. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the church of St. Neophytus in Northampton, being entertained to lunch by the Community afterwards.

29. At midday, he presided at the funeral of Mrs. Elisabeth Philippidis, wife of the Hellenic Consul, at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God and St. Andrew in Birmingham. Afterwards, he visited Christopher Philippidis at Hagley Court and had lunch there.

30. During the afternoon, he received Archimandrite Varnavas Tyriss & Dr. Demetrios Karadaglis, and Gregory & Christiana Wellington. In the evening, he visited Metropolitan Dionysios of Neapolis and Stavropoulis at the Wellington Clinic.

OCTOBER

1. He received Yiannis Floridis and Archimandrite Theonas Bakalis during the morning and the Revd. Anthimos Papandreou in the afternoon. In the evening, he travelled to Lewes in East Sussex, where he was entertained to supper by Gregory and Helen Atkin. He then delivered a lecture, chaired by Archpriest Sergei Hackel, at the Hall of the Anglican church of St. Thomas à Beckett in Cliffe (in the context of the Lewes Winter Theological Lectures) on the Life and Writings of Saint Gregory of Nazianzus, the Theologian.

2. In the afternoon, he presided at an *Aghiasmos* in the chapel of the Archdiocese. In the evening, he was present at the launch of Amathus Holiday's Cyprus Summer 2004 brochure at the London Landmark Hotel and at the dinner held in continuation.

3. He presided at a meeting of the Broadcasting Committee in the morning and received Miss Angeliki Deliyianni & Savvas Pavlidis in the afternoon.

4. In the morning, he received Mr. Nikos Poullos & his wife Marika.

5. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Dormition of the mother of God in Wood Green on the occasion of the feast of All the Saints of Cyprus, being entertained to lunch by the Community afterwards. In the afternoon, he blessed the marriage of Dimos Dimitriou and Niobe Andreou at the church of Ss. Constantinos & Helen in Upper Norwood (attending the reception held afterwards at the Park Lane Hotel in Piccadilly).

6. In the morning, he presided at a meeting of the London-based hierarchy, afterwards entertaining them to lunch. In the afternoon, he received Mrs. Antonella Moutsopolou and her son, Michalis.

7. In the morning, he received Father Georgios Stavropoulos. Later, he entertained Nikolaos Karandokis & Kypros Nicholas to lunch. In the afternoon, he received Andreas Charalambous.

8. At midday, he presided at the funeral of Iason Loukianos at the Cathedral of All Saints in Camden Town. In the evening, he presided at an *Aghiasmos* on the occasion of the commencement of lessons of the School of Byzantine Music.

9. He received Miss Eftychia Dimitrakopoulou and Christos Tsangaridis during the morning and Mrs. Rhoda Pananikolaou & Petros Hazidis in the afternoon. In the evening, he was a guest at Michalis Hannidis' birthday in Southampton.

10. In the morning, he was present at a Service of Remembrance for Iraq held at the Anglican cathedral of St. Paul in the City of London in the presence of Her Majesty The Queen.

11. He left for Glasgow in the morning. On arriving, he visited the family of Epameinondas Pittikas. Then, he visited the Greek School, having lunch with Father Constantinos Papageorgiou of the Cathedral of St. Luke in Dowanhill afterwards. Later, he was present at a Baptism held at the cathedral. Then, he travelled to Dunblane, where he read memorial prayers for the late Sir Reo Stakis at the cemetery there. In the evening, he was entertained to supper by Mrs. Ridi Staki-Christie at an hotel in Perthshire.

12. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of St. Luke the Evangelist in Glasgow, being entertained to lunch by the Community afterwards. He returned to London in the evening.

13. He received William Kipnyango at midday and Archimandrite Panteleimon Koulouris and Nikolaos De Michelis during the afternoon. In the evening, he received Platon & Isabella Georghiou.

14. He received Theodoros Theodorou, newly-appointed Chargé-d' Affaires at the Hellenic Embassy, in the morning and Miss Anastasia Panaghiotou in the afternoon. In the evening, he presided at a meeting of the Governors of St. Cyprian's School.

15. He received Miss Zapheira Totsi and Metropolitan Iakovos of the Princes' Islands, during the morning and Bishop Basil of Sergievo in the afternoon. In the evening, he presided at a meeting of the Committee of the Community of the Holy Trinity in Oxford, being entertained to supper afterwards at the Park Hotel.

16. At midday, he entertained Roger Clayton Pearce to lunch. In the afternoon, he was present at the Service of Blessing of the Russian Orthodox Cathedral of the Dormition of the Mother of God and the Russian Imperial Martyrs in Gunnersbury.

17. During the afternoon, he received Tania, Yiannis & Dimitrios Samonas and Takis Mesolonghidis.

18. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy in the Chapel of the Archdiocese. Afterwards, he received Miss Angeliki Deligianni & Athanasios Tsurouklis. Later, he blessed the marriage of Pyrros Vardinoyiannis and Elizabeth Esteve at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, attending the reception held afterwards.

19. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Holy Cross and St. Michael in Golders Green and, in continuation, presided at a memorial service for the late Bishop Aristarchos of Zenopolis. In the afternoon, he blessed the marriage of Ian Campbell and Heleni Andreou at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater. During the evening, he attended the Dinner & Dance held at the Penridge Banqueting Suite in north London by the Aghios Nikitas Association and the reception for the afternoon's wedding held at the London Hilton Hotel.

20. During the morning, he received Father Phokas Hadjiloizi & Georgios Charalambous and Georgios Dimitriou. In the evening, he presided at a meeting of E.F.E.P.E. at Thyateira House.

21. He received Lia Pavlou in the morning and Georgios Vouros & Miss Maria Kourkouta in the afternoon. In the evening, he was present at a reception held at the Cyprus High Commission on the occasion of Cyprus Independence Day.

22. He was present at a Seminar organised by the Department of Education and Skills on the subject of 'Faith and Education' and held at the Royal Academy of Engineers.

23. In the morning, he inspected an Anglican church in the area of Enfield to ascertain whether it would be suitable for use by a newly-formed Community. At midday, he presided at the funeral of Andreas Dimitriou at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green. In the evening, he was present at a lecture entitled "University Education in an age of uncertainty" delivered by Stavros Zenios, Rector of the University of Cyprus, at the Britannia Centre in North Finchley.

24. In the afternoon, he conducted an *Aghiasmos* at the Hellenic College of London on the occasion of the commencement of the new school year. In the evening, he was present at a function organised by the Social Democratic Movement (EDEK) at Earlam Primary SCHOOL.

25. At midday, he entertained the Founder of EDEK, Dr. Vassos Lysaridis, and his companions to lunch at the Archdiocese. In the afternoon, he baptised Aiki-Heleni, infant daughter of Gerasimos & Joanna Giourgas, at the Cathedral of the Dormition of the Mother of God in Wood Green.

26. In the morning, he celebrated the Divine Liturgy at the Cathedral of the Divine Wisdom in Bayswater, following which he presided at a *Te Deum* to mark the Hellenic National Day of 28th October.

28. In the evening, he was present at a lecture delivered by Polakis Sarris, Presidential Commissioner of Cyprus, at the Royal National Hotel. Later, he was the guest-of-honour at a dinner given at the same Hotel by the Association of Greek Orthodox Communities in Great Britain on the occasion of his birthday.

29. During the morning, he received Archimandrite Deinoli of the Belarusian Autocephalous Orthodox Church and Nikolaos Christodoulidis, Cyprus Consul-General in London. In the evening, he was present at a lecture honouring the late Constantinos Chr. Leventis delivered at the Metropolitan University in North London by Professor Ioannis Charalambous.

30. In the morning, he received Mesdames Koula Burke & Maria Georgiou. At midday, he was a guest at a luncheon held at the Cyprus High Commission at which the guest of honour was Lord Hannay of Chiswick. In the evening, he was present at a meeting between Pefkios Georgiadis, Cyprus Minister of Education, and the E.F.E.P.E. Secretariat on the premises of the Community of St. Barnabas in Wood Green.

31. At midday, he entertained Pefkios Georgiadis, Cyprus Minister of Education, to lunch at Thyateira House. In the afternoon, he received Dr. & Mrs. Dimitrios Karadaghli. In the evening, he was present at a Gala and Auction organised in connection with the 2003 Radiomathon Appeal of the Popular Bank of Cyprus (*Laiki Bank*) at the London Marriott Hotel.

Ἡ παρούσα ἔκδοσις ἐγένετο τῇ εὐγενῇ εἰσφορᾷ τῆς Κοινότητος Ἀγίων Πάντων Λονδίνου, εἰς μνήμην τοῦ Ἰάσονος Λουκιανοῦ, διατελέσαντος Προέδρου τῆς Κοινότητος ἐπὶ εἴκοσι τέσσαρα ἔτη (1979-2003).